

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА**

**ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ
ТА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ НАУКИ
В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ**

Матеріали

*I Всеукраїнської науково-практичної конференції
(м. Дніпро, 20 квітня 2023 року)*

*За загальною редакцією
доктора політичних наук, професора
О. А. Третьяка*

Ніжин – 2023

УДК 32.019.51

*Друкується за рішенням оргкомітету відповідно до рішення Вченої ради факультету суспільних наук і міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара
від 24.04.2023 № 8*

С 91   **Громадсько-політична діяльність та соціально-гуманітарні науки в умовах російської агресії : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 20 квітня 2023 р.) ; за заг. ред. О. А. Третяка / МОН України, Дніпро. нац. ун-т ім. О. Гончара – Ніжин : вид-во НДУ імені М. Гоголя, 2023. – 134 с.**

Збірник містить тези доповідей, які присвячені актуальним проблемам громадсько-політичної діяльності та розвитку соціально-гуманітарних наук в умовах російської агресії; безпековому виміру громадсько-політичної активності, громадсько-політичній активності молоді, політичним аспектам розвитку міжнародних відносин і систем безпеки, міжнародному виміру громадсько-політичної активності тощо. Для науковців, студентів, аспірантів, державних службовців та працівників органів місцевого самоврядування, активістів політичних партій, громадських організацій і рухів.

УДК 32.019.51

Тези доповідей друкуються мовою оригіналу.

*Відповідальність за точність поданих фактів, цитат і прізвищ
несуть автори та їх керівники.*

© Дніпровський національний університет
ім. Олеся Гончара, 2023

ЗМІСТ

**ВІТАЛЬНЕ СЛОВО ВИКОНУЮЧОГО ОБОВ'ЯЗКИ ДЕКАНА
ФАКУЛЬТЕТУ СУСПІЛЬНИХ НАУК І МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
ДНУ ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА ПРОФЕСОРА В. В. КРИВОШЕЇНА....8**

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ НАУКИ І ГРОМАДСЬКО- ПОЛІТИЧНА УЧАСТЬ

Третяк О. А. ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ПЕРФОРМАНСНА ПОЛІТИЧНА КОМУНІКАЦІЯ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ.....	11
Батрименко О. В. ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ.....	14
Климончук В.Й. КРАЇНИ БАЛТІЇ ТА РОЗБУДОВА ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ.....	16
Клячин А. К., Коваленко В. О. ІНСТИТУТ ЛОБІЗМУ ЯК ЧИННИК КОНФЛІКТНОСТІ ТА ЗГОДИ	18
Кондратова М. В. СТАЛИЙ РОЗВИТОК У ПЕРСПЕКТИВІ ПОЛІТИЧНИХ ПРОЄКТІВ.....	22
Кремена В. І., Журавель А. Г. ПОЛІТИЧНИЙ РОЗВИТОК КАНАДИ ПІД ВПЛИВОМ СУЧАСНИХ БЕЗПЕКОВИХ ВИКЛИКІВ.....	24
Кулик Я. С. РЕЛІГІЙНИЙ ЧИННИК ТА ПРОБЛЕМИ БЕЗПЕКИ.....	30
Лобань А. О. ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ Е. МАКРОНА В СУЧАСНОМУ НЕСТАБІЛЬНОМУ СВІТІ.....	29
Лясота А. Є., Кудімова Є. Є. ПОЛІТИЧНИЙ РОЗВИТОК ІНДІЇ ТА ПАКИСТАНУ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ.....	32

Майчуб А. О. ПРОГНОЗУВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ КРИЗ У СУЧАСНОМУ СВІТІ	35
Мусієнко К. А. ІНФОРМУВАННЯ В ПОЗИЦІОНУВАННІ СУЧАСНОЇ ДЕРЖАВИ.....	38
Нестеренко К. М. ПОЛІТИЧНІ ЗВ'ЯЗКИ ІЗ ГРОМАДСЬКІСТЮ В УМОВАХ КРИЗИ.....	40
Петровська А. С. ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ БЕЗПЕКИ В СУЧАСНІЙ АФРИЦІ.....	42
Рязанова Є. Д. ЕНЕРГЕТИЧНИЙ АСПЕКТ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ....	44
Сафонова Г. О. РОЛЬ ПРОЦЕСУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ У СТАНОВЛЕННІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇН.....	47
Світла В. В. ПОЛІТИЧНЕ СТРУКТУРУВАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ.....	50
Скляр С. В. ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.....	71
Сметанін Г. В. МІЖНАРОДНЕ НАУКОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ТА ПРОБЛЕМИ БЕЗПЕКИ.....	73

ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ І ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Ставченко С. В. Євтушенко А. О. ПРОПАГАНДА В УМОВАХ МІЖНАРОДНОЇ КРИЗИ.....	58
Ступак А. І. СУЧАСНА ТУРЕЧЧИНА ПІД ВПЛИВОМ СУЧАСНИХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ.....	60
Тимченко М. М., Вдовико Д. О. ЯДЕРНА БЕЗПЕКА В СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ.....	63
Шамрай В. І. ПОЛІТИКА В УМОВАХ ВІЙНИ: ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО КОНТЕКСТУ.....	66

Шуліка А. А., Гриценко К. Ю. УЧАСТЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У РЕФОРМУВАННІ СФЕРИ БЕЗПЕКИ.....	68
Явтушенко М. А. СПІВВІДНОШЕННЯ КОМУНІКАТИВНОГО ТА ПОЛІТИЧНОГО ПРОСТОРУ.....	71
Горбатенко В.П. МІГРАНТСЬКА КРИЗА В КОНТЕКСТІ ПРОБЛЕМ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ БЕЗПЕКИ	74
Воронова Т. В., Чернов В. Р. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ.....	76
Вівтоненко К. Я. ДЕРЖАВНІ ТА НЕДЕРЖАВНІ АКТОРИ ПОЛІТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ.....	78
Романішена К. С. НАПРЯМИ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА АВСТРАЛІЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	106
Копільченко О. О. НАТО ЯК ГАРАНТ БЕЗПЕКИ.....	86
Костєєва М. С. ПЕРСПЕКТИВИ ВІДНОВЛЕННЯ БІПОЛЯРНOSTІ В СУЧАСНОМУ СВІТІ В УМОВАХ ПОСИЛЕННЯ ПРОТИСТОЯННЯ США-КНР.....	90
Крупко А. О. ЯВИЩЕ ДИСКРИМІНАЦІЇ У СУЧАСНОМУ СВІТІ...97	
Дудченко В. В. АФГАНІСТАН ПІСЛЯ ВИХОДУ США І НАТО: СТАН БЕЗПЕКИ.....	102
Яковенко-Хохолєва В. АКТОРИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН В ЕПОХУ ЦИФРОВОЇ ДИПЛОМАТІЇ.....	106
Раїлко В. І. ДЕМОКРАТИЧНИЙ ІМІДЖ УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПРОСТОРІ.....	110
Соколовська К. О. НАТО ЯК ОСНОВА ПОЛІТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.....	117
Данилович А. Б. ЗБРОЙНІ КОНФЛІКТИ В СУЧАСНОМУ СВІТІ НА ТЛІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	122

Прочухан Л. С. АЗИАТСЬКО-ТИХООКЕАНСЬКОГО РЕГІОН: ПАРАМЕТРИ БЕЗПЕКИ.....	127
Комліченко А. А. ЄВРОПЕЙСЬКА СТРУКТУРА БЕЗПЕКИ: ЗНАЧЕННЯ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ.....	132
Іванова-Биканова В. Є. АНТИКРИЗОВА ПОЛІТИКО- ПЕРОМАНСНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ.....	134

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО

Шановні колеги!

Вітаю вас з великим ентузіазмом і бажанням заглибитися в динамічну сферу соціальних наук. Зібравшись на цю важливу наукову конференцію, ми розпочинаємо колективні наукові обговорення, щоб досліджувати, аналізувати та робити внесок у розбудову українського суспільства, що постійно розвивається, навіть в умовах ворожого вторгнення.

Соціальні науки слугують засобом, завдяки якому ми ретельно досліджуємо складну специфіку людської поведінки, суспільні структури та взаємодію різноманітних культур. У цьому пошуці знань ми прагнемо не лише «розшифрувати» складності громадсько-політичної діяльності, але й використати це розуміння для покращення суспільства в цілому.

Наша конференція утворює простір для обміну ідеями в складних умовах загроз, спричинених російською агресією. Це місце, де вчені, дослідники та студенти збираються, аби поділитися думками, оскаржити припущення та спільно просувати наше розуміння складної мережі громадсько-політичних взаємодій. Саме на цьому інтелектуальному перехресті виникають прориви, кристалізуються нові перспективи та закладається фундамент для трансформаційних змін.

Орієнтуючись у величезному просторі соціальних наук, слід визнати взаємозв'язок багатьох соціально-гуманітарних дисциплін – від соціології та психології до економіки, політології та антропології. Кожний внесок, здійснений в галузі соціальних та поведінкових наук, сприяє розширенню розуміння громадсько-політичної діяльності, надаючи нам інструменти для вирішення сучасних викликів і формування більш справедливого та сталого майбутнього.

У дусі наукових досліджень політологи та інші соціальні дослідники створюють середовище, яке заохочує діалог, дебати та перехресне поширення ідей. Завдяки співпраці та обміну різноманітними точками зору

ми можемо розвивати колективний інтелект, який виходить за рамки дисципліни та спонукає нас до інноваційних рішень складних проблем, з якими стикається наша глобальна спільнота.

Коли ми здійснюємо інтелектуальний поступ у соціально-гуманітарних дисциплінах, він скеровує спільне прагнення до знань. Доречно разом досліджувати кордони соціальних наук, розгадувати таємниці людського суспільства та прокладати шлях до більш освіченого та інклюзивного світу.

Галузь громадсько-політичної діяльності набуває критичного значення в часи геополітичних криз, зокрема таких, як російське вторгнення в Україну. Політологія, як дисципліна, пропонує суттєве розуміння динаміки міжнародних відносин, структур влади та процесів прийняття рішень державами. Слід відзначити ключові аспекти, які підкреслюють важливість соціально-гуманітарного дискурсу в такі складні часи.

Політологія надає інструменти та рамки для аналізу геополітичного контексту, який передує та оточує такі події, як російське вторгнення в Україну. Це передбачає вивчення історичних відносин, динаміки регіональної влади та стратегічних інтересів залучених учасників.

Політологи сприяють розумінню міжнародних відносин, включаючи союзи, договори та вплив глобальних інституцій. Аналіз відповідей інших держав і міжнародних організацій допомагає оцінити ширший вплив вторгнення на міжнародній арені.

Політична наука розкриває мотивацію зовнішньополітичних рішень сучасних держав. Вивчення мотивацій, цілей і стратегій дій росії в Україні дозволяє політикам, аналітикам і громадськості зрозуміти чинники, що лежать в основі конфлікту.

Вивчення соціально-гуманітарних дисциплін включає аналіз і вирішення політичних конфліктів. Фахівці суспільних наук можуть надати цінну інформацію про природу конфлікту, потенційні шляхи деескалації та стратегії сталої світобудови.

Політичні науки охоплюють дослідження міжнародного права та прав людини. Науковці в цій галузі відіграють вирішальну роль в оцінці законності дій, здійснених під час вторгнення, і виступають за захист прав людини в зонах конфлікту.

Політологи та соціологи досліджують громадську думку та роль ЗМІ у формуванні наративів під час конфліктів. Розуміння того, як інформація поширюється та отримується, може дати розуміння внутрішнього та міжнародного сприйняття вторгнення та його наслідків.

Політологи сприяють формуванню обґрунтованих політичних рекомендацій для урядів і міжнародних організацій. Ці рекомендації можуть стосуватися дипломатичної відповіді, економічних санкцій, гуманітарної допомоги та інших заходів, спрямованих на вирішення кризи.

Завдяки аналізу історичних і сучасних політичних подій політологія допомагає визначити закономірності та фактори, які сприяють конфлікту. Ці знання мають вирішальне значення для розробки стратегій запобігання подібним кризам у майбутньому.

Зрештою, важливість соціально-гуманітарного дискурсу під час російського вторгнення в Україну полягає в її здатності забезпечити всебічне розуміння багатовимірних аспектів агресії, інформувати про політичні відповіді та зробити внесок у ширший дискурс про міжнародні відносини та безпеку.

Виконуючий обов'язки декана факультету суспільних наук і

міжнародних відосин

Дніпропетровського національного університету

імені Олеса Гончара

професор В. В. Кривошеїн

СЕКЦІЯ І. СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ НАУКИ І ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНА УЧАСТЬ

Третяк О.А.

доктор політичних наук, професор,

завідувач кафедри політології

Дніпровський національний університет ім. Олеся Гончара

ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ПЕРФОМАНСНА ПОЛІТИЧНА КОМУНІКАЦІЯ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

Громадсько-політична діяльність втрачає «лінійну» прогнозованість та можливості впливу на неї з боку вертикально упорядкованих політичних структур. Розгляд процесів політичних трансформацій України є актуальним в умовах російського вторгнення. Поєднання в одному контексті інституційних, прикладних та ціннісних аспектів функціонування політичної системи дозволяє розробити бачення синергії політичних акторів для стійкості політичної системи.

В умовах сучасної демократії немає можливості вибудувати цілісну однакостайність та одноманітність в ідейному відношенні. Відповідно різноманіття поглядів має бути інтегрованим в контексті публічних обговорень, висловлювань та досягнення консенсусу. За таких умов стійкість української політичної системи зокрема та стійкість світової системи демократій може бути спроможною для відповіді на виклики з боку світових автократій. Також належить звернути увагу на контекстні виміри поведінки влади в публічному просторі. Для виявлення найбільш оптимальних підходів для взаємодії інститутів публічного врядування та громадянського суспільства необхідно з'ясувати евристичний потенціал класичного тлумачення публічної сфери для пояснення явищ, які мають місце в умовах розбудови української державності та політичної нації.

Владні відносини, які ґрунтуються на засадах плюралізму та необмеженої змагальності, взаємодія політичних суб'єктів в умовах відкритості політичного життя та його прозорості, дедалі більше стають орієнтованими на порозуміння шляхом формальних переговорів, дискусій з ідеологічних і програмних питань, а також реалізації форм прямої демократії, якими є не лише референдуми, громадські збори та акції громадської непокори, але й комунікаційна структура Інтернет-обговорень. Публічна сфера політики стає не лише спільною основою для різномірних явищ політики, але й системою норм і способів демократичної політичної поведінки держави, які визначають перспективу політичних відносин на основі партнерства та взаєморозуміння.

Одним з перспективних методичних підходів у межах дослідження публічної сфери політики є аналіз змісту інформаційних повідомлень. З його застосуванням необхідно виявляти сутність і значення публічного повідомлення. Також емпіричні засади публічної сфери можуть бути виявлені в межах політико-соціологічних і політико-психологічних підходів. Автори цих напрямків зазначають конститутивне значення публічності публічної сфери для пошуку смислових значень і предметного втілення політичного. Отже, питання порівняння та співвіднесення публічності і політичного розкривається як на фундаментально-теоретичному рівні, так і на рівні конкретних процесів.

Класичні концепції публічної сфери залишаються впливовим чинником для закріплення ситуативних та системних ролей політичних акторів в умовах демократії. Реалізація принципів політичного плюралізму, захисту прав людини, забезпечення прогресу суспільства залишається на порядку денному сучасних демократій. Контекст політичної трансформації лише підсилює актуальність публічного самовиразу як влади, так і громадян. Діджитальна доба спонукає до кількісного розширення публічних політичних інтеракцій. Водночас важливим питанням є спрощення розуміння політичного представництва. Примітивізація політичного дискурсу в

сучасних соціальних медіа і соціальних мережах формує виклики спрощеного прочитання фундаментальних засад політичного представництва та політичного управління. Дискурсивна демократія і демократична публічна сфера можуть функціонувати лише в інституційному та нормативному просторі сталої демократії або демократичного транзиту, який до неї наближається.

Спроби автократій переконати в наявності актуальності публічних наративів пропагандистських речників не повинні затьмарювати сутність та зміст і нагальність демократичних обговорень. Мета публічної сфери в діджитальну добу залишається незмінною – це унормоване представництво політичної спроможності та значущості суб'єктів. Процедурність публічної сфери є певним критерієм відбору для політичних концептів та аргументів. Для сучасної України в умовах війни розбудова значущої та спроможної публічної сфери є важливим маркерами ідентифікації європейської ідентичності. Саме в цьому напрямі необхідно працювати як політичним силам так і громадським акторам. Розробка конкретних параметрів мережі політичних публічних обговорень слід вважати перспективами подальшого розвитку положень даної статті.

Батрименко О. В.

доктор політичних наук, професор

завідувач кафедри політології

Київського національного університету ім. Тараса Шевченка

ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

Отже, інформації щодо війни в Україні властиві безпосередність та великі обсяги. І в цьому криються як переваги, так і недоліки. Адже з одного боку, це сприяє поширенню важливих оновлень про перебіг подій, а з іншого – прискорює розвиток розбіжних наративів. У результаті, люди отримують різні версії історії як у висвітленні новин, так і в соціальних мережах. У той же час, громадськість може швидко побачити важливі, драматичні та травматичні події та поділитися ними, що може спонукати до соціальних дій або мобілізації гуманітарної допомоги.

Інформаційна війна існує стільки ж, скільки й війна кінетична. Багато тактик воєнної пропаганди, створених під час Першої світової війни, все ще використовуються і сьогодні. Ці стратегії покликані підвищити моральний дух, об'єднати націю, продемонструвати силу та деморалізувати ворога.

На місцях в Україні звичайні громадяни звернулися до соціальних мереж, щоб зробити саме це, публікуючи фотографії, відео та історії українських солдатів і цивільних осіб, які протистоять російським військам. Це явище, якому сприяє високий рівень комп'ютерної грамотності в Україні, є одним із головних чинників, які роблять важливим аналіз цього аспекту війни.

Інформаційна війна є природною частиною кожного військового конфлікту, але у даному випадку привертає увагу те, що вона ведеться окремими особами у великих масштабах. Сучасні інформаційні технології дозволяють миттєво поширювати відповідні матеріали, а візуальні ефекти набагато переконливіші та більш ефективні, ніж прості слова.

Російські ж зусилля щодо контролю та використання інформації про війну є більш централізованими, оскільки російський уряд прагне обмежити поширення інформації серед свого населення та просувати свої офіційні виправдання для вторгнення. Російські державні ЗМІ поширюють інформацію про те, що вторгнення було вимушеним заходом через НАТО та загрози з боку США та їх західних союзників. Росіяни, які повноцінно довіряють державним ЗМІ, можуть звинуватити США в конфлікті, але численні протести по всій Росії свідчать про те, що ця дезінформація не переконує всіх.

Зусилля Росії поширити дезінформацію про вторгнення в Україну вже викликали заклики до соціальних медіа-компаній, таких як Facebook, застосувати більш жорсткий підхід, коли справа стосується виявлення та видалення неправдивих або оманливих публікацій. Це постійний предмет дебатів про те, скільки відповідальності мають брати на себе платформи. Останнім потрібно зробити більше самим або вони з необхідністю зіткнуться з більшою регулятивною перевіркою та втручанням з боку акторів публічного сектору.

Очевидно, що у розпал цієї триваючої кризи платформам онлайнкомунікацій просто неможливо відсіювати всю дезінформацію, яка створюється. Тим часом, пропаганда продовжує поширюватися в програмах однорангового спілкування, таких як Telegram і WhatsApp. Що має змусити їхніх користувачів діяти більш обережно. Людям властиво переоцінювати власний досвід, а це небажано, особливо у контексті трактування війни.

Соціальні медіа відкрили двері для будь-кого, хто має підключення до Інтернету, у тому числі, для участі в російсько-українській інформаційній війні. Переважна більшість інформації про війну формується пропагандистами: і «автентичні» повідомлення з перших вуст у TikTok, і офіційні урядові заяви. Усі сторони використовують типову тактику військової пропаганди. Новим є те, що тепер ми всі можемо брати участь у інформаційних баталіях.

Климончук В.Й.

доктор політичних наук, професор

завідувач кафедри політології

Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника

(м. Івано - Франківськ)

КРАЇНИ БАЛТІЇ ТА РОЗБУДОВА ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Ключовим поняттям політичних змін в посткомуністичних державах є поняття демократичного транзиту – переходу від авторитаризму до демократії. Загальними для багатьох держав етапами демократичного транзиту є наступні. Перший – криза авторитарного режиму та його лібералізація. Криза диктатури може мати як внутрішньополітичні, так і зовнішньополітичні причини. Ослаблення або втрата режимом легітимності є важливою складовою політичної кризи. Зниження легітимності відбувається не тільки на рівні широких верств населення, але й на рівні еліт. На цьому етапі формується відкрита опозиція режиму, що призводить до створення конкурентного політичного середовища. Другий етап – встановлення демократії.

Основним процесом на цьому етапі є інституалізація демократичних механізмів державної влади. Прозахідна орієнтація країн Балтії спонукала їх після набуття незалежності чітко і швидко визначитись у своїх головних стратегічних пріоритетах та векторах зовнішньої політики. Вони взяли за основу західноєвропейську соціально-економічну модель розвитку, Латвія, Литва та Естонія розглядали інтеграцію в європейські та євроатлантичні структури як один з найважливіших шляхів зміцнення національної незалежності, що гарантуватиме збереження суверенітету та національної безпеки, а також посприє вирішенню складних економічних та соціальних проблем. Тому, головною ціллю зовнішньої політики країн Балтії стала

інтеграція до Європейського Союзу та НАТО, чого після тривалих і значних зусиль вони все-таки досягли.

Для Латвії, Литви та Естонії євроінтеграція стала головним чинником, який мав великий вплив на розвиток цих держав. Саме шлях до ЄС виступив основним каталізатором проведення реформ та економічного зростання. У період вступу до Європейського Союзу, економічні показники держав Балтії були одними з найнижчих серед країн-учасників, економіку прибалтійських республік можна характеризувалася високими темпами зростання. Вони набагато випередили усі колишні радянські республіки. Після того, як балтійські країни були повноправними членами ЄС, то збільшилася їхня політична вага, а також зріс міжнародний імідж. Для України досвід Латвії, Литви та Естонії є в значній мірі корисним. Наш уряд проголосило вступ до Європейського Союзу одним із стратегічних питань зовнішньої політики, але відносини з ЄС поки що знаходяться на початковому етапі. Така ситуація склалася за рахунок повільності реформ в нашій державі та небажання керівництва Європейського Союзу починати нову хвилю розширення.

Отже, країни Балтії реалізували загалом успішну, як з огляду на кінцевий результат, так і під кутом зору захисту національних інтересів, стратегію інтеграції до Європейського Союзу. Процес європейської інтеграції сприяв позитивним внутрішнім перетворенням у різних сферах суспільного життя балтійських країн. Вивчення цього позитивного досвіду є актуальним для України і потребує детального вивчення. Таким чином, результативність демократичного транзиту у Латвії, Литві та Естонії, а також синхронність їх інтеграції у Європейський Союз, дає підстави наголосити на створенні єдиного прибалтійського політичного простору на теренах колишнього СРСР. Особливостями такого простору є спільність геополітичних цілей та інтересів, тотожність політичних систем, стандартизованість правових інститутів у європейському середовищі.

Клячин А. К.

*кандидат політичних наук, доцент кафедри політології
факультету суспільних наук і міжнародних відносин
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара*

Коваленко В. О.

бакалавр міжнародних відносин

ІНСТИТУТ ЛОБІЗМУ ЯК ЧИННИК КОНФЛІКТНОСТІ ТА ЗГОДИ.

В сучасному світі, де взаємозв'язки між країнами та регіонами стають все глибшими й складнішими, питання інституту міжнародного лобізму в системі світової політики набувають все більшого значення. Зростання глобалізації, швидкість комунікацій та зростання міжнародних проблем створюють потребу у здійсненні ефективних дій на міжнародній арені. Інститут міжнародного лобізму виступає як інструмент для представництва та захисту інтересів різних акторів у глобальному політичному процесі. Він дозволяє групам і організаціям співпрацювати, формувати альянси та впливати на прийняття рішень міжнаціонального значення.

Інститут міжнародного лобізму проникає в різні сфери світової політики, включаючи економіку, торгівлю, екологію, права людини, міжнародну безпеку та багато інших. Різноманітність акторів і їхніх інтересів збагачує глобальну арену і робить політичні процеси складними та багатограними. Інститут міжнародного лобізму стає майданчиком для взаємодії цих акторів, обміну ідеями та формування компромісних рішень.

Проте, разом зі своїми можливостями, інститут міжнародного лобізму також викликає певні проблеми та контрверсії. Одна з основних критик стосується нерівності впливу та доступу до рішення прийняття на міжнародному рівні. Деякі групи та країни мають більші ресурси та можливості для активного лобіювання, тим самим насильно диктуючи свої

інтереси на інших учасників системи. Це може призводити до нерівності, несправедливості та відсутності врахування інтересів менш впливових сторін.

Зрештою, він є складним та багатогранним явищем, яке треба розглядати з урахуванням контексту та особливостей світової політики, що може бути ефективним інструментом для розв'язання складних міжнародних проблем, але потребує удосконалення та забезпечення принципів справедливості, рівності та демократії.

1. Дослідження міжнародного лобізму як суспільно-політичного феномену підтверджує його важливість та широкий вплив на сучасне глобальне політичне середовище. Результати дослідження свідчать про те, що міжнародний лобізм виступає як механізм мобілізації та організації інтересів різних акторів, що прагнуть впливати на процеси прийняття політичних рішень на міжнародному рівні.

2. Аналізуючи місце та роль інституту міжнародного лобізму в системі світової політики, можна визначити, що він є невід'ємною складовою глобального політичного ландшафту. Інститут міжнародного лобізму допомагає формувати глобальні норми, сприяє розвитку міжнародних відносин, торгівлі, екологічних стандартів, прав людини та інших сфер, впливаючи на процеси прийняття рішень урядами та міжнародними організаціями.

3. Аналіз сфер застосування інституту міжнародного лобізму демонструє його широкий охоплюючий характер. Інститут міжнародного лобізму застосовується в різних галузях, таких як економіка, торгівля, екологія, громадське здоров'я, права людини, гуманітарна допомога та інші. Лобісти здатні впливати на процеси прийняття політичних рішень у цих сферах, сприяючи захисту інтересів своїх груп та спільного добробуту.

4. Дослідження організаційної структури та механізмів функціонування міжнародного лобістичного інституту вказує на його

складну та розмаїту природу. Завдяки аналізу було встановлено, що міжнародний лобізм включає різноманітні актори, такі як корпорації, неприбуткові організації, професійні асоціації, які використовують різні стратегії, засоби та мережі для досягнення своїх цілей.

5. Аналіз сучасних політичних практик використання інституту міжнародного лобізму та їх впливу на прийняття рішень у різних країнах світу підтверджує значущість цього феномену. Результати дослідження свідчать про те, що лобісти впливають на формування політичних агенд, здійснюють лобістські кампанії та використовують свої ресурси для забезпечення підтримки своїх інтересів.

6. Вивчення впливу розвитку глобальних комунікаційних технологій на функціонування інституту міжнародного лобізму показує, що сучасні технології, такі як інтернет, соціальні медіа та електронні засоби комунікації, значно розширюють можливості лобістів для мобілізації та організації своїх зусиль. Вони створюють нові канали спілкування, збільшують доступ до інформації та сприяють формуванню глобальних лобістських мереж.

7. Проаналізувавши виклики та можливості для міжнародного лобізму в контексті сучасних викликів, що постали внаслідок глобалізації, стає очевидним, що глобалізація відкрила нові перспективи для лобістів, однак вона також поставила перед ними складні завдання. Глобалізація створила більше можливостей для міжнародного співробітництва, але також зробила процеси прийняття рішень більш складними і конкурентними.

8. Дослідження позиції України у світовій системі лобізму та її впливу на світову політику підтверджує, що Україна має своїх представників та організації, які активно займаються міжнародним лобізмом. Однак, вплив України на світову політику через лобістичні зусилля ще потребує подальшого розвитку та посилення, особливо в контексті її геополітичного положення та економічного потенціалу.

9. Аналізуючи можливі перспективи розвитку інституту міжнародного лобізму в умовах зміни глобального політичного ландшафту, стає очевидним, що інститут має адаптуватися до нових реалій та викликів. Зміна геополітичних сил, технологічний прогрес та зміни в суспільстві вимагають нових стратегій та підходів до міжнародного лобізму. Забезпечення прозорості, етичних стандартів та участі громадськості можуть бути ключовими елементами майбутнього розвитку інституту міжнародного лобізму.

На підставі проведеного дослідження можна зробити висновок, що інститут міжнародного лобізм потребує подальшого вивчення та аналізу. Розуміння механізмів та впливу міжнародного лобізму на світову політику допоможе розробляти більш ефективні стратегії для досягнення національних та глобальних цілей.

Для майбутніх досліджень рекомендується розглянути роль технологій, засобів масової комунікації та соціальних мереж у підтримці міжнародних лобістських зусиль. Також варто проаналізувати вплив міжнародного лобізму на розвиток демократичних процесів та прав людини у різних країнах.

Незважаючи на потенційні виклики та ризики, пов'язані з міжнародним лобізмом, він може відігравати конструктивну роль у формуванні політичних рішень, сприяючи стабільності, співпраці та прогресу на міжнародній арені.

У цілому, дана кваліфікаційна робота дозволила краще зрозуміти сутність інституту міжнародного лобізму і його місце у системі світової політики. Вона сприяє розширенню наукових знань та відкриває перспективи для подальшого дослідження цієї важливої теми.

Кондратова М. В.

аспірантка кафедри політології

факультету суспільних наук і міжнародних відносин

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

СТАЛИЙ РОЗВИТОК У ПЕРСПЕКТИВІ ПОЛІТИЧНИХ ПРОЄКТІВ

Проекти сталого розвитку мають декілька етапів свого впровадження. Вони вимагають серйозної фахової експертизи та оцінки перспектив реалізації. Саме аспекти технологічного забезпечення, ресурсних засад, а також проміжних і кінцевих цілей виступають предметом політичних обговорень. Сучасні українські фахівці наводять дані про специфічні етапи енергозберігаючого інноваційного проєктування. Це дає змогу зрозуміти наскільки складним є питанням.

Комплекс проблем, які вирішуються внаслідок впровадження проєктів сталого розвитку є надзвичайно широким. Відповідно, між політичними силами та політичними інститутами в тому числі публічного управління і місцевого самоврядування відбувається комунікація щодо доцільності та масштабів їх впровадження. Комплексний характер екологічних проєктів дозволяє досягати одразу декількох цілей, які узгоджуються з цілями сталого розвитку.

Розробка конкретних стратегії впровадження проєктів сталого розвитку є важливим елементом політичних відносин всередині ЄС та інших демократичних держав. Стратегічний характер проєктів вимагає підпорядкування економічних та соціальних інтересів та високого фахового рівня. Водночас далекосяжне планування узгоджується з програмними цілями окремих політичних партій та рухів, а також політичного істеблїшменту в цілому.

Масштабні цілі сталого розвитку закладаються до загальноєвропейських політик. Вони вирішують низку завдань вирівнювання

соціального розвитку та навіть гуманітарного людського виміру. Ці завдання покладаються на конкретні інститути європейського врядування.

Пріоритети сталого розвитку, які покладені в основу системотворчих європейських політик забезпечують можливості підтримки визначених стандартів та створюють умови для подальших інновацій. За умови узгодженого та скоординованого розвитку, зокрема в галузі економіки, є можливим формування подальшого етапу реформ екологічного середовища.

Таким чином, проєкти сталого розвитку в сучасному ЄС здійснюються як на національному, так і на міжнародному рівні. Інститути врядування Євросоюзу на постійній основі просувають здійснення проєктів енергозабезпечення, зменшення ресурсної витратності, інноваційної корекції виробництва та послуг. Політичний консенсус щодо довгострокової перспективи проєктів сталого розвитку спонукає до дедалі більш масштабного планування та визначення стратегічних цілей. Специфіка відносин політичних сил та проєктів сталого розвитку визначається національними умовами. Політичні партії зеленого та лівого спрямування визначають проєкти сталого розвитку як постійно діючі пріоритети та наголошують на довгострокових цілях сталого розвитку. Народні та консервативні політичні сили натомість наголошують на необхідності дотримання стандартів екологічної безпеки та параметрах сталого розвитку між всіма членами ЄС. Крім того, йдеться про спроби звузити екологічний порядок денний до конкретних «кейсів»: зокрема, зняти з розгляду найбільш масштабні та амбітні ініціативи. Міркування такого підходу – збереження коштів в період кризи. Політична підтримка проєкологічних політичних сил та проєкологічної («інвайроменталістської») політики в сучасному ЄС має тенденцію до зміни. Вона залежить від актуальності соціальних проблем та стандартів в тій чи іншій країні. Також ідеться про зниження актуальності екологічної проблематики внаслідок пандемії COVID-19, зниження темпів зростання світової економіки. Спроби одномоментно посилити екологічну

адженду на глобальному рівні (як це було у випадку відомих резонансних заяв еко-активістки Грети Тунберг у 2019 році) мають лише тимчасовий результат. У зв'язку з цим майбутнє за постійною працею, спрямованою на досягнення реальних результатів.

Кремена В. І.

кандидат історичних наук,

доцент кафедри політології

факультету суспільних наук і міжнародних відносин

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Журавель А. Г.

бакалавр міжнародних відносин

**ПОЛІТИЧНИЙ РОЗВИТОК КАНАДИ ПІД ВПЛИВОМ СУЧАСНИХ
БЕЗПЕКОВИХ ВИКЛИКІВ**

Канада активно підтримує відкриту торгівлю та вільний ринок, відстоює принципи демократії та прав людини, підтримує міжнародний мир та безпеку. Крім того, Канада долучається до різних міжнародних організацій, таких як ООН, НАТО, Міжнародний валютний фонд, Світова торговельна організація та інші, тим самим підтримуючи міжнародну співпрацю та взаємодію.

Проблема дослідження теми "Особливості зовнішньої політики Канади під впливом сучасних глобалізаційних викликів" полягає в тому, що глобалізація суттєво змінює контекст та умови, в яких розвивається зовнішньополітична діяльність країни. Сучасні глобалізаційні виклики, такі як економічна інтеграція, технологічний прогрес, міграція, тероризм, енергетична безпека та інші, створюють нові вимоги і впливають на стратегію та практику зовнішньої політики Канади.

Дослідження проблеми включає розуміння, як Канада пристосовує свою зовнішньополітичну стратегію та інституційні механізми до сучасних

глобалізаційних викликів. Це охоплює аналіз реакції Канади на зміни у глобальному політичному, економічному та соціокультурному середовищі, оцінку впливу цих змін на національні інтереси та ідентичність Канади, а також виявлення нових можливостей та викликів, які виникають у зовнішньополітичній діяльності Канади.

Глобалізаційні виклики мають значний вплив на зовнішню політику Канади. Зростання економічної і політичної залежності між країнами стимулює Канаду до розвитку та поглиблення своїх зовнішньополітичних зв'язків. Канада здійснює активну дипломатичну діяльність з метою зміцнення співробітництва та встановлення взаємовигідних партнерств з іншими країнами.

Зокрема, Канада активно співпрацює з країнами Північної Америки, зокрема з США та Мексикою, у рамках Спільного економічного простору. Також важливим напрямком зовнішньополітичної діяльності Канади є співпраця з країнами Європейського Союзу, де розвиваються економічні, політичні та культурні зв'язки. Канада також активно співпрацює з країнами Азії, зокрема з Японією та Китаєм, і веде діалог з іншими країнами Океанії та Латинської Америки.

Крім того, Канада займає вагоме місце в міжнародних організаціях, таких як ООН, Міжнародний валютний фонд, Світова торговельна організація та НАТО. Це дозволяє Канаді впливати на прийняття важливих рішень та спільно розв'язувати глобальні проблеми разом з іншими країнами.

Отже, Канада розуміє необхідність адаптації своєї зовнішньої політики до глобалізаційних реалій і активно сприяє поглибленню своїх міжнародних зв'язків, співпраці та встановленню партнерських відносин з іншими країнами та міжнародними організаціями.

Аналізу досвіду Канади у вирішенні глобальних проблем. В процесі дослідження встановлено, що Канада виявляє великий інтерес до міжнародного співробітництва та активно залучається до подолання

глобальних викликів, що стоять перед сучасним світом. Зокрема, країна визнає необхідність спільних зусиль у зміні клімату, запобіганні поширенню ядерної зброї, боротьбі з тероризмом та мінливими формами бідності.

Канада виробляє та реалізує стратегії, спрямовані на зменшення негативних наслідків цих глобальних проблем. Країна активно співпрацює з іншими державами, міжнародними організаціями та цивільним суспільством, спільно розробляючи та впроваджуючи рішення, що сприяють створенню стійкого та рівноправного глобального співтовариства.

Враховуючи складність глобальних проблем, Канада виявляється активним учасником міжнародних ініціатив та форумів, пропонуючи свої ідеї та рішення для спільного розв'язання проблем. Канадський досвід у вирішенні глобальних проблем є важливим внеском у зусилля міжнародної спільноти та слугує прикладом ефективної діяльності країни у контексті глобального лідерства.

Таким чином, Канада виявляє активну роль у міжнародному співробітництві щодо подолання глобальних проблем, сприяючи створенню стійкого та рівноправного глобального співтовариства. Її стратегії та підходи до розв'язання цих проблем варто враховувати та використовувати як приклад успішного досвіду для інших країн та міжнародного співтовариства.

Загальний висновок з даного дослідження полягає в тому, що глобалізація має значний вплив на зовнішню політику Канади, що проявляється у розвитку політичних та економічних зв'язків з іншими країнами та активній участі у міжнародних організаціях. Канада виявляє великий інтерес до розвитку глобального співтовариства та прийняття важливих рішень щодо глобальних проблем. Це свідчить про високий рівень адаптивності Канади до сучасних викликів та її активну позицію у світовому співтоваристві.

Кулик Я. С.

бакалавр міжнародних відносин

РЕЛІГІЙНИЙ ЧИННИК ТА ПРОБЛЕМИ БЕЗПЕКИ

Релігія відіграє значну роль у міжнародних відносинах, тому що за певних обставин вона може впливати на політику та сама зазнавати впливу з політичної сфери. Релігія та політика взаємопов'язані та не можуть бути розділені. Історія свідчить, що протягом століть релігійні вчення та організації впливали не тільки на життя окремих людей та суспільств, а й на світову політику та міжнародні відносини, що зберігається й донині. Держави часто використовують релігійне середовище для досягнення своїх геополітичних інтересів. Отже, релігійний аспект у міжнародних відносинах охоплює сукупність релігійних цінностей та досягнень, які постійно взаємодіють з історичними, культурними, економічними та політичними традиціями народів.

В цілому, релігійний вимір сучасних проблем безпеки є дуже складною та багатогранною темою для дослідження, оскільки він включає в себе велику кількість факторів, що впливають на процеси міжнародного взаємодії та співробітництва. Релігійна ідентичність може стати фактором конфлікту та протистояння, але в той же час може сприяти міжкультурному діалогу та зближенню народів та країн. Також релігія може бути засобом впливу на міжнародну політику та геополітичні процеси, що не можна ігнорувати. Однією з важливих теорій релігійного виміру міжнародних відносин є концепція «діалогу цивілізацій», яка розглядає різноманітні культурні та цивілізаційні особливості націй як джерело позитивного розвитку та співробітництва. Згідно з цією концепцією, міжнародні відносини повинні базуватися на принципах взаємоповаги, рівноправності та взаємодопомоги між культурними та цивілізаційними групами.

Серед основних підходів до вивчення релігійного фактора у міжнародних відносинах було виділено такі:

- системний;
- історичний;
- комунікативний;
- психологічний;
- цивілізаційний.

Релігійний чинник має значний вплив на зовнішню політику країн світу. Він формує цілі та стратегії, сприяє формуванню міжнародних альянсів та співпраці, впливає на гуманітарну допомогу та миротворчу діяльність. Розуміння цього впливу є важливим для кращого розуміння зовнішньополітичних процесів та взаємовідносин між країнами у сучасному світі.

5. Християнство має значний вплив на регулювання міжнародних відносин. Принципи християнства, такі як любов до ближнього, справедливість та миротворчість, можуть сприяти побудові мирного та справедливого світу. Крім того, християнські організації та дипломатичні зусилля можуть стати мостом співробітництва та діалогу між націями.

6. Релігійний чинник має значний вплив на сучасні міжнародні відносини. Релігія впливає на думки, цінності і дії людей, що в свою чергу формує їхні політичні переконання і діяльність. Віра може бути силою, що об'єднує або розділяє країни та народи, і її врахування в міжнародних відносинах є важливим аспектом.

7. Релігійний плюралізм і конфлікти між релігіями становлять складні виклики для сучасних міжнародних відносин. Залежно від контексту, релігія може сприяти розумінню і толерантності або стати джерелом конфлікту і насилля. Релігійний плюралізм потребує збереження рівноправності релігійних груп і захисту їхніх прав, щоб досягти стабільності і миру.

8. Релігійний екстремізм і тероризм стають серйозною загрозою для сучасних міжнародних відносин. Екстремістські релігійні групи можуть

спричиняти насильство, терористичні акти та дестабілізацію регіонів. Ефективна боротьба з релігійним екстремізмом вимагає співпраці міжнародних акторів, політичної волі і розвитку превентивних стратегій.

9. Релігійний діалог і співробітництво можуть сприяти миру і взаєморозумінню між культурами. Промоція діалогу між релігіями, включаючи взаємну освіту, міжконфесійні форуми і спільні ініціативи, може сприяти зменшенню релігійного конфлікту та побудові платформи для спільних цінностей і співробітництва.

Лобань А. О.

бакалавр міжнародних відносин

ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ Е. МАКРОНА В СУЧАСНОМУ НЕСТАБІЛЬНОМУ СВІТІ

Культурна дипломатія, як елемент публічної дипломатії, зокрема, використовується для вирішення таких завдань, як збереження національної ідентичності, підтримка існування різноманітних культур та забезпечення національних інтересів. Також міцні міждержавні культурні зв'язки сприяють запобіганню конфліктам, що ґрунтуються на міжнаціональному та міжконфесійному протиріччях. Таким чином публічна дипломатія є важливим елементом «м'якої сили» держави.

Франція здавна активно використовує методи та прийоми, що належать до культурної дипломатії, саме ця країна вважається родоначальницею культурної дипломатії. Французька Республіка має найрозгалуженішу систему культурних представництв у світі, а загальний бюджет, спрямований на «зовнішню діяльність держави в галузі культурної дипломатії» у 2020 році склав 643,2 млн євро при цьому приріст порівняно з 2019 роком склав 17,9 млн євро. Це ілюструє зацікавленість Франції у створенні та зміцненні свого сприятливого іміджу на світовій арені.

Важливо, що з Франції поширення власної культури, особливо мови – спосіб, що дозволяє посилити участь у міжнародному економічному і культурному обміні, отже, і міжнародне вплив. Багато в чому ця необхідність пов'язана з тим, що останніми роками економічна міць Франції знижується. Так, після кризи 2008 року Франція стикається з постійним негативним сальдо торговельного балансу. Наприклад, у допандемійному 2019 році дефіцит торговельного балансу становив практично 87 млрд доларів США, а середній приріст ВВП з 2017 року по 2021 рік становив 1,68%.

Вихід Великобританії зі складу Європейського Союзу, тобто важлива структурна зміна, відкриває низку можливостей для посилення статусу Франції та французької мови в рамках інтеграційного об'єднання. Об'єктивний зовнішній чинник у вигляді виходу Великої Британії з ЄС дозволив Республіці переосмислити свій підхід до стратегії мовної політики. До того ж Еммануель Макрон 20 березня 2018 року представив Міжнародну стратегію щодо французької мови та багатомовності. Ця глобальна стратегія є результатом спільної роботи, тому вона отримала ще одну назву – «5000 ідей», оскільки до її розробки було запрошено усі франкофони світу. Головна мета – перетворення французької мови на одну з провідних мов майбутнього, яка зможе бути конкурентоспроможною в сучасних реаліях. Цей акт є чудовим прикладом реалізації культурної дипломатії.

Поруч із заходами, вкладеними у підтримку французької культури та французької, Франція приділяє особливу увагу ідеї мультикультуралізму. Зазначимо, що це викликає протиріччя, оскільки Республіка бачить у цьому можливість обмежити вплив англійської мови та американізації культури.

Французький уряд, знаючи, що французька мова посідає п'яте місце за поширенням у світі та друге за затребуваністю, пропонує комплекс заходів щодо його захисту та просування. Французька Академія на постійній основі веде роботу із заміни англіцизмів на французькі еквіваленти, у рекламі, у пресі, в освітньому процесі, у назвах брендів також забороняється вживати

англійські слова. Зовнішній аспект мовної політики полягає у просуванні використання французької в міжнародних організаціях, в органах ЄС. Щодо останніх, то тут питання набуває особливої актуальності у зв'язку з виходом Великобританії з Європейського Союзу. Марі-Крістін Кесслер відзначає прагматичну мету Франції – людина, яка вивчає та знає французьку мову, є клієнтом Франції. Однак, незважаючи на активну політику просування французької мови, він втрачає свою популярність у колишніх французьких колоніях, поступаючись англійською мовою.

Еммануель Макрон вносить свої зміни до концептуальних засад культурної дипломатії. Так, з'являються три нових напрямки роботи – це цифровізація зовнішньополітичної діяльності держави (у тому числі культурної дипломатії), популяризація французьких брендів, Франкофонія та поширення французької мови. Говорячи про цифровізацію, автор дослідження аналізує цифрову стратегію Франції, розроблену міністром закордонних справ у 2018 році. Просування французьких брендів – спосіб залучити недержавних гравців до культурної дипломатії Франції. Прикладами можуть служити Лувр, що відкрився в Абу-Дабі, або Центр Помпиду в Шанхаї. Ці музеї, а також знаменита французька кулінарія, французькі бренди одягу та парфумів, служать просуванням французького способу життя, французьких традицій, цінностей у світі. Щоб оцінити зміни у політиці щодо поширення французької мови, автором роботи вивчається виступ Еммануеля Макрона у Французькій академії 20 березня 2018 року. Саме там президент декларує якісну зміну французької мови – тепер вона належить усім франкофонам світу, тому питання її захисту та поширення перебувають у їхніх руках.

Аналіз географічних напрямів реалізації культурної дипломатії Франції будується вивчення офіційних сайтів Французького інституту та Альянс Франсез. За підсумками автор дослідження приходять до висновку, що завдяки двом типам культурних установ Франція присутня на всіх

континентах. Однак державна мережа (Французький інститут) відображає політичні інтереси Республіки, а недержавна (Альянс Франсез) реальну зацікавленість громадян вивчати французьку мову та знайомитись із французькою культурою. Розуміння географічних пріоритетів реалізації культурної дипломатії Франції досягається з допомогою кількісного контент-аналізу промови Макрона, у якій згадує людей, які брали участь у розширенні франкофонного світу. Так, найбільш популярними регіонами стали Європа та Африка, при цьому країнове ранжування має такий вигляд – Франція, Марокко, Сенегал, Мартініка.

Лясота А. Є.

кандидат політичних наук

доцент кафедри політології

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Кудімова Є. Є.

Бакалавр міжнародних відносин

ПОЛІТИЧНИЙ РОЗВИТОК ІНДІЇ ТА ПАКИСТАНУ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

В умовах нестабільного багатопольярного світу актуальним є дослідження зовнішньополітичного курсу та мотивів регіональних акторів, діяльність яких впливає на формування порядку денного як регіонального, так і глобального рівня.

Зокрема, актуальним є аналіз зовнішньої політики Ісламської Республіки Пакистан, яка чинить відчутний вплив на внутрішню та зовнішню політику країн Південноазійського регіону, а також актуальним набуває аналіз зростаючого гегемона- Республіка Індія. Така позиція сильного гравця, у свою чергу, змушує реагувати низку сусідніх країн та США, які намагаються зберегти власні позиції в традиційній сфері свого впливу. Йдеться про Китайську Народну Республіку, Індію, Сполучені Штати Америки тощо.

Метою цієї роботи є аналіз зовнішньої політики Ісламської Республіки Пакистан та Республіки Індії в Південноазійському регіоні .

Актуальним є аналіз регіональної політики низки країн в Південній Азії та насамперед Пакистану та Індії, які впливають значною мірою на порядок денний регіону. Актуальність дослідження полягає у спробі виявити вектор зовнішньополітичних зусиль Ісламської Республіки Пакистан та Республіки Індії упродовж останніх років. Вивчення зовнішньої політики Пакистану та інших країн регіону є актуальним з точки зору збереження балансу сил в регіоні Південна Азія.

Розміри, темпи економічного зростання та кількість населення перетворюють Індію на важливого актора в сучасних міжнародних відносинах. Прем'єр-міністр Індії Нарендра Моді проголосив завданням індійської політики перетворити державу на «Вішвагуру» – «світового вчителя». Країна прагне стати прикладом ефективної трансформації та стабільного розвитку. Індія традиційно виступає за недопущення конфліктів та мирне співіснування держав. На таку позицію впливає не лише прагнення дотримуватися норм міжнародного права, а й філософія національно-визвольного руху, який забезпечив становлення незалежної індійської держави. Відмова Індії від активної підтримки України в умовах російсько-українського конфлікту зумовлена насамперед традиційними підходами індійської дипломатії до позиціонування держави стосовно протистояння глобальних гравців. Індія намагається уникати участі в конфронтації, спираючись на послідовний нейтралітет держави та беручи до уваги важливість співпраці з Російською Федерацією. Україна не зможе вплинути на таку позицію та забезпечити військово-політичну підтримку Індії в протистоянні з РФ. Україні доцільно переглянути свою політику щодо Індії та загалом Південної Азії, а саме: активізувати прямий політичний діалог, розробити окрему регіональну стратегію, оптимізувати підготовку кадрових ресурсів для цього напряму, переглянути роботу посольства, посилити

медіаприсутність та розвивати імідж України як надійного, прогнозованого партнера.

Внутрішня та зовнішня політика Ісламської Республіки Пакистан формується в умовах внутрішніх загроз, економічних проблем та протистояння з Індією. Упродовж всього періоду незалежності Ісламабад доволі часто перебував під владою авторитарних режимів, які очолювали військові. А з огляду на складну безпекову ситуацію в країні Збройні сили ІРП досі відіграють роль гаранта стабільності всередині держави.

Після парламентських виборів 2018 р. до влади в Пакистані прийшла опозиційна консервативна партія «Техрік-і-Інсаф». Сенсаційному успіху партії сприяла антикорупційна риторика лідера партії Імрана Хана та роз'єднаність головних політичних супротивників. Також свою роль у перемозі ТЕІ відіграла підтримка генерала Камара Джавед Баджеве – фактично найвпливовішої людини ІРП.

Уряд Імрана Хана в рамках концепції «новий Пакистан» ініціював проведення антикорупційної реформи, яка ще не дала своїх результатів. Також був взятий курс на відновлення текстильного сектору економіки, підтримку бізнесу та залучення іноземних інвестицій. На цьому шляху, влада досягла деяких успіхів, але зіштовхнулася з економічними наслідками пандемії. Висока інфляція зумовила впровадження урядом великого пакету субсидій для підтримки приватного сектору. Окрім цього, ІРП має труднощі з наданням чергового кредиту МВФ через провал переговорів із фондом.

Таким чином, можна сказати що визначення зовнішньополітичного вектору країн Південноазійського регіону наразі мають одну з провідних напрямів міжнародних відносин. А саме таких важливих акторів, як Ісламська Республіка Пакистан та Республіка Індія. Саме зараз на наших очах росте надзвичайно сильний та впливовий гегемон такий, як Індія. І дослідження цієї країни має важливе значення насамперед для нашої країни.

Майчуб А. О.

магістр політології

ПРОГНОЗУВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ КРИЗ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

У світовій політичній науці було розглянуто кризові явища як причину та наслідок трансформаційних процесів у політичній системі. Таким чином, було встановлено, що міграційна криза стала рушійною силою як до трансформації громадської думки щодо проблеми міграції, так і серйозним викликом фундаментальним принципам існування ЄС. Насамперед, можемо згадати про факт відновлення контролю перетину кордону у таких країнах: Австрія, Бельгія, Данія, Німеччина, Норвегія, Словенія, Угорщина, Швеція. Держави – члени Європейського Союзу не були готові до такого виклику, тому фінансування програм для біженців відбувалось за рахунок, як правило, націлених на внутрішньоєвропейський соціальний розвиток. Так, через брак фінансування постраждали житлова сфера, сфера освіти та охорони здоров'я. Додаткові витрати на задоволення соціальних потреб біженців, як цього вимагали в Німеччині й Австрії, можуть спричинити значний «політичний люфт» або навіть жорстку реакцію.

Ще одним ефектом, що виник внаслідок міграційної кризи, можна назвати розвиток у країнах Європи ультраправих та правих політичних організацій та партій. Яскравим прикладом слугує німецька партія «Альтернатива для Німеччини», яка у своїх програмних документах різко критикує теперішню політику ЄС щодо біженців. Також, згідно з недавніми соціологічними опитуваннями, виборці даної партії негативно ставляться не тільки до мігрантів-не європейців, але і до українців. Можна також згадати ситуацію з Народним фронтом у Франції. Аналізуючи програмні документи партії, ми можемо сміливо заявити, що вона є крайнього правого спрямування. Більше того, у 2017 році кандидатка від Народного фронту Марі ле Пен змагалась за крісло президента країни. Так, вона змогла вийти у

другий тур та набрати там 39% голосів виборців, що може свідчити про те, що ідеї ле Пен схвально сприймають більше четверті французів.

Міграційна криза стала однією з останніх крапель до «казану бажання» британського народу на вихід з Європейського Союзу. Однак не одна вона. Велика Британія – острівна держава, яка має сухопутний кордон лише з Ірландією, що ставить її в унікальне положення. Формально будучи членом ЄС, Сполучене Королівство завжди намагалось триматись окремо від глобальних тенденцій розвитку ЄС, зберігаючи за собою право мати власну валюту.

Також, з середини 2000-х років Британія приймала велику кількість трудових мігрантів зі Східної та Центральної Європи. Це мало як позитивні наслідки у вигляді дешевшої робочої сили зі співставними економічними результатами, що зіграло як «подушка безпеки» у кризові 2007-2008 роки, так і негативні наслідки: британці вважали, що іммігранти займали їх законні робочі місця, тому серед громадян країни ширились настрої, що саме невдала політика ЄС щодо працевлаштування громадян з менш розвинутих країн винна у їх становищі, що не перестає погіршуватись.

Варто згадати і стрімкий розвиток Китаю у період з кінця 90-х років двадцятого століття. Так, конкуренція на всесвітньому ринку посилювалась, на що євро реагував негативно. Невдала політика Франкфурта та Брюсселю спонукала Лондон притримуватись обраної раніше стратегії збереження національної валюти, аби не постраждала національна економіка. Для простих громадян картина вимальовувалась наступним чином: розвинута у всіх сферах Велика Британія, країна, економіка якої складає близько 15% від загальноєвропейської, фактично виступає донором для менш розвинутих країн Східної, Центральної та Південної Європи. Все це спонукало народ Британії проголосувати за Brexit.

Побудова демократії на зміну авторитарним режимам, як правило, не була легкою або швидкою, і не буде такою у теперішніх та майбутніх

випадках. Як правило, нові демократичні режими проходили через тяжку політичну та супутню економічну кризу, яка виникала унаслідок деієрархізації влади.

Тому історії відомо багато випадків, коли процес переходу від авторитаризму до демократії призводив до стагнації політичної системи. Демократична культура в країнах не стигла сформуватись, кожен суб'єкт політичного життя намагався просувати свою позицію вирішення проблем, що призводило до системних розбіжностей. Неefективність економічних реформ та слабкість економіки перехідних режимів призводили до збідніння населення, це викликало недовіру до влади та стрімке бажання громадян певним чином вплинути на ситуацію. Стагнація політичної системи в умовах переходу до демократичного режиму призводила до того, що демократизація зупинялась «на пів дороги». Системна криза приводила до влади нові авторитарні режими.

Сутністю реформи М. Хрущова була спроба змінити структуру владної верхівки через утворення колегіальної системи з елементами балансування, яка не дозволяла одноосібно ухвалювати рішення. Ідеологічною складовою цього проекту став лозунг «догнати та перегнати Америку», що супроводжувався прагненням освоїти внутрішні простори країни.

З приходом до влади Брежнєва внутрішня криза стала неминучою, адже ведення політики розгорталось згідно з логікою сценарію спрощення («застою»), з відповідним капсулюванням політичної еліти; поступовим занепадом освіти та науки; деградацією суспільства та втратою інноваційності системи. Період «перебудови» – це час активних спроб подолати тотальну дисфункціональність системи влади СРСР, час модернізаційної реформи, спричиненої нарощенням розбіжності між різними поколіннями правлячого прошарку. Рушійними силами виступили частина партійнодержавної номенклатури та частина інтелігенції. Однак через

невдалі минулі кроки, тоталітарну владну систему, криза не була вчасно виявлена та її наслідки стали катастрофічними для держави.

Українсько-російське протистояння тривалий час спричиняє системні кризові явища всередині як українського суспільства й економіки, так і політикуму. Фактично, Росія заграє з російськомовними українцями, аби фактична лінія протистояння Заходу та Сходу не була посунута від кордонів України з країнами НАТО до безпосередньо кордонів Росії. 2022 рік показав, що задля цієї мети Російська Федерація ладна піти навіть на повномасштабне вторгнення.

Втім, без внутрішньої підтримки серед проросійських українців, РФ було б вкрай складно втілити наявну стратегію підтримування України як сірої зони між Заходом та Сходом. Звідси випливає, що подібної кризи можна уникнути тільки за рахунок єдиного українського суспільства. Саме консолідація української громадянської нації навколо європейських традицій і цінностей Київської, Галицько-Волинської, Литовської Русі, Речі Посполитої та Гетьманщини, на наш погляд, могла б об'єднати на основі пасіонарної національної ідеї всі регіони і верстви населення, основні політичні сили, представників громадянського суспільства, віруючих всіх традиційних конфесій України.

Мусієнко К. А.

бакалавр міжнародних відносин

ІНФОРМУВАННЯ В ПОЗИЦІОНУВАННІ СУЧАСНОЇ ДЕРЖАВИ

У нових умовах змінилася і роль ЗМІ, які сьогодні не лише формують громадську думку та керують нею, а й змінюють ставлення людей до того чи іншого лідера чи держави, корегують систему суспільних цінностей. Практично необмежений доступ до інформаційних ресурсів, каналів новин та мережеских ЗМІ, що дозволяє використовувати медіасферу для маніпулювання свідомістю мас, накладає відбиток на всю систему сучасних

міжнародних відносин. Її специфічною ознакою стає виникнення інформаційного дисбалансу, зумовленого спрямованим, нічим не стримуваним впливом однієї групи держав на інформаційні сфери інших держав із метою нав'язування своєї волі, дестабілізації внутрішньої ситуації, повалення «незручного» політичного режиму.

Державі дуже важливо зрозуміти, як її сприймають інші учасники міжнародних відносин. Для правильного сприйняття держави на міжнародній арені важливим аспектом є те, як вона себе позиціонує, тобто який імідж вона створює. Одного разу виважено й продумано вибудований імідж далі «самостійно» бере участь у всій системі взаємовідносин держав, та найчастіше виявляється важливішим для побудови відносин, ніж об'єктивні характеристики цієї держави.

За рахунок появи нових медіа, весь контент може поширюватися без обмежень. Соціальні мережі, через які й передається інформація, відрізняються своєю структурою, через це контент може бути спотворений, без суттєвої перевірки фактів. Таким чином, суспільство знаходиться в ері постправди, коли обман є дуже поширеним та люди майже байдуже відносяться до його наслідків. Велика кількість політиків, репортерів використовують соціальні мережі для розповсюдження своїх неоднозначних заяв, які підпорядковуються емоційним закликам та їхнім особистим переконанням для формування громадської думки. Зростає кількість фейкових новин, які поширюються, здебільшого, через соціальні мережі. Тобто, кількість інформації зростає, але її якість погіршується.

Підсумовуючи, можна сказати, що ЗМІ є інструментом, який може безпосередньо впливати на ефективну характеристику політичного іміджу держави, тобто впливати на програми та цілі керівництва країни, яких воно хотіло досягти за допомогою створеного іміджу. Тобто, ЗМІ є силою, яка створює імідж та негативно чи позитивно впливає на нього протягом усього свого існування в міжнародному інформаційному полі.

Особливу роль у процесі здійснення іміджевої комунікації держави з міжнародною громадськістю відіграють PR-технології. Вони спрямовані на досягнення мети з формування необхідного іміджу за рахунок системи способів, прийомів та технік впливу, а як основу своєї діяльності ставлять етичні норми, що неодмінно відповідає концепції «м'якої сили» та активно просувається у світовій спільноті. Важливим елементом PR-технологій є івент-менеджмент, адже за допомогою спеціальних заходів та привернення уваги до країни, може просуватися імідж держави на міжнародній арені.

Тобто, формування позитивного іміджу будь-якої держави, насправді, є проблемою держави й суспільства. Для її вирішення потрібен підбір та моделювання кількох найбільш дієвих та активних компонентів іміджу держави, а також їх подальша оцінка. Оскільки імідж також впливає і на вагу держави у міжнародному політичному просторі, відповідно, таким чином, визначається і можливість відстоювання державних інтересів.

Нестеренко К. М.

бакалавр політології

ПОЛІТИЧНІ ЗВ'ЯЗКИ ІЗ ГРОМАДСЬКІСТЮ В УМОВАХ КРИЗИ

Важливим аспектом взаємодії влади та масових медіа є забезпечення свободи слова та інформаційної незалежності. Влада повинна дбати про те, щоб медіа були вільними від будь-яких форм тиску, в той же час медіа повинні бути об'єктивними та розглядати різні точки зору. Окрім масмедіа, важливою складовою взаємодії між владою та громадськістю є громадські організації. Громадські організації можуть відігравати роль посередників між владою та громадськістю, забезпечуючи зв'язок та діалог. Однак важливо зазначити, що громадські організації повинні мати незалежність та бути вільними від будь-якого впливу з боку влади.

Значимість даної теми полягає в тому, що правильна взаємодія між владою та громадськістю сприяє розвитку демократії, стабільності та процвітання країни. Дана робота дозволить розкрити механізми взаємодії влади та громадськості та визначити оптимальні шляхи формування громадської думки, що сприятимуть ефективній роботі владних органів та демократичному розвитку українського суспільства.

Українські вчені роблять значний внесок у дослідження цієї теми, адже в контексті розвитку демократії в Україні важливо розуміти, як влада взаємодіє з громадськістю та які механізми використовуються для формування громадської думки.

1. Політичні зв'язки із громадськістю – це система взаємодії між політичними елітами та громадськістю. Це процес взаємного спілкування, взаємодії та впливу на думки, поведінку та переконання громадян. Основна мета політичних зв'язків із громадськістю полягає в забезпеченні сприятливого клімату для реалізації політичних цілей, зокрема забезпеченні громадської підтримки та довіри до політичної еліти.

Політичні зв'язки із громадськістю можуть мати як позитивні, так і негативні наслідки для політичної еліти та громадянського суспільства в цілому. Якщо еліти здатні побудувати ефективну систему взаємодії з громадськістю, то це може сприяти збільшенню довіри та підтримки населення. У свою чергу, негативний вплив може мати те, що громадськість може відкинути політичні зв'язки які не відповідають їхнім інтересам, або ж негативно сприймати керівників, які прагнуть маніпулювати громадською думкою.

Отже, забезпечення ефективних політичних зв'язків з громадськістю є важливим елементом управління країною. Це може допомогти підвищити рівень довіри до політичної еліти та забезпечити підтримку населення для реалізації різноманітних політичних цілей.

2. Основними складовими політичних зв'язків із громадськістю є:

- **Комунікація:** взаємодія між політичними діячами та громадськістю з метою обміну інформацією, ідей, поглядів та переконань.
- **Підтримка:** забезпечення підтримки громадськості певними політичними діячами, партіями або ідеями за допомогою різних методів, таких як публічні виступи, промо-акції та інші.
- **Мобілізація:** залучення громадськості до активної участі у політичному житті, що може включати організацію мітингів, акцій, петицій та інших форм протесту або підтримки.
- **Аналіз:** дослідження громадської думки та настроїв з метою зрозуміти потреби, інтереси та очікування громадян і відповідно до цього адаптувати політичну стратегію.
- **Партнерство:** співпраця між політичними діячами та громадськістю з метою спільного вирішення певних проблем або досягнення спільної мети.

Успішна реалізація політичних зв'язків із громадськістю вимагає не лише розуміння цих складових, а й вміння здійснювати комунікацію, знаходити ефективні методи підтримки, мобілізації та аналізу, а також бути готовим до партнерства та співпраці з громадськістю.

Петровська А. С.

бакалавр з міжнародних відносин

ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ БЕЗПЕКИ В СУЧАСНІЙ АФРИЦІ

Негативно впливають на міжнародну безпеку війни, що відновлюються не тільки після оголошення перемир'я, а й після підписання мирної угоди (Ангола, Бурунді, Демократична Республіка Конго, Еритрея та Ефіопія, Ліберія, Руанда, Сьєрра-Леоне). У багатьох випадках війни стають більш запеклими, що не може не позначатися на міжнародній безпеці. Понад 4 млн. загиблих, 24 млн. позбавлених даху над головою, 18 млн. біженців — такі підсумки криз у світі з 1990 року.

Громадянські втрати у війнах XXI століття в середньому становлять 80-90% загальної чисельності людських жертв. З кожним днем стає дедалі більше жертв конфліктів у регіоні.

Втручання іноземних держав нерідко лише погіршує ситуацію, гальмує економічне зростання та перебіг демократичних реформ. Відкрит на нижчий щабель економічного розвитку, бідність, голод, епідемії, зростання числа біженців та соціальні потрясіння — все це відбивається не лише в Африці, а й у світі.

Окрім іншого, конфлікти ведуть до порушення екологічного балансу, неконтрольованого поширення наркотиків та зброї, що само по собі несе загрозу міжнародній безпеці.

Зростають масштаби насильства, що набуває часом некеровані форми. Сучасні конфлікти стали одним із провідних факторів нестабільності на земній кулі. Будучи погано керованими, вони мають тенденцію до розростання, підключення все більшої кількості учасників, що створює серйозну загрозу не тільки тим, хто безпосередньо виявляється залученим до конфлікту, але й усім, хто живе на землі». світу найбільше конфліктів.

Важливо відзначити, що етнополітичні конфлікти, в яких саме етнічні відмінності у боротьбі двох суб'єктів політики стоятимуть на першому місці. Африканські конфлікти тісно пов'язані з місцевою специфікою і сягають часом корінням у глибину століть. Вивчення їх причин дозволяє виявити загальні закономірності генези збройних конфліктів, необхідні успішного пошуку адекватних заходів їх запобігання і врегулювання. Сам собою конфлікт є нерідко формою вирішення протиріч.

У рамках сформованих процедур та інститутів він є механізмом динамічної стабільності.

Однак конфлікт в африканському контексті — це нерідко кровопролитна повномасштабна війна, яка часом триває аж до взаємного знищення сторонами один одного. Африканські конфлікти вражають

кількістю жертв. Для цього потрібно активізувати міжнародне співробітництво та зміцнювати колективні механізми врегулювання конфліктів. Важливо підтримувати діалог між сторонами конфліктів, сприяти мирним переговорам та посередництву. Також необхідно зосередити увагу на розвитку економіки, соціальному розвитку та політичних реформах в цих регіонах, що може сприяти зменшенню напруженості та виключенню коренів протиріч. Спільні зусилля міжнародного співтовариства, насамперед, через ООН та інші регіональні організації, можуть допомогти створити стабільніші умови та забезпечити мир та безпеку в Африці та усьому світі.

Рязанова Є. Д.

бакалавр з міжнародних відносин

ЕНЕРГЕТИЧНИЙ АСПЕКТ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Визначальними факторами розвитку світової енергетики сьогодні є: загострення протиріч між основними гравцями на міжнародних енергетичних ринках, зокрема зміна вектора взаємовідносин між споживачами та виробниками, що посилює конкуренцію за енергоресурси; зміна структури пропозиції енергоресурсів та підвищення ролі окремих постачальників; нерівномірне зростання енергоспоживання, що посилює регіональні енергетичні диспропорції: темпи зростання попиту на енергетичні ресурси в таких країнах як Китай та Індія, перевищують темпи зростання більшості розвинутих країн світу; швидка та непередбачувана волатильність цін на енергоресурси, зокрема нафти, природний газ та вугілля; зростання обсягів міжнародної торгівлі енергоносіями; розвиток інфраструктурної складової постачання енергоресурсів і загострення пов'язаних із цим ризиків; необхідність боротьби зі зміною клімату, де головним засобом є подальша декарбонізація енергетики. Як наслідок, держави постають перед

необхідністю розбудови власних систем забезпечення енергетичної безпеки, ефективність яких має урівноважити дисфункціональні впливи (виклики, загрози, небезпеки), що продукуються міжнародним середовищем.

Енергетична безпека на сьогодні є однією з найважливіших складових національної безпеки України. В умовах російської агресії, яка зумовила руйнування енергетичної інфраструктури держави – фізичне знищення окремих об'єктів енергогенерації, захоплення Каховської ГРЕС та Запорізької АЕС, а також протизаконне відчуження інших енергетичних об'єктів, скорочення ресурсно – сировинної бази паливно – енергетичного комплексу – позбавлення доступу до видобутку вугілля на Донбасі, газу на морському шельфі Чорного та Азовського морів, створює неабиякі загрози енергетичній безпеці держави. До того ж, глобальні енергетичні проблеми - загострення дефіциту паливно – енергетичних ресурсів в світі, що викликано нерівномірністю їх розподілу між різними країнами, протиріччя в енергетичних політиках країн нето – споживачів, нето – виробників та транзитерів ресурсів актуалізують питання розробки засад енергетичної безпеки України. Забезпечення енергетичної безпеки України на сьогодні є одною із найважливіших наукових та практичних проблем держави.

Енергетична безпека держави - це стан її захищеності від загроз енергетичного характеру. Вона має національний і міжнародний виміри. Засоби та механізми її досягнення кожна держава обирає сама, спираючись на внутрішні особливості та національні інтереси. Функціонування відповідного механізму забезпечує енергетичну безпеку держави.

Механізм забезпечення енергетичної безпеки складається із організаційно – економічного компоненту; правового компоненту; інституційного компоненту; геополітичного компоненту. Функціонування механізму забезпечення енергетичної безпеки спирається на певний набір принципів. Умовами функціонування механізму забезпечення енергетичної безпеки є: моніторинг зовнішніх і внутрішніх загроз в енергетичній сфері;

закріплення тактичних заходів реалізації в державних і регіональних програмах; визначення пріоритетних напрямів забезпечення енергетичної безпеки.

Загрози енергетичній безпеці держави – це події короткочасного або довготривалого характеру, які можуть дестабілізувати роботу енергокомплексу. Виклики – це нові ситуації, за яких постає потреба дати адекватну відповідь і розпочати відповідні дії. Актуальним викликом для сучасної глобальної безпеки і енергетичній стійкості України є широкомасштабна агресія росії.

Важливим аспектом забезпечення енергетичної безпеки є окреслення можливостей держави убезпечення себе від загроз в енергетичній сфері. Можливість – це наявність умов, які є сприятливими для чого – небудь, обставин, які допомагають чомусь.

На думку експертів, головними можливостями для усунення глобалізаційних викликів і загроз для енергетичного сектора України є інтеграція з енергетичним сектором Європейського Союзу; інноваційне оновлення відповідно до світових трендів.

Для України створення спільної енергетичної політики з ЄС є на сьогодні найбільш нагальним. Угода про асоціацію між Україною та ЄС містить положення щодо енергетичного співробітництва. Ключовим елементом його є поглиблення енергетичної безпеки та розвиток належної інфраструктури, посилення ринкової інтеграції. Для України вдосконалення правового регулювання співробітництва в сфері енергетики є пріоритетною складовою частиною убезпечення себе від глобальних загроз і викликів в енергетичній сфері. Україна підтверджує зобов'язання наближати своє енергетичне законодавство до стандартів ЄС у сфері енергетики, водночас сприяючи енергоефективності та використанню поновлювальних джерел енергії. Україна зобов'язалася імплементувати до національного законодавства 13 директив, регламентів, і рішень Єврокомісії у сферах газу,

нафти, електроенергії, довкілля, та поновлювальних джерел енергії. На сьогодні значна частина цих зобов'язань ще не виконана.

Агресія росії проти України сприяла запровадженню заходів зі зміцнення енергетичної незалежності та безпеки в енергетичній інфраструктурі ЄС. Тому, потребує подальших досліджень спільна енергетична політика ЄС в умовах війни та тих загроз, які вона несе для енергетичної безпеки колективної Європи.

Сазонова Г. О.

бакалавр з міжнародних відносин

РОЛЬ ПРОЦЕСУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ У СТАНОВЛЕННІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Важливою передумовою процесів глобалізації стала інформаційна революція. Інформаційні технології створюють реальну можливість для різкого прискорення економічного, наукового, культурного розвитку і інтеграції планети, для об'єднання людства в єдину спільноту, яка усвідомлює свої інтереси і відповідальність за долю світу. Вони ж можуть стати знаряддям поділу світу і посилення конфронтації. У цьому контексті відбувається актуалізація ролі громадянського суспільства та його інститутів.

Громадянське суспільство є найважливішим елементом в системі стримувань і противаг сучасного суспільства, що дозволяє контролювати і обмежувати діяльність інститутів державної влади, запобігаючи порушення закону і їх надмірне втручання в приватне життя громадян. Громадянське суспільство дозволяє ефективно просувати інтереси різних соціальних груп, захищати їх права, в тому числі за допомогою висування законодавчих ініціатив. Інститути громадянського суспільства, що функціонують на основі співпраці і кооперації різних соціальних груп, згладжують соціальні протиріччя і гармонізує суспільні відносини.

У сучасній науковій літературі проблеми громадянського суспільства і глобалізації часто розкриваються в політичному, правовому і економічному аспектах. Зростання міжнародного тероризму, злочинності, знецінення людського життя, занепад моралі і культури актуалізують соціально-філософський і світоглядний аспекти проблеми. Саме тому дану тему в нашій країні потрібно досліджувати на новому рівні.

Проблема формування громадянського суспільства тісно пов'язана з проблемою взаємодії державної влади і громадянського суспільства, яка в свою чергу є ключовою в процесі державного устрою, що й обумовлює актуальність даної проблеми. На даний момент, все ще триває процес формування громадянського суспільства. У сучасній Україні процес цей ускладнюється відсутністю чітко злагодженого виходу до цивілізованих ринкових відносин, відсутністю великого прошарку власників, також низькою ефективністю механізму правового захисту особистості. Так, на сьогоднішній день злочинність не зведена до мінімальних показників і правова активність населення знаходиться на низькому рівні.

Слід створити ефективний механізм громадянського суспільства. Потрібен чіткий та прозорий для громадян і влади курс, який враховуючи особливості нашої країни, стабілізує економічний стан та буде створювати актуальні та ефективні інститути громадянського суспільства.

На практиці повинен реалізовуватися ідеал сприяючої держави, що створює необхідні рамкові умови, з тим щоб неурядові організації, спілки та об'єднання могли розвиватися. Між державою і суспільством існують відносини напруги, а не відносини непримиренного протиріччя. Громадянське суспільство потребує більше дієвості та сприяння з боку держави. Це не означає, що держава зобов'язана стати на чолі неурядових організацій або ж має керувати ними. Держава повинна гарантувати необхідну свободу дій та заохочувати до громадської діяльності, створюючи стимули для обіймання почесних посад і прояву активності.

В першу чергу, необхідно завершити конституційний процес, реформувати партійну систему і знизити рівень партійної роздробленості.

Трансформація політичних інститутів України є найважливішим кроком на шляху подолання системної кризи та повернення політичного процесу позитивної динаміки.

На законодавчому рівні слід закріпити не тільки порядок створення і функціонування інститутів громадянського суспільства, а й форми і способи їх державної підтримки, розширивши їх спектр по відношенню до існуючих. Необхідно посилити громадський контроль за діяльністю державних органів з боку інституту громадянського суспільства шляхом регулярних експертиз нормативно-правових актів та розвитку практики громадських рад, офіційно закріпивши їх правовий статус. Необхідно також працювати над формуванням громадянської позиції, розвитком політичної освіти та політичної культури української молоді, створенням умов для саморозвитку, виробничої та творчої діяльності молоді, забезпеченням їй необхідними стартовими умовами і перспективами активної громадянської позиції, відчуттям своєї значущості для суспільства.

Громадянське суспільство неможливо побудувати, не формуючи громадянську самосвідомість у громадян України, що в даний момент як ніколи актуально. Проблема полягає в тому, щоб виявити умови та особливості становлення і формування основ і компонентів громадянської самосвідомості у сучасній українській молоді. Освіта повинна вийти на новий рівень, який буде впевнено відповідати сучасним вимогам. Необхідним є формування нової ціннісної бази у громадян, що в подальшому буде впливати на їх самоорганізацію.

Сучасне суспільство буде суспільством дійсно цивільним і дійсно відкритим в тій мірі, в якій його культура і освіта виявляться відкритими до сприйняття і трансляції всього внутрішнього досвіду самоорганізації співпраці, солідарності та самопізнання.

Якщо говорити про перспективи становлення громадянського суспільства в Україні, то варто зазначити, що скоріш за все, у найближчому майбутньому якісних змін не відбудеться. Для тривалих соціальних змін потрібен час. А для країн з досить низьким рівнем громадянської активності, які в цілому знаходяться в безпорадному стані, маючи нестабільну економіку, малоймовірно, що громадянська участь в громадських організаціях значно виросте. У цьому сенсі, структурні недоліки держави і економіки будуть утримувати громадянську активність на низькому рівні, а встановлені раніше посткомуністичні фактори будуть так само гальмувати процес трансформації.

Все це дає підстави вважати, що подолання першочергових проблем та побудова відповідального усвідомленого суспільства – є найважливішим завданням для України на шляху до стабільного розвитку. Та більш того, у сучасному світі, охопленому єдиною глобальною матеріалістичною цивілізацією, яка може загрожувати сама собі, один із способів протистояти небезпекам - це систематично формувати всесвітнє громадянське суспільство. Тому формування українського громадянського суспільства має значення не тільки для нашої країни, а і для усього світу.

Світла В. В.

*аспірантка кафедри політології Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара*

ПОЛІТИЧНЕ СТРУКТУРУВАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

Структурування громадської думки, тобто утворення її пов'язаних та автономних компонентів, відбувається на основі звернення політичних акторів до певних соціальних груп, які висловили свої переваги. Водночас необхідно пояснити чинники політичної структури громадської думки.

Важливим є визначити основні теоретичні трактування цього процесу в сучасних політологічних дослідженнях. Великого значення для розбудови консолідованої демократії в Україні набуває розуміння самодостатності громадської думки та її формування на основі репрезентативності політичних позицій окремих громадян, локальних спільнот та рухів. Також потребує уточнення співвіднесення громадської думки у реальному світі та її аналогів у соціальних мережах, спільнотах та Інтернет-форумах.

В умовах повномасштабного вторгнення російської федерації засоби протидії деструктивному впливу на структуру громадської думки потребують подальшої розробки. Однак на основі матеріалів дослідження можна констатувати, що автократичне політичне структурування громадської думки в Україні зазнала поразки внаслідок формування самовідтворюваного громадянського суспільства. В умовах російської агресії стала очевидною неефективність спроб розхитати політичну стабільність та згуртованість української нації. Також з'явилися тенденції до нового смислового впорядкування української громадської думки. Вони виникли на основі можливостей вільного обговорення, доступу до різних джерел інформації, відсутності ідеологічної індоктринації та адміністративно-бюрократичного тиску. Громадська думка в Україні проходить процес перетворення від аномічної безструктурності до автономного ініціативного структурування. Воно відбувається на основі усвідомлення окремими громадськими групами, зокрема представниками волонтерського руху, своїх цілей та завдань в процесі захисту України від агресора та на період післявоєнного відновлення. Відповідно наявними є формування таких структурних підрозділів, як активні учасники продукування патріотичного політичного контенту, громадян, які пасивно підтримують патріотичні політичні цінності та інтерпретацію подій, а також громадяни, які мають нейтральні погляди та нейтральну поведінку.

Стосовно політичних Інтернет-комунікацій з розвитком військового та інформаційного протистояння дедалі більше актуалізуються питання консолідації патріотичного сегменту громадської думки та розширення його на пасивних симпатиків і нейтральних громадян. На черзі денній – формування ресурсних засобів для комплексного опрацювання стратегічних політичних Інтернет-комунікацій на основі децентралізації та мережних принципів.

Протистояти ворожим інформаційно-психологічним операціям, які спрямовані на автократичне структурування громадської думки в Україні, можливо лише за умови формування спільної версії подій та громадського контролю над реакціями і сприйняттям інформації. Самодостатня й самовідтворювана громадська думка є надійним середовищем для припинення деструктивного впливу на інформаційне тло України. Мультиплікація досвіду факт-чекінгу, розкриття діяльності підривних Інтернет-ресурсів та повідомлень, ідентифікація системних агентів інформаційного ворожого впливу, яка здійснюється громадськими акторами, вимагає системного підходу та інтеграції.

Першим кроком в рамках такої діяльності слід вважати проведення координаційного форуму патріотичних політико-інформаційних акторів для вироблення спільної стратегії проміжних та середньострокових цілей співпраці. Самодіяльна політично свідома мережна активність громадян є надійною запорукою формування демократичної громадської думки, яка буде мати інформаційний імунітет проти ворожого впливу.

Скляр С. В.

бакалавр політології

ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Децентралізація в Україні - це процес передачі повноважень та ресурсів з центрального рівня влади до місцевих органів самоврядування. Ця реформа спрямована на зміцнення місцевого самоврядування, підвищення ефективності управління на місцях, забезпечення більшої автономії та відповідальності місцевих органів перед населенням.

Реформа децентралізації в Україні розпочалася в 2014 році і має комплексний характер. Основними напрямками реформи є фінансова децентралізація, розширення повноважень та влади місцевих органів, адміністративно-територіальна реорганізація, підвищення ефективності місцевого самоврядування та забезпечення громадського контролю.

Одним із ключових аспектів реформи є фінансова децентралізація. Вона передбачає збільшення фінансових ресурсів, які отримують місцеві бюджети, шляхом збільшення податкових надходжень та передачі частини доходів з центрального бюджету. Це дозволяє місцевим органам самоврядування більш ефективно планувати та здійснювати соціально-економічний розвиток своїх територій, фінансувати реалізацію проектів та програм.

варто відзначити, що реформа децентралізації також стикається з певними викликами та перешкодами. Серед них можна виділити недостатню правову базу, відсутність належного контролю та координації між центральними та місцевими органами влади, а також недостатню готовність та кваліфікацію кадрів на місцевому рівні. Вирішення цих проблем є важливим завданням для подальшого успіху реформи та забезпечення стійкого розвитку децентралізації.

У результаті проведених досліджень та аналізу політичних аспектів реформи децентралізації та підвищення ефективності місцевого

самоврядування в Україні можна зробити висновок, що ця реформа має потенціал для позитивних змін у політичному житті країни. Вона сприяє зміцненню демократичних принципів, забезпеченню більшого впливу громадян на процеси управління та розвитку їхніх територій. Однак, для досягнення повноцінних результатів необхідно продовжувати реформування політичної системи, удосконалювати законодавство, забезпечувати належний контроль та координацію між різними рівнями влади, а також забезпечувати розвиток кадрів та їхню професійну підготовку.

Результати дослідження свідчать про значимі зрушення у політичному полі України, які відбулися внаслідок реформи децентралізації та підвищення ефективності місцевого самоврядування. Проте, є потреба в подальших зусиллях та постійній підтримці з боку держави та суспільства для забезпечення сталого розвитку децентралізації та максимального використання її потенціалу. Тільки шляхом спільних зусиль можна створити справжню демократичну та ефективну систему місцевого самоврядування, яка забезпечить процвітання та добробут країни та її громадян.

Сметанін Г. В.

бакалавр міжнародних відносин

МІЖНАРОДНЕ НАУКОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ТА ПРОБЛЕМИ БЕЗПЕКИ

Програми в галузі інформації, культури та освіти, які використовуються у зовнішній політиці держав і зазвичай визначаються терміном публічна дипломатія, переживають сьогодні новий виток розвитку та уваги з боку урядів, різних недержавних міжнародних акторів та експертів.

Такий стан речей викликаний кількома чинниками. Найважливіший з них – це визнання всіма державами та недержавними акторами того факту, що вмiле та активне використання програм публічної дипломатії може забезпечити реалізацію таких політичних та економічних завдань, як розширення сфери впливу, пошук ринків збуту, підвищення престижу країни та ін.

Другим чинником популярності програм публічної дипломатії серед акторів системи міжнародних відносин виступає бурхливий розвиток інформаційних технологій у вигляді поширення Інтернету, що послужило поштовхом для розвитку нового методу впливу на закордонне суспільство.

Третім фактором нової хвилі у розвитку публічної дипломатії стало широке поширення нових наукових концепцій у цій сфері, які набули популярності не тільки в академічному співтоваристві, а й серед політиків, журналістів та широких мас населення, що цікавиться проблемами зовнішньої політики. Нові концепції про «м'яку силу», бренд нації та стратегічну комунікацію стали основою для узагальнення та переосмислення історичного досвіду реалізації публічної дипломатії, а також для дискусій про розвиток сучасної публічної дипломатії різних країн.

Наука безперечно є елементом зовнішньої політики країн, важливим чинником їхньої «м'якої сили», оскільки сприяє досягненню результатів, важливих для дипломатії, лише на основі людських симпатій та добровільної участі, наприклад, у дослідницьких колабораціях. Саме тому існує реальна потреба в активній участі України у міжнародному науково-технічному співробітництві.

Незважаючи на суттєвий прогрес, успіхи наукової дипломатії Китаю досить суперечливі. Звісно ж, що рано оцінювати її ефективність, оскільки, по-перше, ефект багатьох заходів проявляється лише у довгостроковій перспективі, по-друге, Китай лише з початковому етапі вибудовування налагодженої системи наукової дипломатії, по-третє, країні доводиться

вибудовувати політику з самого початку невігідних позицій, в умовах настороженого та найчастіше негативного ставлення світової спільноти. Безумовно, сильними сторонами є те, що вчені та політики усвідомлюють проблеми, що стоять перед країною, враховують важливість таких факторів як розробка теоретичної бази, підготовка кваліфікованих кадрів, вироблення політики, орієнтованої на регіональну специфіку.

У цілому нині можна визначити досить широкий спектр видів діяльності, які стосуються наукової дипломатії:

- 1) проведення зарубіжних наукових виставок та конференцій для покращення іміджу країни на міжнародному рівні та збільшення «м'якої сили»;
- 2) залучення вчених та експертів для забезпечення зовнішньополітичних рішень, наприклад, з проблем екології чи співробітництва в галузі охорони здоров'я;
- 3) взаємодія академічної спільноти для вирішення міжнародних проблем, дипломатія «другого треку»: зустрічі та переговори між науковцями, експертами, представниками громадянського суспільства країн для пошуку шляхів подолання викликів;
- 4) забезпечення дипломатами міжнародної взаємодії вчених: від спрощеного порядку видачі віз до створення підрозділів, відповідальних за науку у закордонних дипломатичних представництвах;
- 5) участь вчених у формуванні міжнародного порядку денного: наприклад, з питань зміни клімату чи освоєння Арктики;
- 6) використання науки у реалізації програм сприяння розвитку;
- 7) залучення науковців для вироблення заходів реагування на надзвичайні ситуації за кордоном тощо.

Інструменти наукової дипломатії відіграють велику роль у процесах транснаціоналізації сфери виробництва світо-політичних ідей чи конструювання міжнародного середовища.

Основними напрямками міжнародного співробітництва в Україні в умовах російської агресії є: співробітництво в галузі науково-дослідної роботи; діяльність, спрямована на підвищення рівня міжнародних наукових досліджень; обмін викладачами між вітчизняними та закордонними ЗВО, організація навчання та стажувань викладачів; міжнародна студентська мобільність та академічні обміни, розширення спектру програм подвійних та множинних (з отриманням дипломів одразу кількох вузів) магістратур та бакалаврату, а також практика програм подвійної аспірантури та докторантури; проведення міжнародних наукових конференцій, форумів, семінарів та круглих столів, видання спільних наукових праць; участь у науково-дослідних роботах з міжнародних проектів; співробітництво в організації доступу до баз даних та електронних бібліотек; міжнародні зв'язки у сфері експорту освітніх послуг; підвищення якості та ефективності міжнародної діяльності.

СЕКЦІЯ II. ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ І ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Ставченко С. В.

*доктор політичних наук, професор кафедри політології
Дніпровський національного університету імені Олеся Гончара*

Євтушенко А. О.

бакалавр з міжнародних відносин

ПРОПАГАНДА В УМОВАХ МІЖНАРОДНОЇ КРИЗИ.

В умовах сьогодення тема пропаганди – є надзвичайно важливою та актуальною в сучасному світі, Політичні лідери, партії, країни використовують різні форми маніпулювання та впливу на громадян. У цьому контексті, важливо розуміти поняття та сутність політичної пропаганди, її історію, сучасні методи, також вивчати її вплив на суспільство й, особливо важливе вивчення та розуміння заходів та шляхів протидії з пропагандою.

Сучасна пропаганда є найефективнішим видом інформаційної дії в міжнародних відносинах. Протягом останніх двадцяти років глобальна пропаганда та її роль в зовнішньополітичній діяльності застала стрімкого розвитку. Черговим стрибком стала пандемія, спричинена коронавірусом. Особливо для України пропаганда стала важливою з періоду війни Росії проти України, котра була розпочата з 2014 року, а ще більшого значення пропаганда набула з повномасштабного російського вторгнення 24 лютого 2022 року.

Обміркувавши, виклики, які може нести собою пропаганда в сучасних міжнародних відносинах, можна сказати наступне: у сучасному світі міжнародні відносини стикаються з новими викликами та складнощами, пов'язаними зі зростанням ролі пропаганди. Пропаганда стала потужним інструментом впливу, який використовується державами, недержавними акторами та групами інтересів для досягнення своїх цілей у міжнародних

відносинах. Одним із суттєвих викликів є поширення дезінформації та фейків, які можуть викликати паніку, підірвати стабільність та довіру між державами, використання наративної інформації, це може мати серйозні наслідки для геополітичних відносин, безпеки та міжнародного співробітництва. Зростання використання соціальних медіа та інтернету створює нові можливості для поширення пропаганди. За допомогою соціальних мереж, ботів та алгоритмів, пропагандисти можуть залучати широку аудиторію та маніпулювати її поглядами і думками.

В результаті здійсненого дослідження доведено, що пропаганда вимагає ретельного аналізу та критичного мислення. Щоб протистояти цим викликам, міжнародне співробітництво та обмін інформацією між державами та міжнародними організаціями стають надзвичайно важливими. У світлі поширення пропаганди важливо розвивати критичне мислення та медіа-грамотність серед громадськості. Здатність аналізувати і перевіряти інформацію, розпізнавати маніпуляцію та спотворення, а також розрізняти об'єктивність від підкреслення стають необхідними для здорового критичного мислення та свідомого сприйняття міжнародних подій. Також, зростання пропаганди вимагає більшої прозорості та розуміння від громадськості, держав та міжнародних організацій. Підвищена увага до джерел інформації, розуміння маніпулятивних методів допоможуть зберегти об'єктивність і довіру в міжнародних відносинах, важливо також, на мою думку, щоб використання фактчекінгу розповсюджувалось найшвидший шляхом, тому що фактична перевірка інформації важливо не тільки для сучасних міжнародних відносин, а й для кожного з нас.

Тим не менш, про розвиток і перспективи пропаганди теж не слід забувати. Пропаганда виконує важливу роль у сучасних міжнародних відносинах і має значний потенціал для впливу на громадську думку, формування образу країн та досягнення політичних цілей. Наскільки ефективна та прийнятна пропаганда в міжнародних відносинах залежить від

контексту, мети та методів, що використовуються. Перспективи застосування пропаганди в міжнародних відносинах є багатограними. З одного боку, пропаганда може допомогти державам просувати свої національні інтереси, впливати на суспільства та формувати позитивний образ. Вона може використовуватися для залучення громадської підтримки, підсилення партнерських відносин та зміцнення впливу на міжнародні інституції.

Але також, не слід забувати, що пропаганда може мати й негативні наслідки, такі як маніпуляція, дезінформація, розпалювання конфліктів та порушення міжнародної стабільності. Тому, в умовах російської агресії важливо розрізняти пропаганду від об'єктивної інформації, розвивати критичне мислення та медіа-грамотність серед громадськості, а також стимулювати прозорість та відкритий діалог в міжнародних відносинах.

Ступак А. І.

бакалавр міжнародних відносин

СУЧАСНА ТУРЕЧЧИНА ПІД ВПЛИВОМ СУЧАСНИХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ

Оскільки Туреччина бореться зі складнощами все більш взаємозалежного світу, вона стикається з унікальними можливостями та дилемами, які формують її зовнішньополітичні рішення. Досліджуючи багатогранну взаємодію між історичною спадщиною Туреччини, регіональною динамікою та глобальними тенденціями, це дослідження прагне пролити світло на ключові чинники, які сформували зовнішню політику Туреччини. Глобалізація з її взаємозв'язком і швидким технологічним прогресом розширила горизонти дипломатії та змінила традиційні концепції державного управління. У цьому контексті Туреччина перебуває в динамічному та складному глобальному середовищі, де такі питання, як економічна взаємозалежність, проблеми безпеки, культурне розмаїття та транснаціональні проблеми, вимагають ретельного розгляду. Те,

як Туреччина адаптується та реагує на ці виклики, може суттєво вплинути на її внутрішню стабільність, регіональний вплив і міжнародне становище.

Також варто зазначити, що дослідження зовнішньої політики Туреччини в контексті викликів сучасної глобалізації має ширше значення за межі конкретного випадку самої Туреччини. Досвід Туреччини може слугувати цінною лінзою для аналізу складнощів і нюансів прийняття зовнішньополітичних рішень в епоху посилення взаємозв'язків.

Вплив глобалізації на зовнішню політику Туреччини був значним, оскільки це зумовило необхідність тонкого балансу між збереженням національних інтересів і залученням до світової спільноти. Однією з ключових особливостей, яку було визначено у ході дипломної роботи, є проведення Туреччиною багатовимірної зовнішньої політики, спрямованої на диверсифікацію партнерства та альянсів за межі традиційних західних альянсів. Це було зумовлено бажанням посилити економічне співробітництво та дипломатичний вплив і розширити свій вплив на регіональній і глобальній арені.

Сучасні глобалізаційні виклики, такі як економічна інтеграція, інформаційні технології, тероризм, міграція та інші, мають великий вплив на зовнішньополітичні пріоритети Туреччини. Розширення міжнародної торгівлі та інвестицій, а також зміни в сфері комунікацій зумовлюють необхідність активного залучення Туреччини до глобальних процесів. Особливості зовнішньої політики Туреччини проявляються у формуванні стратегічних партнерств з різними країнами, зокрема зі своїми сусідами, країнами ЄС, США, Росією та іншими акторами міжнародної арени. Туреччина прагне забезпечити свої національні інтереси через дипломатичні переговори, участь у міжнародних організаціях та здійснення активної зовнішньоекономічної політики.

Крім того, це дослідження підкреслило важливість геостратегічного положення Туреччини як мосту між Європою, Азією та Близьким Сходом. Це

унікальне географічне розташування надає Туреччині як можливості, так і виклики перед обличчям глобалізації. Прагнення Туреччини до економічної інтеграції, енергетичної безпеки та розширення регіонального співробітництва мало вирішальне значення для посилення її стратегічної позиції та зміцнення цілей її зовнішньої політики.

Однак, дослідження також виявило певні виклики та обмеження, з якими стикається Туреччина.. Наприклад, суперечності з окремими країнами та міжнародними організаціями, регіональні конфлікти та етнічні напруження створюють складнощі для досягнення повної стабільності та збереження рівноваги в зовнішніх відносинах. Також, конфлікти в регіоні Близького Сходу, зокрема в Сирії та Іраку, мають значний вплив на зовнішню політику країни. Крім того, розбіжності з окремими країнами, зокрема з деякими членами Європейського союзу, можуть ускладнювати досягнення консенсусу та спільних рішень. Для успішного подолання цих викликів і використання можливостей, що пропонує глобалізація, Туреччина повинна продовжувати свою активну зовнішньополітичну стратегію, спрямовану на розширення співпраці з різними країнами та участь у міжнародних ініціативах. Важливо також зміцнювати свою присутність в міжнародних організаціях та активно сприяти діалогу та вирішенню конфліктів шляхом дипломатичних зусиль.. Зацікавленість у підтримці стабільності, миру та економічного прогресу є важливими пріоритетами для Туреччини.

Список використаних джерел

1. Ворона О. «Три вектори зовнішньої політики Туреччини в Африці», Аналітичний центр ADASTRA, 9 Mar 2020, Режим доступу: <https://adastra.org.ua/blog/tri-vektori-zovnishnoyi-politiki-turechchini-v-africi> (дата звернення: 20.05.2023)
2. Гавриленко Н., А. Бобровицький, М. Замікула, Б. Парахонський, І. Ус, Г. Широкий, Г. Яворська, «Стратегічне партнерство з Турецькою

Республікою : зовнішньоекономічні аспекти», Центр зовнішньополітичних досліджень (Center for Foreign Policy Studies), Загальна редакція М. Паламарчука та Р. Юлдашева, Київ 2022Ю С. 29-32, Електронне наукове видання , Режим доступу: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-11/analit.dop.-turechchina_18.11.2022.pdf

3. Ніколаєва, Д. О. (2019). Турецько-катарський альянс: спільні противники та інтереси у Близькосхідному регіоні. Держава і право. Серія Політичні науки, 86, 388-398

4. Собенко Н. «США просили Туреччину передати Україні російські С-400. Анкара відмовилася», СУСПІЛЬНЕ НОВИНИ, Режим доступу: <https://suspilne.media/468881-ssa-prosili-tureccinu-peredati-ukraini-rosijski-s-400-ankara-vidmovilasa/> (дата звернення: 14.04.2023)

Тимченко М. М.

кандидат політичних наук,

доцент кафедри політології

Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

Вдовико Д. О.

бакалавр міжнародних відносин

ЯДЕРНА БЕЗПЕКА В СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ

У межах країн ЄС встановлено досить серйозні вимоги щодо дотримання правил ядерної безпеки країнами-членами відповідно до Конвенції про ядерну безпеку. У зв'язку з підписанням Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом значно активізовано роботу щодо адаптації законодавства України до законодавства ЄС у сфері безпеки використання ядерної енергії. Держатомрегулювання було підготовлено на початку 2015 року та прийнято урядом України плани імплементації актів законодавства ЄС у сфері ядерної та радіаційної безпеки: директиви Ради 2013/59 / Євратом, який встановлює основні норми безпеки для захисту від небезпеки, що виникає від іонізуючої радіації, директиви Ради 2 117 /

Євратом про нагляд та контроль за перевезенням радіоактивних відходів та відпрацьованого ядерного палива та директиви Ради 2014/87 / Євратом, яка встановлює для Співтовариства основи з ядерної безпеки ядерних установок.

Основним кроком для переходу України до стандартів ЄС у регулюванні ядерної та радіаційної безпеки стало отримання 26 березня 2015 року Державною інспекцією ядерного регулювання повноправного членства в Західноєвропейській асоціації ядерних регуляторів (Western European Nuclear Regulatory Association - WENRA). Участь у WENRA дозволяє Україні удосконалювати національне законодавство з питань ядерної та радіаційної безпеки відповідно до стандартів ЄС (референтних рівнів WENRA), а також брати участь у їх розробці. Україна зараз стала єдиною країною, яка не є членом ЄС, крім позаблокової Швейцарії, яка набула повноправного членства в цій Асоціації.

Актуальність: «Головну відповідальність за забезпечення фізичної ядерної безпеки несе кожна окрема країна. Однак ця загроза має глобальний характер і для її усунення потрібні зусилля всього світу.» - Рафаель Маріано Гроссі, Генеральний директор МАГАТЕ.

Сьогодні життя мільйонів людей у всьому світі стає кращим завдяки застосуванню ядерних технологій в енергетиці, охороні здоров'я, промислому виробництві, сільському господарстві та в багатьох інших областях.

При цьому ядерні та інші радіоактивні матеріали неминуче викликають нездоровий інтерес у терористів та інших зловмисників. У наш повний невизначеності час, в умовах конфліктів та напруженості у багатьох регіонах, життєво важливо, щоб здійснювався жорсткий контроль над радіоактивними матеріалами, а особлива увага повинна приділятися ядерній зброї, щоб запобігти її розповсюдженню та використанню. Тільки таким чином ми зможемо забезпечити стійкість суттєвих переваг, які несуть ядерні технології світу та розвитку.

За низкою оцінок, сьогодні у світі існує 30-40 держав, які мають технічними і промисловими можливостями для виробництва ядерної зброї, мають ядерні сили або розвивають мирні та військові ядерні програми. За офіційними даними МАГАТЕ, 70 країн здійснюють «значну ядерну діяльність», тобто, мають енергетичні або дослідницькі реактори і, отже, теоретично в змозі розгорнути військову ядерну програму. Серед них: п'ять офіційно визнаних відповідно до ДНЯЗ ядерних держав – США, Росія, Великобританія, Франція та Китай; два невизнаних такими, але які провели ядерні випробування (Індія та Пакистан); держави, щодо яких є думка про те, що вони вже мають ядерну зброю (такі як Ізраїль, КНДР); низка країн, що вже мали ядерну зброю або можуть зробити його в короткі терміни або прагнули тим чи іншим шляхом заволодіти ним, ПАР, Бразилія, Аргентина, Швеція, Швейцарія, Італія, Австралія та інші.

Якщо у ХХ ст. володіння ядерною зброєю було привілеєм сильних, розвинених у військово-технологічному відношенні держав, то у ХХІ ст. намічається зворотна тенденція. Ця зброя приваблює відносно слабкі держави, які розраховують з її допомогою компенсувати свою військово-технологічну відсталість. І оскільки кількість і якість ядерної зброї в подібних держав не може призвести до взаємного знищення у військовому конфлікті між ними, то сторони постають перед дилемою: вдатися першим до ядерної зброї або втратити його.

Тому цілком природно, що хоча роль ядерної зброї і ядерного стримування у відносинах великих держав знижується, жодна з сьогоднішніх де-юре ядерних держав у таких умовах ніколи не відмовиться від свого ядерного статусу. Адже цього вимагає не лише прагнення зберегти високе місце у світовому таблиці про ранги, а й елементарне почуття здорового державного самозбереження. Поки існує військова сила, вона існує насамперед для залякування потенційних противників.

Шамрай В. І.

бакалавр з міжнародних відносин

**ПОЛІТИКА В УМОВАХ ВІЙНИ: ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО
КОНТЕКСТУ**

У сучасному світі, коли політичні, економічні та соціальні інтереси зіткнуті відкритими чи прихованими конфліктами, вивчення війни як продовження політики набуває особливого значення. Дана тема є актуальною і в сучасному світі, зокрема на прикладі України, де триває збройний конфлікт на сході країни з 2014 року. Цей конфлікт має різні причини, включаючи геополітичні інтереси, національні суперечності, соціально-економічну нерівність та інші.

Військові дії на території України підкреслює важливість розуміння війни як продовження політики. Дипломатія та політика можуть бути ефективними інструментами врегулювання конфліктів, але війна залишається останнім засобом. Розуміння того, що війна є результатом політики, допоможе уникнути подальших конфліктів та сприятиме мирному врегулюванню існуючих.

Нападом на Україну Росія прагнула закріпити своє місце на світовій арені та збільшити своє значення у конфлікті між США та Китаєм. Проте такими діями вона лише відвернула себе від всього цивілізованого світу і залишилась майже без впливу та права голосу.

Росія, розпочинаючи війну, мала політичні мотиви, які включали не тільки повне знищення України як політичного актора, але й зменшення ролі США та НАТО. Країна-агресорка намагається знищити Україну як суб'єкта міжнародної політики та окрему суверенну державу, застосовуючи різні методи, такі як створення лояльного протекторату, розчленування держави на частини або приєднання до Росії. Проте, Російська Федерація не досягла

своїх стратегічних цілей, і політика Путіна призвела до стратегічного провалу та досягнення протилежних результатів.

Крім того влада Росії даним актом хоче відвернути увагу населення від низки внутрішньо-політичних проблем та наявність, так би мовити, спільного ворога, допомагає змусити людей у правильність дій та ідеологію концепції «русского мира».

Ба більше, через клептократичність внутрішньої політики Росії, народ не знає хто він такий. Тому війна є способом творення власної історії, що раніше уже не раз робила Російська Федерація.

Також ще з 2014 року головною політичною метою Росії було повернення України до її територій. Вони розробили план «Новоросія», який стосувався захоплення територій на сході України.

Задля завершення війни, Україна повинна пройти певні етапи. По-перше, слід відновити кордони 1991 року. Це питання можна урегулювати двома шляхами – дипломатичним та військовим. Проте наша країна буде намагатися врегулювати це питання дипломатичним шляхом, щоб показати те, що в наш час всі питання можна врегулювати без використання зброї.

Вступ до НАТО є другим етапом. Таким чином НАТО покаже Володимирі Путіну, що вони не збираються піддаватись його війні, а Україна є сильним та важливим союзником. Для України ж в свою чергу це буде означати припинення вогню з боку агресора.

І завершальним етапом стає фіксація завершення війни, шляхом укладання мирних договорів між Україною та Росією.

На шляху до реалізації цих етапів Україні потрібна підтримка та допомога усього світу. Адже мир – це глобальна цінність. Це те, що важливо для кожної людини на землі. Задля цього провідні країни повинні сприяти забезпеченню радіаційної та ядерної безпеки, продовольчої безпеки, енергетичної безпеки, звільнення всіх полонених та депортованих, виконанню статуту ООН та виведенню російських військ і припиненню

бойових дій, поверненню справедливості, протидії екоциду, недопущенню ескалації та фіксації завершення війни.

Тільки разом можна реалізувати формулу миру. Порятунком тисячі життів, відновлення міжнародного порядку, оновлення архітектури безпеки, повернення глобальної стабільності – задля цього всього і потрібно співпрацювати.

Таким чином, після завершення всіх цих етапів, Україна нарешті отримає перемогу над ворогом. Проте слід пам'ятати, що цей шлях не буде легким та швидким і має багато нюансів. Також не слід забувати, що шлях до нашої перемоги великим чином залежить від президента Російської Федерації Володимира Путіна. Саме він є головною перешкодою на шляху до примирення.

Шуліка А. А.,

доктор політичних наук,

професор кафедри політології

Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

Гриценко К. Ю.

бакалавр з міжнародних відносин

УЧАСТЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У РЕФОРМУВАННІ СФЕРИ БЕЗПЕКИ

Нарешті, перспективи реформування європейської системи безпеки у контексті неспровокованої російської агресії проти України стають особливо важливими у зв'язку з війною. Розгляд проблем та перспектив реформування забезпечення енергетичної безпеки та потенціалу нових безпекових моделей для Європи сприяє знаходженню ефективних шляхів відповіді на виклики безпеки.

Вивчення участі міжнародних організацій у реформуванні сфери безпеки Європи на території України має особливу важливість з кількох причин.

По-перше, Україна є невід'ємною частиною Європейського континенту, і безпека країни перебуває в тісній залежності від загальноєвропейського контексту. Україна активно співпрацює з міжнародними організаціями, такими як ОБСЄ, ЄС та НАТО, щодо забезпечення своєї національної безпеки та врегулювання конфліктів. Тому вивчення ролі цих організацій у реформуванні європейської системи безпеки сприяє зрозумінню контексту та можливостей для України.

По-друге, Україна стикається з викликами безпеки, включаючи неспровоковану російську агресію на своїй території. Участь міжнародних організацій у реформуванні європейської системи безпеки може мати прямий вплив на безпеку України, аналіз цього впливу допоможе розробити ефективні стратегії та політику національної безпеки нашої держави.

Питання участі міжнародних організацій у процесі реформування безпеки на Європейському континенті була представлена у працях як українських, так і закордонних дослідників.

Міжнародні організації відіграють значну роль у реформуванні безпеки Європи. ОБСЄ, як найбільша регіональна організація, зосереджує свою діяльність на розбудові довіри та конфіденційності між державами, сприяє політичним врегулюванням конфліктів та надає підтримку у проведенні виборів та спостереженні за ними. ЄС, у свою чергу, зосереджується на забезпеченні безпеки через політичне та економічне інтегрування своїх членів та спільну зовнішню політику і безпеку. НАТО виконує функцію гаранта колективної безпеки своїх членів та здійснює оборону та запобігання загрозам на Європейському континенті.

Проаналізовано також проблеми, з якими стикаються міжнародні організації у процесі реформування системи безпеки Європи. Серед них - недостатня координація між організаціями, недостатні ресурси та потенціал, складність вирішення конфліктів та недостатня ефективність діяльності.

Проте, варто враховувати, що безпека - це складне та багатогранне поняття, яке постійно еволюціонує в умовах світу, що змінюється. Тому, для подальшого розвитку та ефективного реформування системи безпеки Європи, важливо продовжувати активну співпрацю міжнародних організацій, залучати експертне середовище та академічну спільноту для розробки та реалізації нових стратегій та підходів до забезпечення безпеки в Європі.

Існує кілька прикладів того, як міжнародні організації долучились до реформування системи європейської безпеки. Ось декілька з них:

1. Організація Об'єднаних Націй (ООН): ООН активно сприяла у забезпеченні безпеки в Європі, зокрема через свою роль у врегулюванні конфліктів та підтримці мирних процесів. Наприклад, ООН була важливим посередником у переговорах між сторонами конфлікту на Балканах, таких як війна в Боснії і Герцеговині.

2. Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ): ОБСЄ є однією з найбільших міжнародних організацій, що працюють у сфері безпеки в Європі. Вона займається спостереженням за виборами, конфліктними ситуаціями та міжнародними конференціями, спрямованими на розв'язання конфліктів.

3. НАТО: Організація Північноатлантичного договору (НАТО) є важливим міжнародним союзом для забезпечення колективної безпеки в Європі. Вона співпрацює з країнами-членами та проводить спільні військові навчання та операції з метою зміцнення безпеки на континенті.

4. Європейський союз (ЄС): ЄС також відіграє важливу роль у реформуванні системи європейської безпеки. Він сприяє розвитку спільної зовнішньої політики та безпеки, забезпечує фінансування.

Отже, необхідно наголосити на важливості ролі міжнародних організацій у реформуванні сфери безпеки Європи та доцільності подальшого співробітництва та пошуку інноваційних рішень для забезпечення стабільності та безпеки в регіоні.

Явтушенко М. А.

бакалавр з міжнародних відносин

**СПІВВІДНОШЕННЯ КОМУНІКАТИВНОГО
ТА ПОЛІТИЧНОГО ПРОСТОРУ**

Принципи взаємодій, засновані на певних світоглядних категоріях і моральних цінностях, стають все більш важливими разом із роллю інститутів, що співпрацюють. Це, наприклад, проблема прозорості політичної комунікації в умовах домовленості між державними та недержавними інститутами. Вимоги до ефективності процесу реалізації політичних рішень, висунуті недержавними учасниками, мають політичне та комунікативне підґрунтя. В ідеалі інтереси комунікантів мають бути взаємними. У свою чергу, вимога більшої прозорості дій органів державної влади розглядається як частина процесу демократизації суспільства.

На сучасному етапі політична сфера охоплює широкий спектр співпраці: від участі в різних громадських організаціях до он-лайн дискусій та підписання он-лайн петицій; активність громадян та їхня співпраця в політичній сфері перетворюють політичну комунікацію на своєрідний інструмент оцінки кількості та якості демократії в суспільстві. Джерела інформації постають як специфічна легітимована база для дій держави. В інформаційному суспільстві, що формується, важливу роль відіграють як комунікаційні можливості, так і ресурси державних і публічних органів влади, а також окремих політиків, здатних ефективно спілкуватися з різними учасниками політичного процесу. Ці чинники, зокрема, сприяють зростанню соціальної довіри та залучення громадян до політичних процесів; і, навпаки, відсутність громадянської свідомості може спровокувати легітимаційну кризу.

Крім того, комунікаційний потенціал влади проявляється у здатності порушувати та вирішувати нагальні політичні та соціальні проблеми та

передбачати можливі ризики при прийнятті рішень, особливо непопулярних. Професійне використання Інтернет-ресурсів не тільки сприяє створенню авторитетного профілю з позитивною репутацією, але й покращує можливості прогнозування процесів управління. Раніше політична комунікація розглядалася як процес виробництва, поширення та сприйняття політичної інформації з метою досягнення згоди щодо тієї чи іншої політичної дії. Крім того, сенс повідомлення відправника мав залишитися майже незмінним. Іншими словами, в рамках лінійної логіки комунікація постала як механізм одностороннього обміну інформацією. За нових умов політична комунікація стає інструментом забезпечення процесу підготовки, прийняття та реалізації політичних рішень. У сучасному розумінні інформаційне повідомлення будується за допомогою специфічної взаємодії між комунікантами. Це передбачає спроби управління смислотворенням під час політичної комунікації. У зв'язку з цим органи державної влади, які представлені у «всесвітній павутині» з власними інформаційними ресурсами, змушені адаптуватися не лише до технологій, що розвиваються та постійно змінюються, а й до запитів основних суб'єктів комунікації, які активно використовують ці технології.

Нові медіа відіграють важливу роль у створенні системи правил поведінки в Інтернеті та становленні специфічної культури електронного спілкування представників влади та суспільства. З огляду на що дослідження їх потенціалу являється актуальною темою дослідження.

Вторгнення Росії в Україну в лютому 2022 року ознаменувало різку ескалацію восьмирічного конфлікту між двома країнами та історичний поворотний момент для європейської безпеки. Повномасштабна війна в Україні має катастрофічні наслідки. Понад 5,5 мільйона людей залишили Україну у відповідь на вторгнення Росії. Ще мільйони переміщених осіб усередині країни, що робить дану кризу з біженцями, одну з найгостріших. Вісім років збройного конфлікту на сході України вже спричинили

гуманітарну кризу. Пандемія COVID-19 є додатковою проблемою для спільнот, де насильство і невизначеність завдають тяжких втрат.

7. У рамках практичної частини дослідження ми зупинимося на аналізі соціальних мереж Д. Кулеби – Міністра Закордонних справ України, який представляє інтереси нашої держави на міжнародній арені та Президента України – В. Зеленського. Визначено, що читачами сторінки Д. Кулеби на платформі Twitter є понад 1,1 млн. користувачів. Аналіз даної мережі дозволив встановити, що дана платформа Міністром закордонних справ України використовується досить активно, про що свідчать повідомлення, що публікуються на щоденній основі та які покликані привернути увагу громадськості до подій в Україні. Проаналізовані повідомлення на платформі Instagram свідчать про активне використання даної платформи для висвітлення подій в Україні та заклику міжнародної спільноти до активізації у процесі протидії російської агресії.

Здійснивши аналіз сторінки Президента на платформі You-Tube - «Зе!Президент», ми визначили, що її підписниками якої є 871 тис. осіб. Дана сторінка містить наступні рубрики: «Війна в Україні. Звернення до українців» (у рамках якої з початку повномасштабного вторгнення Росії на територію України на щоденній основі публікуються повідомлення-звернення до народу України у яких надається інформація про поточний день: міжнародна підтримка, дії ворога, робота військових, гуманітарна ситуація, стан в електричній системі та ін.); «Війна в Україні. Звернення до іноземців» (дана рубрика містить відео-матеріали присвячені зверненню В. Зеленського до іноземних партнерів: учасників Всесвітнього економічного форуму у Давосі, до політиків і народу окремих країн. Виступи на різних церемоніях та засіданнях, зокрема на кіно-премії «Золотий глобус», у Конгресі США); «Спілкування з журналістами» (даній рубриці розміщені відео-матеріали присвячені переговорам В. Зеленського з впливовими

політиками: Шарлем Мішелем, Анджеєм Дудою, Гітанасем Науседою, Джо Байденом та іншими).

На основі проаналізованих платформ та матеріалів, що на них розміщені можемо зробити висновок, що соціальні мережі є важливим інформаційно-комунікативним каналом, що використовується Президентом України та Міністром закордонних справ в процесі спілкування з аудиторією.

Горбатенко В.П.

*доктор політичних наук, професор
провідний науковий співробітник
Інституту держави і права імені
В. М. Корецького НАН України (м. Київ)*

МІГРАНТСЬКА КРИЗА В КОНТЕКСТІ ПРОБЛЕМ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

Надмірний потік мігрантів зумовив зростання міжнаціональної напруженості на європейському континенті. Йдеться насамперед про формування на території європейських держав замкнутих зон, населених окремими етнічними групами. Сьогодні у великих європейських містах існують цілі етнічні квартали. Наприклад, населення передмістя Кройцберг

Берліні утворюють на третину іммігранти, що породжує дискримінацію місцевого німецького населення, яке проживає в турецьких чи інших подібних кварталах. У певних районах Лондона на сьогодні частка іммігрантів перевищує 70%. А в британському місті Лестері на сьогодні біле населення вже становить меншість (близько 47%). До того ж і у внутрішньому Лондоні частка іммігрантів сягає 30%. Якщо в 1961 році у Великій Британії було лише 7 мечетей, то в 2011 році їх уже 1 500 (з них 200

у Лондоні). В Бухаресті, не дивлячись на порівняно незначну кількість мусульман, на турецькі гроші побудована найбільша мечеть у Європі.

Під тиском надмірної міграції розвивається європейська ідея відкритих кордонів. 15 жовтня 2016 року у французькому місті Кале розпочалося будівництво стіни висотою в чотири метри і довжиною в один кілометр, яка стане продовженням вже існуючої дротяної огорожі. Під загрозою квотний принцип розподілу мігрантів, схвалений у Брюсселі. Ширяться протести проти цього рішення у Латвії, Польщі, Словаччині, Хорватії, Сербії, Угорщині. Причому остання обіцяє арештовувати мігрантів і виводить на кордони війська. Туреччина шантажує Європу відмовою приймати мігрантів, якщо та не надасть країні безвізового режиму. Створення міжнародного міграційного режиму утруднюють гостра конкуренція суб'єктів міжнародної міграційної політики, захист національних ринків праці, нерівність можливостей європейських держав, відстоювання пріоритету прав своїх громадян над універсальними правами людини.

Однією з найгостріших проблем міграційної політики ЄС є недотримання певних її позицій окремими країнами-членами. Це стосується, зокрема, процедури прийому біженців. З метою вирішення проблеми неконтрольованої міграції Європарламент схвалив запровадження квот на прийом біженців (відповідно до розвитку ВВП та кількості населення певної країни). Однак через спротив окремих країн ці квоти не були затверджені, а добровільний розподіл мігрантів лише поглиблює існуючі суперечності. Не дивлячись на узгоджене рішення щодо визнання статусу біженця, отриманого в одній з країн ЄС, усіма іншими країнами-членами, на практиці ця вимога не працює. Кожна з 28 країн продовжує вести свій список безпечних країн походження і найближчим часом згоди з цього питання скоріше за все досягти не вдасться.

Глобальний масштаб викликів у сфері міграції вимагає розробки і узгоджених глобальних стратегій Європейського Союзу й окремих держав,

насамперед тих, які мають обмежені інструменти впливу на міжнародні міграційні процеси. Особливо це стосується країн Центральної і Східної Європи, в яких поки що є час на підготовку власних міграційних програм, доки основний тиск міграції припадає на західноєвропейські країни з високими соціальними стандартами. Зазначені країни (Польща, Чехія, Словаччина, Угорщина та інші) ще мають можливість врахувати помилки західних колег і скласти ефективні стратегічні програми, спрямовані на розсіяння, асиміляцію і забезпечення робочими місцями мігрантів

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Горбатенко В. Надмірна міграція і порушення політичної стабільності на європейському континенті / В. Горбатенко // *Studia politologica Ucraino-Polona*. - 2017. - Вип. 7. - С. 20-28. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Spup_2017_7_5.

Воронова Т. В.

*кандидат політичних наук,
доцент кафедри політології*

Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

Чернов В. Р.

бакалавр з міжнародних відносин

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ.

Проблема інформаційних технологій у міжнародних відносинах, а також тема кібербезпеки привертають до себе багато уваги у науковому співтоваристві, проте взаємозв'язок між феноменами інформаційних технологій та демократичного занепаду є недостатньо вивченим. Проблеми відношення інформаційних технологій до демократичного занепаду частково торкається Маркус Майклсен у своїй статті про авторитарні практики

використання інформаційних технологій, проте феномен не обговорюється безпосередньо у контексті глобального тренду демократичного дефіциту.

Феномен демократичного занепаду та розвиток інформаційних технологій пов'язані один з одним: проблема кризи контролю та відповідальності у сфері інформаційних технологій взаємодіє з більш широкою проблемою кризи легітимності та відповідальності в демократичних країнах світу. Ці дві проблеми виникають з-за швидкого розвитку технологій та поширення цифрового простору, які зіткнулися з складними політичними та правовими викликами. У сфері інформаційних технологій зростає відрив між швидким розвитком технологій і необхідністю ефективного регулювання та контролю. Це призводить до недостатньої відповідальності компаній, урядів та користувачів, що породжує серйозні проблеми з питань довіри та легітимності в демократичному контексті. Сучасні ліберальні концепції демократичного суспільства пропонують декілька механізмів вирішення цих проблем: репрезентація та прозорість. Застосовуючи основні тези з міркувань Макіавеллі до проблеми інформаційних технологій, можна зробити висновок, що електоральної системи недостатньо для вирішення кризи легітимності та демократичного дефіциту. У критиці підходу «прозорості» до вирішення проблем демократичного дефіциту слід наголосити на фетишизації інформації, тобто уявлення інформації та знань у якості могутнього фізичного об'єкту, що керує соціальною взаємодією між людьми. Існуючі уявлення про прозорість мають певні онтологічні вади, які суперечать меті просування прозорості, а саме подоланню криз легітимності та відповідальності. Окрім того, поверхневе оприлюднення інформації з ігноруванням таких чинників, як можливість громадськості взаємодіяти з наданою інформацією, соціальна, політична та економічна нерівність, а також відсутність безпосередньої участі суспільства у прийнятті політичних рішень, неспроможне подолати ті кризові ситуації, що з'являються у сучасному суспільстві.

Корозія сучасних систем контролю та підпорядкування відкриває можливості для широкого переосмислення статус-кво. Це відкриває шлях до теоретичного розвитку і практичного застосування нових концепцій співіснування інформаційних технологій та демократичного суспільного устрою. Проекти, спрямовані на цей напрямок, повинні акцентувати увагу на розробці механізмів прямої участі громадян у прийнятті політичних рішень, зокрема в контексті розвитку та використання інформаційних технологій. У майбутніх теоретичних дослідженнях на цю тему важливим аспектом повинно бути усвідомлення процесів боротьби за політичні та соціоекономічні інтереси, а також розуміння нерівностей, що впливають на формування сучасних систем підпорядкування і проблем, пов'язаних з ними. Перспективними напрямками таких досліджень є розробка механізмів прямої участі громадськості в процесі прийняття політичних рішень та контролю за владою. Також важливо враховувати безпосередню участь громадського суспільства в процесі створення нових знань і їх використання.

Вівтоненко К. Я.

магістр міжнародних відносин

ДЕРЖАВНІ ТА НЕДЕРЖАВНІ АКТОРИ ПОЛІТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Визначення Україною курсу на євроінтеграцію дало новий імпульс для партнерських зв'язків між містами-побратимами, що набули масового характеру та стимулювали розвиток проектно-орієнтованої взаємодії міст. Попри те, що українські міста мають високий рівень розвитку побратимських зв'язків, відсутня чітка стратегія ефективного розвитку співпраці з містами-побратимами як із боку держави, так і органів місцевого самоврядування.

Збільшення кількості та активності недержавних акторів у світовій політиці вже починає справляти вплив на формування та розвиток сучасних міжнародних відносин. Розмивання поняття влади та зменшення монополії на неї традиційно визнаними суб'єктами міжнародного права спонукає

різних територіальних та нетериторіальних гравців до підвищеної ініціативності та самовираження на міжнародній арені.

Серед цих територіальних акторів низка умов вимагає виокремити міста, адже саме вони вже зараз є центрами суспільного розвитку людства й компактною концентрації значних економічних, культурних, інноваційних та людських ресурсів. За прогнозами ООН ці тенденції лише зростатимуть. Саме тому осмислення ролі й особливостей міст як суб'єктів міжнародних відносин через практичні прояви їхньої діяльності у формі «дипломатії міста» є важливим не лише для більш повного аналізу сучасного стану центрів, але може бути корисним для вироблення альтернативних рішень у проведенні сучасної світової політики.

Агресія росії проти України стала каталізатором змін, які відбуваються у сучасному світі. Вона чітко окреслила вододіл між цивілізованим і нецивілізованим світом, уособленням якого виступають відповідно Україна і РФ. У міжнародних відносинах основою цивілізованого світу є порядок, заснований на правилах, а нецивілізованого – поліцентричний світ, заснований на балансі сил. Крім того, протистояння розгорнулася у низці вимірів, починаючи від традиційних фронтів, і закінчуючи війною у медіа та месенджерах. Важливою складовою з огляду на останні події та відповідальність, яка на них покладається, стала діяльність мерів міст, голів обласних державних адміністрацій. Їхня робота стала необхідною не тільки у внутрішньому регулюванні та підтримці діяльності локальних одиниць, а й у міжнародному вимірі активності муніципальних центрів. Не оминули увагою війну проти України низка міст закордоном, а також впливові міжнародні мережі міст. Таким чином, з новою силою набуло актуальності питання «дипломатії міста заради миру». Активність міст у міжнародних відносинах набуває якісно нових ознак. Це стало можливим завдяки історичному досвіду міст та низці політичних та соціально-економічних факторів. Найбільш визначним з них можемо вважати потенціал міст у поширенні культури миру

та соціальної згуртованості, і їхню політичну активність переважно у тих сферах, які можуть або вже є критичними для світу, як-от екологія чи міграція. Завдяки практичній діяльності міст поняття «дипломатія міста» правомірно позначає ту активність, яка є відмінною від парадипломатії недержавних акторів і формує особливий зв'язок підпорядкування із транскордонним співробітництвом будучи водночас і його частиною, і дещо ширшим концептом. Це простежуємо завдяки вдосконаленню форм дипломатичної співпраці міст, які на сьогодні охоплюють дедалі більшу кількість акторів і здатні зменшувати залежність локальних одиниць від центру. Простежуємо також завдяки «м'якій силі» міст.

В процесі історичних трансформацій міста почали розглядати не лише як ланки в мережі світової економіки, а й як важливих донорів миру та взаєморозуміння між культурами на планеті. Центром руху міст за мир у формі побратимських угод – стали країни Заходу. Вони були найбільшими ініціаторами просування ідей миру на початку нового століття, переважно в ролі миротворців та розбудовувачів миру в країнах третього світу. Однак власне європейські мережі міст за відсутності масштабних конфліктів у Європі перестали декларувати цілі підтримання миру як пріоритетні, згадуючи лише про єдність міст ЄС, та направляти свою активність на вирішення інших проблем. Таким чином, із початком війни РФ проти України більшість із них, розвивають свою діяльність реактивно, хоча й досить динамічно. Міста України, перейнявши на себе роль лобістів, методами дипломатії міста та громадської дипломатії намагаються зберегти власне існування. Міста ЄС натомість – тиснути на владу й проявляти солідарність у муніципальному русі. Це проявляється у різних формах публічної участі від двосторонніх зустрічей, надання гуманітарної допомоги, до публічних тематичних акцій, візитів й виступів перед ЗМІ. При цьому потенціал дипломатії міста стає цінним ресурсом для забезпечення інтересів його мешканців, як у мирний час так і в умовах воєнних дій.

Україна сьогодні знаходиться на етапі впровадження адміністративно-територіальної реформи і формування концепції європейської інтеграції, що, зокрема, передбачає створення ефективних моделей функціонування українських міст. З огляду на це встановлення партнерських відносин міст України з європейськими містами, що мають позитивний досвід управління територіями і бажання поділитися ним з українськими колегами, є важливим і актуальною для української сторони.

Рух міст-побратимів, як важливий компонент народної дипломатії, на практиці довело, що в даний час воно розвивається і якісно, і кількісно. Будь-яка програма, відображає інтереси місцевих громад та залучення населення цілих міст, республік, регіонів і країн, має хорошу довгострокову перспективу.

Романішена К. С.

бакалавр з міжнародних відносин

НАПРЯМИ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА АВСТРАЛІЙСЬКОГО СОЮЗУ

Австралія – демократична держава, що географічно є частиною Азійсько-Тихоокеанського регіону, якій притаманні культурні європейські цінності з огляду на її історичне минуле. Австралія за останні кілька десятиліть докорінно змінила своє положення не лише в регіоні, а й у світі. Ще у минулому столітті, Австралійський Союз розглядали як країну, яка має тісні відносини лише з Великою Британією й всі як внутрішньополітичні, так і зовнішньополітичні рішення приймає під її впливом. На початку XXI століття Австралія змогла зміцнити свої позиції в Азійсько-Тихоокеанському регіоні, де за допомогою співпраці в різних сферах з головними світовими гравцями вигідно розвила свої міжнародні зв'язки, зважаючи на сучасні загрози та виклики. Держава, завдяки, такому дву- та багатосторонньому

діалогу вже може називатись потенційним лідером АТР, що є абсолютно неочікуваним не лише для регіональних титанів, а й для світової спільноти загалом.

Не менш важливим фактором для дослідження виступає і та обставина, що саме Азійсько-Тихоокеанський регіон, який за останні роки трансформувався в одну з найрозвиненіших частин світу, є одним з пріоритетних векторів зовнішньої політики Австралії. Тому, саме аналіз головних напрямів співпраці з країнами АТР, дає можливість визначити, по-перше, тенденцію розвитку сучасних міжнародних відносин в бік або економічної, або військової переваги, що є на сьогодні, найбільш спірним питанням серед сучасних дослідників, а по-друге, проаналізувати вплив держав регіону на світові процеси.

Ще одним суттєвим аспектом у вивченні даного питання виступає не до кінця досліджена проблематика у співробітництві, як на двосторонній, так і на багатосторонній основі Австралії з регіоном АТР у таких галузях, як екологічна, гуманітарна, соціальна та науково-технічна сфера, що в свою чергу, буде більш детально розкрито у самій роботі та дасть змогу виявити широкий спектр можливостей країн Азійсько-Тихоокеанського регіону.

Актуальність вивчення цієї теми полягає в тому, що на даному етапі, саме Австралійський Союз став тією державою, яка активно підтримувала всі ці роки Україну під час російської агресії і зараз стала однією з перших країн з регіону АТР, що засудила повномасштабне вторгнення Росії. Вищезазначене, з одного боку, зближає Австралію зі своїм головним партнером в АТР у безпековій сфері – США, яка також на сьогоднішній день надає чималу, як військову, так і фінансову допомогу Україні, а з іншого боку зменшує співпрацю з Китаєм, який для Австралійського Союзу є важливою ланкою в торговій сфері, але для КНР є неможливим і некоректним висувати санкції державі, яка є постійним членом Ради Безпеки ООН. Таким чином можна дійти висновку, що на сьогоднішній момент

думки між провідними лідерами Азійсько-Тихоокеанського регіону з приводу війни в Україні кардинально різні, тому вибір пріоритетного напрямку співробітництва в АТР для Австралії формує її головного зовнішньополітичного партнера в регіоні, а це в свою чергу, істотно впливає не лише на позицію держави стосовно міжнародних зв'язків з Україною, а й на стабільність глобальної системи в цілому.

Проаналізувавши специфіку відносин з самою КНР, можна виявити міцний зв'язок між політичним та економічним напрямками. Визначені проблемні питання в першому, а саме евентуальний крок до налагодження контактів з Тайванем, визнання ворогів китайського народу, сприяння проамериканської політики, спроби виявлення біологічної зброї, поглиблення відносин з Японією, утворення воєнних тріумвіратів і відстоювання власних інтересів, як спротив зростаючому впливу Піднебесної, обумовлюють безпрецедентні наслідки другої сфери. У результаті, вони впливають під виглядом низки обмежень на імпорт та експорт різного виду продукції, введенні антидемпінгових тарифів, повільному підписанні суттєвих торговельних угод, зменшенні в інвестуванні та накладенні мита. Попри це, держава вже не сприймає Китай, як єдиного торговельного титану в АТР, тому вбачає складності у відносинах, як перспективу на пошук нових партнерів, що в свою чергу виступає ще одним компонентом охолодження взаємин і на загальному фоні формулює песимістичну тенденцію у найближчому майбутньому, яка може призвести до ескалації у партнерстві.

Економічний напрям мав основоположне значення й у співробітництві в АТЕС та АСЕАН, якому Австралійський Союз і наразі приділяє значну увагу, ввівши в дію, такі програми, як «Єдине вікно», Business Travel Card, План дій, угоду про вільну торгівлю, які підвищили економічну співпрацю, призвели до більш динамічного розвитку приватного сектору та стали підґрунтям до підписання двосторонніх договорів між самими учасниками та партнерами.

Однак, розгляд участі Австралії в АТЕС, дає можливість висвітлити державу, як першорядного ініціатора в розширенні векторного поля діяльності до науково-технічної та екологічної галузей. АТЕС став підвалиною для демонстрації Канберрою проектів «Формуємо майбутнє через Азіатсько-Тихоокеанське партнерство», «На шляху до розвитку, орієнтованого на інновації» та створенні «Фонду науки та інновацій», яким надають фінансову підтримку й інші члени форуму. Організація вже розробила технології, які стануть у нагоді в інженерії, промислових виробництвах та науці.

У природоохоронній діяльності, Австралія, як ключовий гравець, поперше, започаткувала Робочу групу по транспорту, яка відокремилась винаходом екологічно чистого автомобіля Violet, що мінімізує викиди в атмосферу. По-друге, виокремилась у заснуванні кліматичного Центру, який забезпечує повний аналіз природних змін і їх вплив на сільськогосподарську галузь, надає підтримку фермерам для комплексної адаптації угідь до «нового» середовища. По-третє, зобов'язала держави до підписання Пекінської угоди, згідно до якої, першою засадила деревами третину території континенту та об'єднала заходи для протидії вирубування лісів по всьому АТР.

АСЕАН на відміну від АТЕС серед своїх учасників не налічує Австралії, однак розбір найбільш актуальних питань виявив, що одним з них є саме її потенційна інтеграція, що розглядається, як основний чинник до поглиблення співпраці. Ефективними кроками до такого явища вважається зміна фокусу колаборації на довершення соціального та освітнього напрямів.

Перший проявляється під виглядом партнерства у боротьбі з торгівлею людьми. Окрім низки стратегій, кооперація АСЕАН-Австралія, повинна виражатись в єдиній програмі залучення правоохоронних органів обох сторін; ратифікації договорів та формулюванні колективних законів однакової суворості для розробки спільної законодавчої бази; формуванні

експертної групи з контролю дотримання міжнародних стандартів протидії злочинам.

Освітній напрям має шанси стати фундаментом для подальших сфер, тому йому належить включати у себе: програми для розвитку й обміну професійним досвідом вчителів та викладачів; розширенні дисциплінарної бази із удосконалення культурних знань серед учнів країн-партнерів; введенні в дію програм із стажуванням молодих спеціалістів в державних та недержавних установах; подальша співпраця університетів у транснаціональному навчанні.

Пошук нових напрямів нашоюхує на необхідність розвитку культурних зв'язків асеанівсько-австралійського співробітництва, яке повинно охоплювати галузь туризму та спортивну дипломатію. Однак надання більшої уваги науковим проектам та залученню спеціалістів до сфери охорони здоров'я стане ще одним фактором для зміцнення відносин.

Взірцем для наслідування є приклад успішної роботи в останній діяльності у двосторонньому партнерстві В'єтнаму та Австралії, в якому ключові точки дотику лежать саме в гуманітарному напрямку. Однак, держави окрім сфери охорони здоров'я, сприяють розвитку відносин через програми у протидії стихійним лихам, які є загальною проблемою для обох партнерів, працюють у соціальному секторі для відновлення економік після всесвітньої пандемії; ведуть діалоги та консультації з найбільш суперечливого питання – боротьба за права людей та меншин, які спричинили реформування у деяких поглядах Ханою.

Отже, провівши дослідження та проаналізувавши рівень розвитку відносин Австралії з країнами АТР, виключається перспектива асоціювати державу лиш з точки зору військового або економічного чинника, адже амбітні плани та активізація зусиль спонукають її пристосовуватись до «нових» умов та реалізовувати свою офіційну політику у напрямках співпраці відповідно до сучасних глобальних течій.

Список використаних джерел

1. Андрейковець К. Австралія підписала оборонну угоду. AUKUS Бабель. Розповідаємо про політику, культуру і суспільство в Україні. Останні новини детально і неупереджено. URL: <https://babel.ua/news/73169-avstraliya-pidpisala-oboronnu-ugodu-aucus-pro-atomni-pidvodni-chovni-cherez-yaku-buv-skandal-iz-franciyeyu> (дата звернення: 06.05.2022).
2. Ахметов Е. Состояние и перспективы деятельности АНЗЮС в современном международно-правовом контексте. Вестник КазНУ. Серия международные отношения и международное право. 2014. 11 берез. С. 130–139.
3. Галаджій О. Значення співпраці Австралії з регіональними організаціями АТР для становлення як країни "середньої сили". Міжнародні відносини. 2021. Т. 5, № 4. С. 30–35.
4. Гончаренко Л. Економічна безпека : підручник. 27-ме вид. Київ : Генеза, 2015. 478 с.
5. Калаптур А. Один з запусків ракет Північною Кореєю був "незвичайним". Українська правда. 2022. 28 квіт. С. 5–7.

Копільченко О. О.

бакалавр з міжнародних відносин

НАТО ЯК ГАРАНТ БЕЗПЕКИ

Стратегія НАТО спрямована на подолання кризових викликів стала одним із головних напрямків трансформації альянсу і розроблялася з урахуванням стратегії розширення. Регіональні конфлікти, з часом, все більше наближуються до кодонів НАТО, але поки, ще жоден з них не був реальною загрозою національній безпеці будь-якій державі – члена організації.

НАТО – організація, що історично має геостратегічний вплив на Євразійському континенті та продовжує відігравати значну роль і сьогодні.

Організація НАТО проявляє значний інтерес в засобах здійснення колективної безпеки, та має мету повною мірою розкрити потенціал країн що входять до Альянсу та плідно співпрацювати з позаблоковими країнами. В умовах багатопольярної системи міжнародних відносин Північноатлантичний Альянс вкрай зацікавлений як в збереженні свого впливу в європейському просторі, так і в глобальному просуванні демократичних цінностей і принципів, публічної дипломатії, а також західних ідеалів.

Актуальність дослідження зумовлена унікальністю НАТО як дієвої та ефективної організації, що об'єднує істотну кількість держав та володіє мережевою структурою, надзвичайно важливою для сучасного світу, та відповідно активною позицією Альянсу щодо колективної оборони, обміну інформацією, спільними військовими маневрами. Організація покликана стати для Європи та Америки об'єднавчим джерелом нових партнерств, в політичній, безпековій, економічній, гуманітарній сферах. В даних умовах дослідження специфіки діяльності НАТО в нових геополітичних реаліях є надзвичайно важливим та актуальним для сучасного наукового середовища.

Північноатлантичний Альянс сьогодні є доволі успішною, дієвою організацією з особливою історією та значним потенціалом в майбутньому. Країни Європи наразі намагаються тісно співпрацювати з НАТО в військово-політичному контексті, оскільки НАТО є військово-політичним альянсом який містить серед головних принципів – колективну оборону (стаття 5 Вашингтонського договору про утворення НАТО), коли напад на будь-яку з держав-членів розглядається як напад на увесь Альянс. Країни-члени Альянсу мають можливість почуватися більш безпечно, оскільки принцип 5 статті дає усвідомлення, що можливому агресору доведеться воювати з усіма країнами Альянсу. Головна роль НАТО полягає у забезпеченні свободи та безпеки країн-членів за допомогою військових і політичних засобів.

НАТО пройшло довгий шлях становлення від оборонної організації з декількома країнами у складі, до великого геополітичного гравця, з

лідерством на чолі США, що прагне зберегти та примножити демократичні цінності та свободу у світі.

США в образі НАТО створило унікальний шанс для європейських країн досягти об'єднання шляхом незначних зусиль, бути інтегрованими в спільний Захід, оскільки регіональна політика більшості європейських країн не має глобального впливу, і вони не є геостратегічними гравцями, Альянс дає змогу впевнено протистояти у політико-військовій сфері країнам сходу.

Основними геостратегічними опонентами НАТО виступають Китай та РФ. Росія, є основним геостратегічним гравцем, а її присутність сильно впливає на незалежні держави в євразійському просторі колишнього Радянського Союзу. Китай становить ще більшу потенційну небезпеку, попри політику невтручання, він бачить себе глобальним центром, і незабаром, може виявитися що має набагато ширші претензії ніж можна було передбачити. Питання сходження «Великого Китаю» містить у собі проблему Тайваню, а це своєю чергою, неминуче позначиться на позиції США в азійському регіоні, що своєю чергою вплине на стан НАТО в Європі.

Поки в Україні триває війна, НАТО, залишаючись геостратегічним проектом об'єднання Європи під егідою США, досі не виступило як суб'єктна організація. Франція з Німеччиною, дві потужні європейські країни, що прагнуть здобути більшого впливу в рамках НАТО не тільки заради зростання свого геополітичного впливу, а й на знак протесту проти американського домінування. Велика Британія поступово здобуває свій шлях геополітичного гравця-лідера.

Можна зробити висновок, що за умов більшої співпраці НАТО з країнами що мають спільний кордон з РФ, сьогодні масштабної війни на європейському континенті можна було б уникнути. Протягом останнього року НАТО працювало над новою стратегічною концепцією, що окреслює місію Альянсу, відтепер це потребуватиме суттєвого оновлення. Наразі союзники НАТО надсилають чи схвалюють військову підтримку України.

Україна отримує від союзників фінансову підтримку, надсилається гуманітарна допомога, а для біженців відкриті кордони європейських країн. Відбувається поглиблення оборонно-розвідувальних зв'язків України з НАТО.

Сили швидкого реагування НАТО перебувають в бойовій готовності, це вперше НАТО розгорнуло сили реагування на захист союзників. НАТО має якісно відреагувати на свою концепцію оборони, що полягала в підкріпленні готових сил в тилу. Знищення українських міст дає зрозуміти, що таке стримування за допомогою підкріплення не є бажаним через ризики окупації, та залишення територій під час атаки.

Вторгнення РФ в Україну підкреслює необхідність НАТО взяти на себе більшу стратегічну відповідальність за власну оборону. Стійкість та оборона українців посилює та розширює концепцію оборони НАТО, що в майбутньому позитивно відобразиться на співпраці України з Північноатлантичним Альянсом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Управління громадської дипломатії НАТО. Стисла історія НАТО. https://www.nato.int/nato_static/assets/pdf/pdf_publications/20140218_140218-ShortHistory_ukr.pdf. URL: https://www.nato.int/nato_static/assets/pdf/pdf_publications/20140218_140218-ShortHistory_ukr.pdf.
2. Степанова К. Россия и антикризисная стратегия НАТО после окончания «холодной войны» [електр. ресурс] /К.Степанова, Московский центр Карнеги //електр. версія. Доступ к ресурсу: <http://www.carnegie.ru/ru/pubs/books/36268.htm#content>
3. Declaration of Heads of State and Government Participating in the Meeting of the North Atlantic Council held at NATO HQs. 10-11 Jan. 1994 [текст]. //NATO Review. -1994.-Febr.-Vol.42.-№1.-P.30-33.

4. Бартош А. А. О потенциале миротворчества НАТО, ЕС и ОДКБ [электр. ресурс] / А. А. Бартош, Академия военных наук // электр. версия «Вестника Академии военных наук», №3(16), 2006. Доступ к ресурсу: http://www.isc.mslu.ru/index.php?option=com_content&task=view&id=77&Itemid=27.

5. Report to Ministers by the NACC Ad Hoc Group on Cooperation in Peacekeeping. MNACC1(93)40. Meeting of the North Atlantic Cooperation Council [текст]. 11 Jun. 1993. - Athens, 1993. - P. 3.

Костєєва М. С.

бакалавр з міжнародних відносин

ПЕРСПЕКТИВИ ВІДНОВЛЕННЯ БІПОЛЯРНОСТІ В СУЧАСНОМУ СВІТІ В УМОВАХ ПОСИЛЕННЯ ПРОТИСТОЯННЯ США-КНР

Для сучасної системи міжнародних відносин характерна невизначеність, неоднозначність і, водночас, динамічність, що може призвести до трансформації або докорінної зміни сучасного світу. Попри посилення важливості недержавних акторів і прагнення до урахування інтересів усіх учасників міжнародного життя незалежно від їх впливовості, основним суб'єктами міжнародних відносин, що здатні змінити розстановку сил на міжнародній арені, залишаються великі світові держави.

Остання перестановка сил на міжнародній арені мала позитивні наслідки як для Китаю, так і для Сполучених Штатів Америки. Якщо перший у зв'язку з початком протистояння США та СРСР отримав консолідовану армію і наукові технології від СРСР, а з його розпадом позбувся його впливу і будь-яких обов'язків перед ними, то другі утвердилися як єдина наддержава і остаточно закріпили свою гегемонію в світі.

Фактично, готовність чи не готовність до змін на міжнародній арені, наявність сценаріїв і планів дій щодо тих чи інших подій вирішує майбутнє місце країни на міжнародній арені. У цьому контексті є дуже важливим

моніторинг будь-яких змін у відносинах провідних країн, прогнозування їх наслідків і розробка планів дій на кожен зі випадків.

Актуальність даної наукової роботи обумовлена потребою у дослідженні відносин між КНР та США, як таких, що можуть перерости у протистояння, і, у перспективі, трансформувати існуючу систему міжнародних відносин у біполярну. Дослідження цієї проблематики дозволить Україні сформувати ефективний план дій за умови виправдання даного сценарію розвитку міжнародних відносин як одного з можливих.

Наукова актуальність даної тематики пояснюється її недостатнім висвітленням в науковій літературі. Хоча конкуренція китайської та американської національних економік триває вже доволі давно, зіткнення їх інтересів вийшло в політичну, геополітичну та інформаційну сфери тільки в останні роки. А отже, проблема протистояння США та КНР як сучасного явища в міжнародних відносинах потребує наукового обґрунтування.

Економічна могутність Китаю стрімко зростає і надалі буде зростати ще швидше. Національна політика Піднебесної спрямована на створення товарів послуг та інновацій незалежних і конкурентоздатних зовнішніх транснаціональних компаній. На сьогодні КНР є головним економічним партнером провідних країн світу, їх дешеві товари продаються у кожній країні, витісняючи американські. При цьому все менше іноземних компаній виходять на внутрішній ринок КНР, що робить економічне партнерство з Китаєм вигідним тільки йому. Завдяки цим факторам вплив Китаю у світі стрімко поширюється, а США втрачає свої лідерські позиції в глобальній економіці. Щоб відстояти своє місце лідера на міжнародній арені США розвиває свої військово-політичні альянси, щоб утримати геополітичне домінування над Китаєм.

Проте наведений вище фактор взаємозалежності у унеможливило закріпити сфери впливу між КНР та США, або ж створити протилежні військові блоки. Традиційно, для більшості країн світу США є гарантом

безпеки, а Китай — стратегічним економічним партнером. Це дає можливість менш впливовим міжнародним акторам балансувати між двох політик, проте породжує боротьбу між глобальними лідерами за їх підтримку. Від так КНР зацікавлена у підриві глобального військового впливу США, а ті, в свою чергу — недопущенні економічного домінування Китаю у світі.

Насьогодні біполяризація здійснюється у сфері безпеки, Китай, Росія та Іран протистоять США, Японії, Південній Кореї, Австралії та Новій Зеландії; в сфері торгівлі США і Японія просувають транстихоокеанське партнерство, а Китай - всеосяжне регіональне економічне партнерство; у створенні банку під егідою керованої Китаєм і Росією групи БРІКС не беруть участь США і Японія, а ці дві країни, в свою чергу, не бажають приєднуватися до заснованому за ініціативою Китаю Азіатському банку інфраструктурних інвестицій. Вашингтон навіть спробував відмовити від участі в його діяльності Австралії, Південній Кореї і ряді інших країн.

Китай і надалі поглиблюватиме партнерство з країнами Близького Сходу задля забезпечення своїх енергетичних потреб, вибудовуватиме партнерство з Німеччиною і Францією, базуючись на прагматизмі обох сторін, і дає можливість розшатати стійкість їх союзів зі США, підтримуватиме в Азії країни, що розвиваються, чим забезпечить своє економічне домінування в регіоні, посилюватиме військову співпрацю з Росією та Пакистаном. Сполучені штати ж будуть спиратися на своїх давніх союзників: Велику Британію, Австралію, Південну Корею і Японію, поглиблюватиме співпрацю в рамках НАТО, активно буде залучати Індію партнерства, буде стримувати вплив Китаю на Близькому Сході і в Латинській Америці.

Особливість протистояння США і Китаю порівнянні з Холодною війною між СРСР та США полягає в тому, що їх ідеологій, форми державного управління, зовнішньополітичні орієнтири та пріоритети є логічним продовженням їх суспільних устроїв, культур і національних

менталітетів. Китайське і Американське бачення розвитку своєї держав є кардинально різним, а часом протилежним. Зіткнення двох протилежностей є закономірним і природним, а тому неминучим. Друга особливість нової біполярності - це її засоби. Вони переважно економічні, перспективи переростання протистояння в збройні конфлікти є лише на периферійних територіях. Зважаючи на це, біполярність нашого часу буде мати не деструктивний, а конструктивний характер, це буде конкуренція двох економік, від якої виграють всі, як глобальні лідери так і невеликі держави, що матимуть змогу балансувати між двох сил та обирати вигідне для себе партнерство.

Список використаних джерел

1. Бжезинский З. Великая шахматная доска (Господство Америки и его геостратегические императивы). [Пер. Уральской О. Ю.] : Международные отношения. 2007. 1998. 112с.
2. Бжезинский З. Мировое господство или глобальное лидерство. [Пер. Кобяков Ю. Н., Нарочницкая Е. А.]: Международные отношения, 2007. 178с.
3. Бжезинський З. Стратегічне бачення: Америка і криза світової влади [Пер. Ганна Лелів] Київ: Літопис, 2012. 168 с.
4. Битва за Тайвань: як готуються до потенційного протистояння Тайбей, Пекін і Вашингтон//LB.ua.URL:https://lb.ua/world/2022/05/31/518511_bitva_tayvan_ya_k_gotuyutsya.html (дата звернення 13.04.2022)
5. Буравкова А. Пархомчук О.С. Американсько-китайські відносини в постбіполярну епоху: глобальний і регіональний вимір//Політичний менеджмент. №59. 2013.URL:https://ipiend.gov.ua/wpcontent/uploads/2018/08/buravkova_amerykansko.pdf (дата звернення 08.04.2022)

Мойсеєнко М. В.

бакалавр з міжнародних відносин

РОЛЬ ООН У ВИРІШЕННІ ПРОБЛЕМИ АНЕКСІЇ АР КРИМ

Вивчаючи цю тему можна дійти висновків, що в Кримський півострів завжди був і залишається надважливою територією з точки зору безпеки кожної держави Східноєвропейського регіону. Володіння Кримом фактично означає домінування твоєї країни у Чорному морі, що дозволяє швидко реагувати на будь-які загрози. Одночасно з цим, світ дуже сильно змінився за останнє століття і жодна цивілізована країна не хоче мати військовий конфлікт у самому центрі Європи, саме через це жодна з держав, яка колись володіла Кримом не наважилася на відкриту агресію, окрім Російської Федерації.

Одне з головних завдань ООН – не допускати військові конфлікти, особливо за участі могутніх країн світу. Рада Безпеки ООН, один з головних органів організації, була створена для швидкого реагування задля збереження миру; до числа її постійних учасників входять лише 5 наймогутніших країн світу, і, найіронічніше те, що одна з цих країн і почала військову агресію з метою анексії території іншої суверенної держави. Парадокс полягає також у тому, що кожна з цих 5 країн має право вето, яке автоматично анулює консенсус інших країн з будь-якого питання, якщо це не є в її інтересах. Наприклад, через те, що Росія володіє правом вето – ООН не може направити до України миротворчі місії організації.

Незважаючи на це, ООН, за допомогою Генеральної Асамблеї, починаючи з 2014 року, затвердили велику кількість резолюцій на підтримку України та постійно засуджує військову агресію з боку Росії. Україна завжди була активним членом ООН, велику кількість разів наші представники обиралися на найвищі посади організації, також наша країна завжди підтримувала намагання у сфері забезпечення світової безпеки тим, що наші військові постійно брали участь у миротворчих місіях. Україна прагне

зайняти гідне місце в світовому громадському порядку, цьому сприяє її співпраця зі світовими міжнародними об'єднаннями.

Підсумовуючи стислий аналіз сучасних загроз та викликів міжнародної безпеки, можна сказати: світова спільнота сьогодні активізувала пошук нових, більш ефективних відповідей на проблеми, які глобалізація ставить перед ним у сфері безпеки. Проте ці зусилля поки що багато в чому розрізнені, не є пов'язаними у єдиний комплекс заходів, і покривають весь спектр загроз і ризиків. Сьогодні система міжнародних відносин критично перевантажена локальними конфліктами різної інтенсивності та квазідержавними утвореннями. Дипломатичне маневрування у період збройного конфлікту дає змогу виграти час. Міжнародний переговорний процес має бути спрямований на підтримання та встановлення миру, а не збільшення нових конфліктів та протиріч. Часто трапляється, що досягнення мирного врегулювання міжнародних конфліктів відбувається за рахунок внутрішньополітичної стабільності. Однак коли Захід має справи з Росією, то приклад України, Молдови та інших країн показує, що політика стримання є хибною та не знижує ризик загострення конфлікту або повномасштабної війни.

ООН має на меті підтримання миру і безпеки, до інших важливих завдань відноситься розвиток дружніх відносин між країнами на основі поваги до принципів рівності та самовизначення народів; досягнення всесвітнього співробітництва для вирішення міжнародних економічних, соціальних, культурних та гуманітарних проблем; дотримання та заохочення прав людини; і служити центром, де країни можуть координувати свої дії та діяльність для досягнення цих різних цілей.

Генеральна Асамблея і Рада Безпеки ООН – 2 головні органи організації. Саме вони покликані забезпечувати виконання цілей та функцій організації у сфері міжнародної безпеки. Рішення Ради Безпеки ООН є обов'язковими до виконання, але у випадку з Росією існує певна юридична

колізія. Російська Федерація є право спадкоємницею СРСР, завдяки цьому вона увійшла до складу Ради Безпеки, як одна з країн-засновниць організації та отримала право «вето» і тепер може блокувати будь-які рішення Ради Безпеки, якщо вони суперечать її національним інтересам. Росія, будучи країною-агресором і проводячи військові дії, блокує запити ООН на відправку до Криму миротворців організації, а резолюції Генеральної Асамблеї не є обов'язковими до виконання, тому, як максимум, є не приємними для тоталітарного режиму, але і далеко не вирішальними у прийнятті рішень. Також варто зазначити, що з 2014 року рівень засудження світової спільноти військової агресії Росії значно знизився і ООН вже не мало вирішального впливу на вирішення конфлікту, що і стало причиною затягування конфлікту, а у 2022 році і однією з причин для повномасштабного нападу Російської Федерації. Якби у 2014 році Росію лишили право «вето» у Раді Безпеки, ввели миротворців на анексовані території, виключили її з найвпливовіших органів ООН – тоді можна було б запобігти ескалації конфлікту у 2022 році. Саме через це структура сучасної міжнародної безпеки, і структура ООН зокрема, потребує реформування.

Агресія Росії в Україні шляхом окупації і анексії Криму в 2014 році змінила сприйняття загроз у всьому світі. Одним з головних завдань ООН є пошук мирних шляхів врегулювання конфліктів, особливо якщо діло доходить до великих держав. Саме ці великі держави є «локомотивами» сталого розвитку добро сусідніх відносин, і коли одна з них починає війну – це має катастрофічні наслідки для сучасної система міжнародних відносин у цілому, і для світової безпеки зокрема. ООН має докласти максимум зусиль та всіляко допомагати Україні для повернення анексованого Криму до складу її суверенної території.

Список використаної літератури

1. Айбабін А., Вишневська О. Етнографія Криму XIX – XXI ст. і сучасні етнокультурні процеси. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-174-173-6/978-966-174-173-6.pdf> (дата звернення: 20.03.2022)
2. Анастасов П. Чорноморський регіон: найважливіше перехрестя. URL: <https://www.nato.int/docu/review/ru/articles/2018/05/25/chernomorskij-region-vayonejshij-perekrestok/index.html> (дата звернення: 17.03.2022)
3. Ачкасов В.О., Ланцов С.А. Світова політика та міжнародні відносини: підручник. М.: Аспект Прес, 2011. — 480 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk777645.pdf> (дата звернення: 25.02.2022)
4. Генасамблея ООН схвалила резолюцію щодо Криму, яка називає Росію «окупувальною державою». URL: <http://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/4826367> (дата звернення: 20.04.2022)
5. Дергачов В. Геополітична трансформація Криму. К.: Держ Прес – 2008. 24 с.
6. Задорожний О. Наслідки анексії Кримського півострову Російською Федерацією для міжнародного правопорядку. URL: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Posledstviya%20anneksii%20krymskogo%20poluostrova%20Rossiyskoj%20Federatsiyey%20dlya%20mezhdunarodnogo%20pravoporyadka.pdf

Крупко А. О.

бакалавр з міжнародних відносин

ЯВИЩЕ ДИСКРИМІНАЦІЇ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

Кривавий досвід минулого на прикладі нацистської Німеччини та інших тоталітарних держав, де дискримінація була закріплена на законодавчому рівні, змусив людство переосмислити фундаментальні підходи у напрямку боротьби з різними проявами нетерпимості, ще до того

моменту, поки вони не стали соціальною нормою та частиною політичної культури.

Політична практика свідчить про те що, диференціація суспільства є ключовою причиною поширення дискримінації. Дискримінація є найбільш поширеним порушенням прав людини, наслідком якого стає зневага до людей, які належать до певної групи, нетолерантне ставлення до людини як до найвищої соціальної цінності та деякі інші порушення. Враховуючи те що, більшість країн світу мають демократичну форму правління, яка передбачає наявність плюралізму думок, вільну міграцію та еміграцію, право обирати та бути обраним, окремі індивіди або навіть суспільні верстви мають право висловлювати думки, які у багатьох випадках можуть мати дискримінаційний характер, що є однією з слабких сторін демократії, про що у свої працях писали численні мислителі, починаючи з епохи Античності.

Для того щоб знизити до мінімуму ці ганебні практики, постає необхідність у розробці такої законодавчої бази, яка б з одного боку мінімізувала дискримінаційні процеси в суспільстві, а з іншого боку не несла загрози демократичному розвитку суспільства. Виходячи з цього, можна зробити узагальнене визначення дискримінації як дії або бездіяльності, спрямованої на обмеження або привілеї стосовно особи та/або групи осіб за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, сімейного та майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками, якщо вони унеможливають визнання і реалізацію на рівних підставах прав і свобод людини та громадянина.

Як ми бачимо, дане поняття є доволі широким, та охоплює майже усі сфери життя суспільства (дискримінація може бути за віком, статтю, національністю, релігійними або політичними переконаннями). Тому головним завданням нашої дипломної роботи є розгляд конкретних кейсів, щодо протидії дискримінації у сучасному світі. Враховуючи те, що дана

проблема має потужний соціально-політичний аспект то і розглядати ми її будемо з позиції прийняття політичних кроків, які мають на меті як боротьбу з дискримінацією, так і збереження політичної стабільності.

Хоча поняття «дискримінація» здебільшого використовується у юридичних науках, але і інші гуманітарні дисципліни не залишаються осторонь дослідження даної проблеми. Перед політичною наукою постає завдання виявлення соціально-політичних причин цього явища, його впливу на політичну культуру суспільства та систему політичних відносин в цілому.

У сфері дослідження міжнародних відносин, важливим є вивчення зарубіжного досвіду боротьби з процесами дискримінації, ролі міжнародних організацій у подоланні цього явища та міждержавної взаємодії у боротьбі з дискримінацією.

Стосовно наявності дискримінації в Україні та процесів боротьби з нею, можна зазначити те що прояви дискримінації в Україні однозначно існують (як і в будь-якій країні світу). Для боротьби з цим явищем потрібно створити відповідну антидискримінаційну інфраструктуру, на кшталт антикорупційної інфраструктури (яка в майже закінченому вигляді вже функціонує в нашій країні). Система законів та органів які відповідають за процеси подолання дискримінаційних процесів в Україні повинна тісно взаємодіяти з європейською правовою системою, для подальшої уніфікації і створення єдиного правового поля.

Окремо треба зазначити, про визначну роль неурядових організацій у процесі подолання дискримінаційних практик в українському суспільстві. Їх роз'яснювальна робота серед населення, підготовка аналітичних документів та взаємодія з міжнародними партнерами та донорами — дозволяють виробити ефективні рішення з боку органів влади.

По-сьоме, аналізуючи стан дискримінації у сучасному світі та складність її вирішення, ми можемо стверджувати, що подальша суспільна диференціація та розвиток інформаційно-комунікативних технологій,

значною мірою сприяли появі нових форм дискримінації, за якими не завжди “встигає” законодавча база (наприклад можна спостерігати стрімке поширення такого явища як “кібербулінг”).

Більшість українських дослідників, конкретизуючи дану проблематику, стверджують що першою причиною є боротьба за розподіл ресурсів та владу, яка виражалась у легітимізації нерівності та використанні (утисках) одних соціальних груп іншими – поступилася місцем боротьбі за легітимізацію прав та інтересів (у контексті сучасної парадигми принципів рівності та недискримінації). Таким чином, змагання за владу поступилося місцем змагання постматеріальних цінностей, які лежать в основі способу життя умовної меншості, відмінного від способу життя умовної більшості. Цей процес зумовив появу дискримінації за ознакою сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності та ін.

Другою причиною є науково-технічна революція, яка кардинально змінила суспільні форми виробництва. Ці зміни позначилися на способах та якості використання трудових ресурсів, гендерних та соціальних ролях, соціально-професійній структурі суспільства. Зумовлені цими процесами зміни у житті суспільства вимагають адаптації правового регулювання до нових реалій.

По-восьме, розглядаючи перспективні напрями протидії дискримінації у сучасному світі, ми дійшли до висновку, що існуючі інструменти антидискримінаційної діяльності потребують подальшого вдосконалення. На сьогоднішній день такими інструментами є:

- юридичні дії задля забезпечення дотримання права на недопущення дискримінації;
- освітні програми, що підвищують обізнаність щодо механізмів упереджень і нетерпимості, їх впливу на дискримінацію та пригнічення людей; а також сприяють розумінню різноманітності та заохочують терпимість;

- діяльність громадянського суспільства, що засуджує дискримінацію і упередженість, протидіє злочинам на ґрунті ненависті та мовної ворожнечі, надає допомогу жертвам дискримінації або сприяє змінам у законодавстві.

Отже, можна зазначити, що тема боротьби з дискримінацією ніколи не втратить своєї актуальності, тому що допоки буде існувати суспільство, буде існувати і дискримінація. Вона завжди є в суспільстві і розвивається разом з ним.

Тому подальшими напрямками досліджень могли б стати законодавчі ініціативи у сфері боротьби з новими видами дискримінації та поява нових форм діяльності правозахисних рухів як на національному, так і наднаціональному рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Бондар С.Б. Поняття рівності у філософії права / С.Б. Бондар // Проблеми філософії права. – 2005. – Том III, № 1-2. – С. 311–317.

2. Братюк Ю. Міносвіти працює над впровадженням політики гендерної рівності в шкільній освіті. Zaxid.net. 14 грудня 2019 р. URL: https://zaxid.net/minosviti_pratsyuye_nad_vprovadzhennyam_politiki_gendernoyi_rivnosti_v_shkilniy_osviti_n1494655.

3. Венедіктова В. М. Забезпечення принципу гендерної рівності при застосуванні юридичної відповідальності у трудових відносинах [Електронний ресурс] / В. М. Венедіктова. – Режим доступу : file:///C:/Users/ASYS

4. Вовк В. М. Юридична рівність у римському приватному праві / В. М. Вовк // Адвокат. – 2009. – № 6. – С. 29-32.

5. Гінарару А. Від заборони дискримінації до сприяння рівності : посібник для тренерів / А. Гінарару ; Міжнародна організація праці. – 2010. – 66 с. , с. 21–22

6. Гом'єн Д. Короткий путівник Європейською конвенцією з прав людини / Д. Гом'єн ; пер. з англ. Т. Іваненко та О. Павличенка. – Львів : Кальварія, 2000. – 182 с.

Дудченко В. В.

бакалавр з міжнародних відносин

АФГАНІСТАН ПІСЛЯ ВИХОДУ США І НАТО: СТАН БЕЗПЕКИ

Поспішний відхід військ НАТО, передусім США, з Афганістану спричинив творення нової реальності: визнана влада відверто слабка, ще з минулого року приблизно половина території країни все одне нею не контролювалася. Тепер аналітики говорять про значне просування відомого усім руху «Талібан» та зайняття ним вже приблизно 85% територій, в тому числі – на півночі країни, де за традицією мешкають національні меншини (передусім, таджики та узбеки) та яка виступала плацдармом антиталібівських сил. І це – свідчення того, що конкурентів чи просто – іншого центру сили всередині країни – нема, західні ж партнери офіційного уряду в прямому сенсі готові тільки підтримувати його дистанційно та туманно натякати на можливе повернення на тлі загострення ситуації.

Організація Північноатлантичного договору – це альянс 26 країн з Північної Америки та Європи для досягнення цілей Північної Атлантики. Договір підписаний у Вашингтоні 4 квітня 1949 року. Відповідно до Договору, основоположною роллю НАТО є захист свободи та безпеки своїх країн-членів на політичному та військовому рівнях. НАТО захищає спільні цінності союзників: демократію, особисту свободу, верховенства права і мирне вирішення спорів.

НАТО забезпечує форум, на якому країни Північної Америки та Європи можуть спільно консультуватися з питань безпеки, питання що становлять спільний інтерес, та вживають спільні дії щодо їх вирішення.

Відносини між північноамериканськими та європейськими членами Альянсу є основою НАТО. Ці країни поділяють однакові основні цінності та інтереси та віддані підтримці демократичних принципів, що робить безпеку Європи та Північної Америки неподільною. Альянс прагне захищати свої країни-члени від агресії або загрози агресії, а також принципу, що напад на одну або кілька членів розглядатимуться як напад на всіх.

Незважаючи на всі розмови про НАТО як про «священний обов'язок» і про консультації з європейськими союзниками з усіх великих стратегічних питань, афганська суперечка підкреслила, що Вашингтон все одно діятиме в односторонньому порядку та відповідно до власних інтересів, коли відчуває тиск. Безсумнівно, акцент адміністрації Байдена на багатосторонності, відстоюванні прав людини та демократичних цінностей та її відданість обороні Європи є хорошою новиною для НАТО – і значно більше заспокоює, ніж політика адміністрації Трампа. Проте Афганістан продемонстрував, що військові та фінансові зобов'язання США мають обмеження на відміну від бажаної дипломатії та усних заяв.

Це ставить НАТО у делікатну ситуацію, коли вона починає свою нову Стратегічну концепцію. Афганістан завдав шкоди репутації альянсу щодо стратегічної компетентності, а отже, і його авторитету.

Заплановане скорочення чисельності військ НАТО в Афганістані до 2015 року та остаточне виведення військ наприкінці 2016 року викликає численні нагальні питання щодо безпеки та національних інтересів не лише Афганістану, а й самого регіону. Проблема хаотичного Афганістану — або відвертої перемоги Талібану — викликає велике занепокоєння не тільки для безпосередніх сусідів, таких як Іран, Пакистан та колишні радянські республіки Центральної Азії на півночі, але й для тих країн у регіоні з Афганістаном. - пов'язані з безпекою або економічними проблемами, наприклад, Китай та Індія. Крім того, за кордоном російські, американські та європейські інтереси та плани щодо подолання наслідків Афганістану також мають бути

прийняті до уваги, оскільки ці великі держави мають постійні інтереси в Афганістані та регіоні. Цей том ставить перспективи коротко- та середньострокової динаміки безпеки в центрі аналізу, причому кожен випадок поміщається у належний сучасний історичний, економічний та політичний контекст. У книзі буде по-справжньому вичерпний, детальний і своєчасний виклад безпекової ситуації в Афганістані та навколо нього.

Влітку 2021 року, після розпаду афганського уряду та афганських національних сил оборони та безпеки, НАТО зосередилася на забезпеченні безпечного виїзду персоналу з країн Альянсу та партнерів, а також афганців, які входять до НАТО. У серпні 2021 року понад 120 000 людей було евакуйовано на авіалінії союзників з аеропорту Кабула в рамках зусиль коаліції, в тому числі близько 2 000 афганців, які працюють на НАТО, та їхні родини. Багато з них уже переселені в країни Альянсу та країни-партнери. Декільком іншим НАТО співпрацює з членами Альянсу, щоб забезпечити житло, догляд та підтримку, в той час як узгоджуються заходи щодо подальшого переміщення до країн Альянсу та країн-партнерів.

Європейські союзники будуть турбуватися, щоб ця шкода не підірвала серйозність прихильності США до Європи в очах Росії чи самих союзників. Проте вони будуть пам'ятати, що коли мова заходить про решту світу, і особливо Азіатсько-Тихоокеанського регіону, вони повинні робити власний аналіз і відстоювати власні позиції та інтереси в майбутньому, не віддаляючи безпідставно Вашингтон. Як це зробити більш ніж на словах — це велика дискусія, яку європейці повинні мати між собою, оскільки останній транспортний літак НАТО доставив солдатів альянсу, що залишилися, додому з Кабула – тепер знову в руках Талібану майже рівно через 20 років після 11 вересня.

Список використаних джерел

1. The Rise and Fall of the Taliban 2004
<https://www.indiatoday.in/interactive/immersive/taliban-rise-fall-comeback-us-afghanistan-history/>
2. Afghanistan and Its Neighbors after the NATO Withdrawal
https://centralasiaprogram.org/wp-content/uploads/2015/02/Saikal-Nourzhanov_Title-copyright-_TOC.pdf
3. https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_8189.htm
4. Heidi M. Peters, Moshe Schwartz, and Lawrence Kapp, “Department of Defense Contractor and Troop Levels in Iraq and Afghanistan: 2007-2017,” Congressional Research Service, April 28, 2017, 4, <https://fas.org/sgp/crs/natsec/R44116.pdf>.
5. Christina Lamb, “150 Feared Killed in Taliban Raid on Afghan Military Base,” Times, April 23, 2017, <https://www.thetimes.co.uk/article/150-feared-killed-in-taliban-raid-on-afghan-military-base-lf6b07rzm>.
6. SIGAR, Щоквартальний звіт Конгресу Сполучених Штатів, 98 <https://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2021-07-30qr.pdf>
7. Річард Ф. Гріммет, «Дозвіл на використання військової сили у відповідь на атаки 11 вересня <https://fas.org/sgp/crs/natsec/RS22357.pdf>
8. Грег Джаффе та Міссі Райан, «США мали залишити Афганістан до 2017 року. Тепер це може зайняти десятиліття», Washington Post, 26 січня 2016 року, <https://www.washingtonpost.com/news/checkpoint/wp/2016/01/26/the-u-s-was-supposed-to-leave-afghanistan-by-2017-now-it-might-take-decades/>
9. Кетрін Пуц, «Найбільша проблема Афганістану: відносини з Пакистаном», дипломат, 26 липня 2016 р. <http://thediplomat.com/2016/07/afghanistans-biggest-problem-relations-with-pakistan/>

Яковенко-Хохолєва В.

бакалавр з міжнародних відносин

**АКТОРИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
В ЕПОХУ ЦИФРОВОЇ ДИПЛОМАТІЇ**

Протягом останніх двадцяти років цифрова дипломатія та її роль в зовнішньополітичній діяльності застала стрімкого розвитку. Черговим стрибком стала пандемія, спричинена коронавірусом. Для України ж додатковим стрибком стала війна Росії проти України, розпочата в 2014 року.

Розвиток інформаційно-комунікативних технологій спричинив зміну всієї діяльності в сфері міжнародних відносин, особливо в зовнішній політиці.

Постає актуальність в аналізі розвитку цифрової дипломатії, модернізації інформаційно-комунікативних технологій та їхнього впливу на формування зовнішньої політики акторів міжнародних відносин.

Комунікації, а саме інформаційно-комунікативні технології займають провідну та фундаментальну роль. Виділяють такі етапи: 1) з середини 19 ст. – модель реклами; 2) з початку 20 ст. – модель суспільної інформації; 3) з 1920 р. – двобічна асиметрична модель; 4) з середини 20 ст. – двостороння симетрична модель. Сучасна політична комунікація характеризується медійним характером, що зумовлює активне використання різноманітних медіа. Політична комунікація набуває властивості віртуальності, симуляції, міфологізації й медіатизації, а політичне життя набуває ознак імітаційності, театралізації, ілюзорності.

Були досліджені теоретико-історичні засади цифрової дипломатії в зовнішньополітичній сфері та виокремлена важливість взаємозв'язку між технологічними змінами та ширшим суспільним контекстом, у якому вони відбуваються, це – погляд, підкреслений історичною перспективою. У цьому ключі поява телеграфу відбулася разом із глибокими соціальними, політичними та економічними змінами. Більше того, приклад телеграфу є

показовим, бо міністерства закордонних справ коригували свої процедури з урахуванням зміненого міжнародного середовища, якому це допомогло створити особливі внутрішні обставини.

Щодо нормативно-правового врегулювання, сфера інформаційної безпеки України хоч і розвивається, але має прогавини і потребує вдосконалення. Проте важливим кроком для вдосконалення стала прийнята в 2021 році Стратегія публічної дипломатії МЗС України, де інформаційний безпеці України відведена значна частина. Тож у майбутньому ми маємо гарні перспективи для значного покращення цифрової дипломатії України.

Інформаційно-комунікаційні технології є багатограним терміном, який має велику кількість складових. Вони займають важливе місце та провідну роль в сучасному зовнішньополітичному процесі. Було виявлено, що сучасний інструментарій інформаційно-комунікаційних технологій в зовнішньополітичному контексті є дуже широким. До нього відносяться іміджеві, брендові, GR-, лобі-, advocacy-, IR- комунікації, а також громадська та віртуальна дипломатія.

Держави активно використовують інструменти цифрової дипломатії в зовнішній політиці. У мережі зовнішньополітична комунікація здійснюється за допомогою каналу для передачі об'єктів від одного актора до іншого. У міжнародних відносинах спостерігається взаємозалежність зовнішньополітичної діяльності держави від її присутності у просторі соціальних мереж і міжнародних медіа. Інформаційно-комунікативні технології широко застосовуються у суспільних (громадських комунікаціях). Подібна нетрадиційна дипломатія, на думку науковців, відкрила можливості будувати міжнародне порозуміння шляхом комунікацій між дипломатами, державними діячами й політиками та за допомогою безпосереднього звернення громадян до іноземців, обминаючи представників дипломатичних представництв чи уповноважених урядовців. Представництво світових

лідерів і провідних дипломатів в Інтернеті перетворилося не лише на елемент персонального престижу, але й престижу їхніх країн.

В результаті доведено, що за останні роки активно почали використовувати цифрову дипломатію широкий спектр акторів міжнародних відносин. Це і міжнародні організації, і окремі політичні діячі, і різні політичні установи. Міжнародні організації використовують цифрову дипломатію все активніше і активніше. Такі міжнародні організації, як Європейський Союз, Асоціація Співдружності та Організація Об'єднаних Націй, все частіше використовують соціальні медіа як інструменти для управління внутрішнім і зовнішнім спілкуванням. Незалежно від того, чи є організаціями чи особами, які їх представляють, міжнародні організації встановили активну цифрову присутність на найпопулярніших платформах соціальних мереж, від Twitter до Facebook та Instagram. У свою чергу, дедалі більше приватних користувачів і груп у всьому світі фактично взаємодіють з міжнародними організаціями, стежать за їхніми обліковими записами в соціальних мережах, діляться інформацією про них і коментують їхні дії.

Серед проблематики цифрової дипломатії доцільно виокремити кібербезпеку та дезінформацію, а також недостатню наявність врегулювання в нормативно-правовій сфері. До основних тактик, що можуть бути використані для запобігання дезінформації належать: ігнорування, розвінчування, гумор, дискредитація та підривання. Ці тактики можуть допомогти МЗС та посольствам краще впоратися з цими проблемами, якщо їх застосовувати послідовно та з огляду на стратегічний компас. Найголовніше, вони повинні бути ретельно адаптовані до контексту справи, щоб уникнути непотрібної ескалації.

Тим не менш, розвиток і перспективи України в сфері цифрової дипломатії є очевидними. Вона активно розвивається, залучаючи до процесу обміну інформацією все більше зацікавлених сторін. Весь шлях цифрової дипломатії призвів до величезного кроку для розвитку української цифрової

дипломатії - створення Стратегії публічної дипломатії МЗС України на 2021-2025 роки, де досить вагома частина відведена саме цифровій дипломатії. Тому можна дійти висновків, що наша держава має дуже гарний потенціал в цій сфері. Водночас здійснення успішної цифрової дипломатії потребує захисту даних, безпеки в мережі та нормативно-правової регуляції, що може стати предметом подальших наукових досліджень.

Список використаних джерел

1. Боднар І.Р., “Інформаційна безпека як основа національної безпеки”, 2014, с. 68–75
2. Висоцький О. Ю., “Публічна дипломатія”, Дніпро, 2020, с. 17
3. Габер Є., “Постірусна дипломатія: як сучасні технології та карантин змінюють міжнародні відносини”, 2020. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/rus/articles/2020/04/23/7109048/>
4. Григоренко Є., Журавель А., “Дипломатична служба в механізмі реалізації законодавства про національну безпеку України. Європейська дипломатія у XXI століття”, ХНУ ім. Каразіна, Харків, 2018, с. 23-26
5. Гуцалюк М.В., “Вдосконалення чинного законодавства з питань протидії кіберзлочинності та забезпечення кібербезпеки”, Інформація і право, 2017, с. 99–107
6. Дабіжа В., “Політичні комунікації: аспекти розвитку”, політичний менеджмент №4-5, 2012, с. 174-176. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/drabizha_politychni.pdf
7. Дзьобань О. П., “Інформаційна безпека у проблемному полі соціокультурної реальності: монографія”, 2010
8. Дорош Л., Копей Ю., “Twitter-дипломатія: український контекст”, 2014. URL: <https://science.lpnu.ua/shv/all-volumes-and-issues/volume-4-number-2-2018/twitter-diplomacy-ukrainian-context-research>
9. Єрмоленко А. М., “Комунікативна практична філософія”, Лібра, 1999

10. “Зв’язки з громадськістю в політиці та державному управлінні”, видавництво РАГС, 2001

11. Калиновський Ю. Ю., “Роль і місце інформаційної безпеки у розбудові сучасної української держави”, Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія, Харків, 2016, с. 144–153

Раїлко В. І.

бакалавр з міжнародних відносин

ДЕМОКРАТИЧНИЙ ІМІДЖ УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПРОСТОРИ

У зв'язку з цим суворі наукові уявлення про імідж та його місце серед інших наукових категорій лише починають формуватися. Інтерес же нашого дослідження зосереджений навколо іміджу окремого суб'єкта – держави. Тенденцією останніх десяти років у світовому просторі є підвищений інтерес до формування та особливостей функціонування іміджів держав та політичних лідерів. Цю тенденцію підкреслює велика кількість книг і наукових публікацій, присвячених даній темі.

У сучасну епоху у держав набагато більше можливостей цілеспрямованого інформаційного впливу на внутрішню та зовнішні аудиторії, у зв'язку з чим у ряді сучасних пріоритетів (інновації, інвестиції, інфраструктура) особливе місце став займати імідж – як умова стратегічного розвитку держави, підтримки внутрішньої та зовнішньої політики країни, як одна з умов соціальної безпеки, як специфічний інструмент необхідного та успішного захисту інтересів країни та її громадян тощо.

Формування іміджевої складової країни загалом – це стратегічне завдання будь-якої сучасної держави. Ефективна іміджева політика країни свідчить про рівень її економічного та культурного розвитку, є важливою

складовою успішної політики як усередині держави, так і за її межами. Формування державою свого унікального іміджу відіграє колосальну виховно-інформаційну та просвітницьку роль для молодого покоління.

Позитивний імідж країни визначає рівень конкурентоспроможності, успішності, впливовості, стабільності, привабливості політичного суб'єкта на внутрішньому та зовнішньому ринку.

Проте створення стабільного, фундаментального іміджу, що стоїть на міцних основах, неможливе без визначення ціннісних установок, які об'єднують суспільство. Справді, образ держави – це багатогранна, багат шарова категорія. Вона включає економічні, соціальні, політичні, релігійні, етнічні та культурні аспекти.

1. Поняття «імідж», що є основним для даного дослідження, носить міждисциплінарний характер, оскільки його сутність визначається одночасно декількома науками, а саме філософією, психологією, політологією, геополітикою, соціологією, маркетингом. Тому вивчення даної проблематики потребує системного підходу. У даний час існує велика кількість визначень іміджу в рамках різних підходів та наукових дисциплін

Слід зазначити, що в даний час у науковій літературі існують розбіжності щодо того, чи слід розрізняти імідж держави та імідж країни. Одні вчені вважають, що це синоніми, розуміючи під іміджем держави/країни, з одного боку, репутацію, набуту державою внаслідок взаємодії із зовнішнім світом, з іншого боку – сукупність характеристик державної системи, сформованих у процесі історичного розвитку, ефективність взаємодії елементів якої детермінує напрямки суспільних, політичних, економічних та ін. процесів. Очевидно, що на сьогодні недоцільною диференціація категорій іміджу країни та іміджу держави, оскільки у свідомості цільової аудиторії створюється цілісний образ території, який включає як його культурно-географічні, так і політичні характеристики.

2. Будь-яка держава – унікальний за набором конгломерат цінностей, національних інтересів, специфічних особливостей географічного стану, характеристик внутрішньодержавної економічної системи, соціальних і політичних процесів, етнічних і культурних особливостей, традицій, звичаїв, що еволюціонують у спільноті людей, що постійно розвивається. Перелічені фактори так чи інакше бере участь у формуванні іміджу країни у глобальному вимірі, який не відбувається «сам собою». Імідж країни базується на історичних, геополітичних, цивілізаційно-культурних, етнорелігійних, демографічних та інших підставах.

Видається, що в кожному конкретному випадку істотну роль у формуванні іміджу відіграє певний набір факторів, що його утворюють. Так, за тимчасовою ознакою фактори можна розділити на статичні, динамічні та очікувані. За сферами прояву виділяються політичні, духовні, економічні, духовні, демографічні, військові та інші фактори геополітичного характеру.

3. Виходячи з ознак іміджу держави, вимог, що пред'являються до нього, можна сказати, що імідж держави виконує такі функції як ідентифікація (ця комунікативна функція дозволяє зчитувати інформацію про об'єкт протягом короткого періоду часу. Імідж полегшує цільовій аудиторії сприйняття інформації про позитивні чи негативні сторони держави, життя в країні, дозволяє отримати основну інформацію, а не аналізувати весь обсяг інформації), ідеалізація (ця функція забезпечує позитивне чи негативне інформаційне поле навколо об'єкта, проєціюючи на об'єкт ті чи інші характеристики), протиставлення (ця функція виходить з іміджу третіх країн, відбиваючи контраст з об'єктом іміджу в позитивний чи негативний бік), диференціація (імідж демонструє відмінні характеристики держави).

4. Імідж України, з яким країна вступила у XXI ст., формувався багато в чому під впливом процесів та явищ, що відбувалися протягом XX ст. і насамперед у останнє його десятиліття. Цей період без перебільшення став

переломним, кардинально змінивши як саму державу в усіх її сферах, і її сприйняття у світі, ставлення до неї, і, зрештою, її імідж.

Починаючи з моменту становлення незалежної України, її міжнародний імідж базувався на образі частини колишнього СРСР, де було сконцентровано великий індустріальний, військовий та багато в чому інтелектуальний ресурс.

Це сприяло просуванню нагальних зовнішньополітичних завдань української держави: визнання її міжнародного суверенітету, зміцнення нового статусу у міжнародних організаціях, забезпечення міжнародної підтримки проведення певних реформ влади. Проте українською елітою того часу все це не підтримувалося як бренд, а інформаційна сфера була пущена на самоплив, і Україна згадувалася не системно, а за одноразовими, недостатньо продуманими акціями.

Тривалий час до ознак іміджу України відносили такі чинники як:

- домінування в органах державної влади олігархату, сформованого на розподілі державної власності індустріальної пори,
- переважно сировинний характер економіки (видобувної, металургії);
- рейдерство;
- корупція;
- нехтування конституційними принципами поділу влади;
- нехтування правами громадян;
- невиконання органами влади законодавства щодо соціального захисту населення, згорання конституційних прав найманих працівників роботодавцями;
- значне збільшення економічного розриву між багатими і бідними тощо.

Останні ж події дещо покращили імідж України.

5. Не викликає сумнівів, що Україна має певний образ у світовій політиці, у свідомості світової громадськості та засобах масової інформації.

Проте трансформація вітчизняної політичної системи на межі ХХ–ХХІ ст. спричинила за собою необхідність внесення до нього суттєвих коректив та налагодження нової системи його репрезентації. У зв'язку з цим проблема формування позитивного іміджу продовжує залишатися актуальною.

Особливий інтерес при цьому є функціонування Міністерства закордонних справ, на яке покладено завдання координації зовнішньополітичної діяльності держави.

6. В умовах глобалізації, що розвивається високими темпами, різноманітності загальносвітових проблем, а також нових викликів і загроз держава у відриві від світової спільноти вже не в змозі забезпечити свої інтереси і в цілому свою життєздатність. У зв'язку з цим зростає інтенсивність міжнародних комунікацій, а до їхньої якості пред'являються підвищені вимоги. Ці зміни перетворили імідж на ефективний і необхідний інструмент державної політики. Імідж держави дедалі більше визначає його вагу у світовій політиці, можливості відстоювання власних інтересів та потенціал. Разом з тим, га сьогодні виникають певні проблеми, які впливають на формування демократичного іміджу України в європейському просторі.

Однією з проблем, вирішення якої є нагальним для формування демократичного іміджу України в європейському просторі, є побудова єдиної цілеспрямованої державної політики, орієнтованої на просування інтересів України у світовому інформаційному просторі. Формуванню іміджу держави за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій має приділятися велика увага в сучасних суспільно-політичних умовах. Фактично у будь-якій державі внутрішніми джерелами загроз її національній безпеці в інформаційній сфері є недостатній розвиток державної системи регулювання процесу впровадження та використання інформаційних технологій; недостатня ефективність інформаційного забезпечення державної політики тощо. Саме з цих причин державна інформаційна політика, що відповідає інтересам забезпечення національної інформаційної безпеки, з одного боку,

та інформаційно-ідеологічного забезпечення внутрішньої та зовнішньої політики держави, з іншого боку, має бути здатною за необхідності впливати на свідомість, психіку людей, їхню поведінку та діяльність на користь держави та громадянського суспільства. Така можливість може досягатися в сучасних умовах лише за умови використання інформаційно-комунікаційних технологій як повноцінного інструменту реалізації інформаційної політики держави.

Варто відмітити і те, що Україна, маючи значну діаспору за кордоном, не використовує даний фактор для покращення свого іміджу.

7. Російська агресія проти України, яка триває з 2014 року та вилилася в широкомасштабне вторгнення, розпочате 24 лютого 2022 року, безумовно, стала стратегічною загрозою для української незалежності, однак, одночасно, вона подарувала нашій державі шанс вийти зі сфери впливу Кремля. Утім, безперечно, для цього необхідно кардинально змінити підходи до позиціонування України в сучасному світі. Наша держава вимагає послідовної, наполегливої, щоденної та тривалої роботи над власним іміджем у світі, а першочерговим завданням іміджу та іміджмейкерів має стати не виправлення існуючого стану речей, а доповнення та демонстрація реальності у вигідному світлі. Нині Україна виживає в умовах війни, коли велика частка промисловості зупинилася, значна частина підприємств зруйновані, зруйнована інфраструктура, що не є позитивним. Разом з тим, з іншого боку, сильний опір українців російській військовій агресії значною мірою покращив імідж України, сприяє підвищеній увазі до нашої держави з боку західних суспільств. Саме опір, а не війна має ефект у поліпшенні міжнародного іміджу України.

8. Можливі перспективи розвитку іміджевого потенціалу Української держави у майбутньому. Елементами іміджевого потенціалу нашої держави є: культурна та історична спадщина, досягнення в галузі культури, науки. Але з огляду на те, що привабливість України в очах світової спільноти ще

перебуває на низькому рівні, іміджева політика Української держави має використовувати широкий арсенал засобів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аудиторський звіт за результатами державного фінансового аудиту діяльності Державного підприємства «Мультимедійна платформа іномовлення України» за період 01.01.2016 по 01.08.2018 від 12.11.2018 №031-32/749. URL: <http://dkrs.kmu.gov.ua/kru/doccatalog/document?id=144457>
2. Василенко Я.И. Международный имидж Украины в зарубежных средствах массовой информации. «Young Scientist», № 11 (75), November, 2019. С. 795-799.
3. Гарагонич В. Вплив діаспори на розвиток транскордонного співробітництва. Історичний архів. Наукові студії : Зб. наук. праць. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. Вип. 5. С. 100–103.
4. Губерський Л.В. Імідж України міжнародний. Українська дипломатична енциклопедія у 2-х т. / Редкол.: Л.В.Губерський (голова) та ін. К.: Знання України, 2004. Т.1. С. 542-543
5. Гурковський В.І. Захист іміджу Української держави в умовах інформаційної глобалізації. Державне управління: теорія та практика. 2012. № 2. С. 78-93.
6. Данилов В. Особливості формування політичного іміджу держави. Політичний менеджмент. № 2. 2009. С. 67-72.

Соколовська К. О.

бакалавр з міжнародних відносин

НАТО ЯК ОСНОВА ПОЛІТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

НАТО було створено як спроба політичної та військової інтеграції, яку частково створили США та Європа, щоб зупинити розширення Радянського Союзу (СРСР). Політичними цілями альянсу є сприяння демократії та надання можливості членам співпрацювати з питань оборони та безпеки. Хоча НАТО прагне до мирного вирішення суперечок, у разі їх невдачі вона може використовувати військову силу за допомогою операцій з врегулювання криз, що особливо актуально в нинішньому конфлікті між Росією та Україною.

Анексія Криму має стратегічне значення для європейської та глобальної безпеки завдяки своєму прецедентному характеру. Розвиток кризи продемонстрував готовність російських збройних сил до участі у воєнному конфлікті з країнами ближнього зарубіжжя з метою недопущення інтеграції пострадянських країн до НАТО та ЄС.

Пропагуючи західні ідеали управління колишнім комуністичним державам та розширюючи свою безпекову спільноту, НАТО сподівалося забезпечити стабільність у всій Європі. Це розширення означало, що Альянс підтримує демократію та прийме будь-яку європейську країну, яка прагне приєднатися до НАТО, повністю реформовану та демократизовану.

В останні роки з пасивного учасника на геополітичному просторі наша держава стала значимою фігурою, здатною визначати хід міжнародних подій, але це посилення ролі у зовнішніх стосунках супроводжується послабленням у політичних, економічних та соціальних вимірах.

Вважаємо, що питання ролі НАТО у вирішенні питання щодо анексії Криму, зважаючи на вимогу часу та свою актуальність, потребує поглибленого вивчення різних її аспектів, що стосується спільної взаємодії у секторі військового співробітництва та кібербезпеки. Особливо дане питання

активізувалося із початком 24 лютого 2022 року повномасштабних військових дій Росії проти України.

За два десятиліття вітчизняні історики, політологи, філософи, економісти, юристи та військові експерти напрацювали великий масив глибоких і всесторонніх праць, присвячених європейській, євроатлантичній співпраці України та внутрішнім процесам у міжнародних організаціях.

Науковий дискурс навколо окресленої теми охоплює дослідження українських, західноєвропейських, американських та російських авторів, котрі займаються дослідженнями соціогуманітарної науки. Найбільший пласт досліджень становлять наукові праці українських істориків, політологів, соціологів та військових експертів. Їхні дослідження побудовані за проблемним принципом і відображають або конкретний напрям співробітництва між Україною й НАТО, або окрему проблему чи ситуацію.

Оскільки Україна не є членом НАТО, вона не отримала прямої військової підтримки від російської військової агресії, але натомість важливішим став розвиток співпраці у невійськовому вимірі. Розвиваючи таку співпрацю з НАТО, країна отримує потужну міжнародну підтримку та наближається до стандартів Альянсу.

Міжнародні санкції, які країни світу почали вводити проти Росії на початку її агресії проти України, виявилися ефективним механізмом тиску на порушників міжнародного порядку. Вплив на Росію через зменшення санкцій – процес досить тривалий і не разовий, але не менш ефективний, тому його варто застосовувати далі.

Нинішня міжнародна підтримка України з боку світової спільноти є відносно ефективною та дієвою, хоча наразі вона не передбачає військового втручання, а саме створення миротворчого контингенту ООН для стабілізації ситуації на її сході.

Адаптація альянсу до цієї конкурентної ери, можливо, буде головною метою нової стратегічної концепції, особливо у світлі жорстокого вторгнення

Москви в Україну. Це вимагатиме не лише переоформлення стовпів стримування та колективної оборони НАТО, а й посилення зусиль союзників у сфері технологічних інновацій та посилення стійкості країн НАТО проти гібридного втручання у формі, наприклад, кібератак та кампаній дезінформації.

Враховуючи вищезазначене, вважаємо доцільним:

1. Активізувати роботу українського керівництва та дипломатії над реалістичною стратегією деокупації Криму всередині нашої держави, що розширить потенціал напрямків співпраці України з міжнародною спільнотою.

2. Продовжуючи співпрацювати із трансатлантичною спільнотою у форматі її колективних структур та із її провідними країнами-лідерами (США, Німеччиною, Великою Британією, Францією) щодо питання анексованого Криму, важливо також задіяти до цього процесу країни Центрально-Східної та Центрально-Південної Європи.

3. Необхідно створити механізм постійної співпраці проти агресивних дій Росії з тими пострадянськими державами, що зазнали прямих територіальних втрат від ворожих дій РФ (наприклад, Грузією). Доцільно активізувати діяльність України в Організації за демократію та економічний розвиток – ГУАМ, щоб забезпечити її голос і можливості в протидії анексії Криму.

4. Не можна недооцінювати значення роботи України та її дипломатії в опрацюванні оптимальних моделей створення Балто-Чорноморсько-Адріатичного союзу, який міг би стати серйозним союзником у боротьбі за реінтеграцію Криму до України. Робота в цьому напрямі має передбачати пошуки спільного бачення такого союзу і продовження наповнення форм співпраці зацікавлених країн глибшим змістом.

5. Незважаючи на певні кроки, зроблені у напрямі мобілізації світової ісламської спільноти, Україна досі не приєдналася як спостерігач до

Організації ісламської співпраці з тим, щоб використати її потенціал у боротьбі за повернення Криму та захист прав кримськотатарського народу. Центральною країною у просторі ісламського світу під кутом боротьби за реінтеграцію Криму є Туреччина. Особливого значення у приверненні Туреччини до активної боротьби проти російської анексії Криму набуває кримськотатарський чинник.

6. Необхідно посилити дипломатичні місії України за кордоном та забезпечити їх якісним інформаційним матеріалом для роз'яснення та поширення об'єктивної інформації щодо безпекової ситуації в нашій державі. Результатом чого має стати поглиблення та інтенсифікація співробітництва з різними суб'єктами міжнародних відносин задля пришвидшення налагодження мирного процесу на сході України (першочергово – залучення миротворчого контингенту ООН).

7. Слід забезпечити своєчасне реагування вітчизняної спільноти (включно з владними, безпековими структурами, науковими, громадськими організаціями, волонтерськими рухами тощо) на ініціативи міжнародного співтовариства з пропозицій щодо врегулювання ситуації на сході України, зокрема через вироблення та дотримання єдиної безпекової стратегії.

8. У зв'язку з тим, що війна на сході України має чітко виражений гібридний характер, основою якої є інформаційна складова, необхідно захистити інформаційний простір нашої держави шляхом застосування успішного досвіду та знань фахівців провідних країн світу у цій царині.

9. Необхідно максимально використовувати досвід інших держав світу у боротьбі з сепаратизмом та тероризмом, а також впроваджувати його здобутки з урахуванням можливостей та реалій України.

10. Чітке виконання зобов'язань України перед міжнародними партнерами та подолання внутрішніх проблем (боротьба з корупцією, реформування судочинної та правоохоронної систем тощо) сприятиме

посиленню підтримки та допомоги світової спільноти у відновленні суверенітету України.

11. У разі неможливості вирішення питання деокупації Криму мирним та дипломатичним шляхом, Україна повинна розробити стратегію щодо повернення окупованих РФ територій військовим шляхом. Але за умов та підтримки міжнародних партнерів, не порушуючи міжнародне законодавство.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бевзенко В.М. Сутність адміністративної процесуальної правосуб'єктності суб'єктів владних повноважень. Адвокат. 2009. № 2 (101). С. 13–17.
2. Відповідь НАТО на вторгнення Росії в Україну. Організація Північноатлантичного Договору. 2022. URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_192648.htm (дата звернення 25.04.2022).
3. Декларація Бухарестського саміту прийнята главами держав і урядів, що взяли участь у засіданні Північноатлантичної ради в Бухаресті 3 квітня 2008. Офіц. сайт НАТО, Bucharest Summit. 2-4 April 2008. URL: https://www.nato.int/cps/uk/natolive/official_texts_8443.htm
4. Жовтенко Т.Г. Еволюцію НАТО і системи європейської безпеки в умовах «гібридної» агресії Російської Федерації. Міжнародні відносини. Серія «Політичні науки». 2017. №13. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2999 (дата звернення 22.04.2022).
5. Задорожній О.В. Анексія Криму – міжнародний злочин: монографія. – К. : К.І.С., 2015. – С. 216-299.

6. Ідеологічне та квазіправове обґрунтування Російською Федерацією анексії Автономної Республіки Крим : дайджест документів і літератури з аналізом і коментарями / упоряд.: О.Ф. Белов, С.С. Кудінов та ін. – Київ : Нац. акад. СБУ, 2017. – 284 с.

7. Іщенко Н. Як перестати стріляти: як НАТО зупинило війну в Боснії і Герцеговині. Українська правда. 2020. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/rus/articles/2020/08/5/7112853/> (дата звернення 23.04.2022).

8. Котляр О. Співпраця держав Північної Європи у сфері безпеки та оборони: фактор НАТО та регіональний вимір кооперації. Кризи сучасної системи безпеки: у пошуках нового міжнародного порядку: матеріали Міжнародної наукової конференції. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2019, С. 74—78.

Данилович А. Б.

бакалавр з міжнародних відносин

**ЗБРОЙНІ КОНФЛІКТИ В СУЧАСНОМУ СВІТІ НА ТЛІ
РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ**

Із закінченням холодної війни, виникненням нових держав після розпаду Радянського Союзу та Югославії у системі міжнародних відносин відбулися фундаментальні зміни. Змінилися також характер і природа міжнародних конфліктів. Проблема попередження, розв'язання та запобігання конфліктів “нового покоління” належить сьогодні міжнародним інститутам.

Більше того міжнародні інститути (організації) відіграють важливу роль у керівництві та реформування сфери безпеки. Вони надають інформацію та консультації; підвищують поінформованість з питань безпеки; фінансують навчання, програми та проекти з багатьох важливих питань,

таких, як технічні навички, керівництво сектором безпеки, нагляд, розбудова доброчесності. Міжнародні організації також відіграють провідну роль у процесі нормотворчості, забезпеченні підзвітності та верховенства права. Крім цього, вони забезпечують канал зв'язку між урядами та суспільством, а також між різними країнами, іншими міжнародними органами та діячами, що займаються керівництвом та реформуванням сфери безпеки. Що оказує безумовний вплив на формування стосунків між державами та народами, та формує позитивний вектор у вирішенні різних видів питань які уникають по всьому світу.

Участь міжнародних організацій у реформуванні сфери безпеки почала рости у 1990-х рр., коли вони зрозуміли, що заходи розвитку, особливо під час і після конфліктів, не можуть бути успішними в умовах загроз. Керівництво сферою безпеки стали розглядати як важливий елемент організації, врядування і проектів реконструкції. Крім того, демократичний нагляд за сферою безпеки став важливою умовою партнерських відносин і членства в таких організаціях, як ЄС, НАТО і Рада Європи.

Відтоді участь міжнародних організацій у процесах реформування сфери безпеки перетворилась на лавину заходів і проектів, що перетинаються між собою. Це особливо стосується країн під час та після конфліктів, де різні організації змагаються за донорів і ресурси. Недавнє графічне дослідження, проведене Академією Фольке Бернадотта, ілюструє цю дилему в Україні. Український приклад веде до важливого висновку про те, що співпраця та координація міжнародних організацій та інших діячів, зайнятих реформуванням сфери безпеки, абсолютно важливі для успіху програм демократичного врядування і, зрештою, впровадження ефективного демократичного урядування сферою безпеки.

Міжнародний збройний конфлікт являє собою збройну сутичку різних суб'єктів міжнародного права (держав, їх союзів, національно-визвольних

рухів і т.д.). Його головною ознакою є вихід конфлікту за національні кордони окремої держави.

Збройний конфлікт неміжнародного характеру (внутрішній конфлікт) – це збройна сутичка антиурядових організованих збройних сил зі збройними силами уряду (армія, внутрішні війська, жандармерія, поліція, міліція і т.д.), що відбувається на території однієї держави. У сучасних міжнародних відносинах нерідко спостерігається так звана інтернаціоналізація внутрішніх конфліктів, яка загрожує їх переростанням в міжнародний конфлікт.

Сучасні світові політичні процеси характеризуються високим ступенем складності та непередбачуваності. Такий стан міжнародних відносин свідчить про серйозну кризу всієї існуючої системи вирішення конфліктів і миротворчості. Про це свідчать тенденції, пов'язані з одностороннім усвідомленням міжнародних відносин, в обхід Статуту ООН, військовими реакціями на повідомлення про злочини та серйозні порушення прав людини. Односторонні військові дії все частіше застосовуються ще до того, як усі факти будуть встановлені міжнародним співтовариством відповідно до узгоджених і затверджених процедур. Такий підхід лише посилить виняткові обставини виникнення та поширення елементів хаосу та насильства в міжнародному співтоваристві. У надзвичайних випадках вони можуть загрозувати глобальній безпеці, світовому миру та досягненням, таким як людські, соціальні та міжнародні механізми захисту прав людини

На цьому тлі особливу актуальності набувають багатосторонні зусилля і кроки окремих держав по зміцненню системних основ міжнародних відносин, перш за все, з відстоювання дотримання Статуту ООН і затверджених в ньому принципів роботи Організації Об'єднаних Націй. Актуальність загроз, які зачіпають людство в цілому, підвищує значення міжнародних організацій в урегулюванні конфліктів.

Важливу роль у вирішенні міжнародних і внутрішніх конфліктів відіграють міжнародні організації. Аналіз свідчить, що міжнародні

організації є платформою для обміну та важливим фактором миротворчих та гуманітарних процесів, країнам слід активно використовувати цей ресурс для ефективного вирішення існуючих конфліктів. Однак слід зазначити, що іноді через серйозні політичні, ідеологічні чи економічні розбіжності між сторонами конфлікту, міжнародні організації мають дуже обмежені можливості для пошуку компромісів. Ця ситуація також безпосередньо пов'язана з принципом невтручання у внутрішні справи суверенних держав. З огляду на це, слід зазначити, що міжнародні організації відіграють важливу роль як комунікаційний майданчик між сторонами конфлікту та третіми сторонами на переговорах.

Надзвичайно важливою залишається роль міжнародних організацій у консолідації міжнародної підтримки України та врегулюванні російсько-українського конфлікту на сході України. Питання формування та консолідації міжнародної підтримки боротьби з російською агресією залишається одним із ключових елементів зовнішньої політики України. У цьому контексті Україна ефективно бере участь в Організації Об'єднаних Націй, ОБСЄ та інших міжнародних організаціях, надає допомогу цивільному населенню або зосереджується на боротьбі з першопричинами конфлікту, у координації з українським урядом та сторонами збройного конфлікту.

Сьогодні Україна співпрацює з ОБСЄ над сучасними викликами та формує безпековий вимір європейської політики. Діяльність України в ОБСЄ забезпечує рівноправну участь нашої країни в обговоренні та вирішенні проблем міжнародної та регіональної безпеки, а також визначає активну участь України в регіональних та міжнародних діалогах з безпеки. Крім того, посилення співробітництва України з ОБСЄ вважається однією з найважливіших складових європейської та євроатлантичної інтеграції нашої країни, реалізуючи наші національні інтереси, забезпечуючи її територіальну

цілісність і недоторканність, стабільність, міжнародне визнання, розвиваючи сильну демократичну країну.

Останніми роками співпраця України з ОБСЄ характеризується високим рівнем контактів, візитів та співпраці на рівні основних інституцій ОБСЄ. У сфері діяльності спеціальної моніторингової місії існує високий рівень двостороннього співробітництва, а представник України брав участь у тристоронній контактній групі з врегулювання конфлікту на сході нашої країни. Крім того, ОБСЄ активно використовується як політична платформа для посилення російської агресії проти України та посилення підтримки України.

СПИСОК ВИКОРАСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Шеренговський Д. В. Поняття та сутність міжнародного конфлікту в науці. [Електронний ресурс]
2. Міжнародні конфлікти: причини та методи врегулювання. [Електронний ресурс]
3. Джордж, А.Л. 1979 Тематичні дослідження та розробка теорії: метод структурованого, цілеспрямованого порівняння. У дипломатії: нові підходи в історії, теорії та політиці, П.Г.Лорен, ред. Нью-Йорк: Вільна преса.
4. Wallensteen, Peter, & Möller, Frida. Conflict Prevention: Methodology for Knowing the Unknown, Uppsala Peace Research Papers.
5. Ackermann, Alice. The Idea and Practice of Conflict Prevention, Journal of Peace Research, May 2003.
6. Conflict Resolution Strategies [Електронний ресурс]
7. Документи ООН: Статути, Конвенції, Резолюції;
8. Мальський М. З., Мацяк М. М. – теорія міжнародних відносин
9. Костенко Г. Предмет і зміст теорії воєнної безпеки // Військо України. — 1995

10. Локальні війни та збройні конфлікти другої половини ХХ століття (Історико-філософський аспект): Монографія / О. І. Гуржій, С. П. Мосов, та ін.

11. Мальський М. З., Мацях М. М. Теорія міжнародних відносин. - 2003 р.

12. Likarchuk, N.V «Сутність стратегії планування, та функції планування», Вісник київського національного інституту ім. Т. Г. Шевченка

13. Helbreit, D.K., «Нова індустріальна спільнота» - 2004 р.

Прочухан Л. С.

бакалавр з міжнародних відносин

АЗІАТСЬКО-ТИХОООКЕАНСЬКОГО РЕГІОН:

ПАРАМЕТРИ БЕЗПЕКИ

Активний розвиток країн Азійсько-Тихоокеанського регіону став однією з найяскравіших сторінок міжнародного життя останньої чверті ХХ століття. В АТР сконцентровано більше половини населення планети і половина ресурсів людства. Разом з США та Китаєм Тихоокеанська Азія забезпечує більше половини світового ВВП. За темпами економічного росту держави Північної та Південно-Східної Азії випереджують держави Західної Європи та Північної Америки. В АТР сформувався один з найбільших центрів всесвітнього торгово-економічного, фінансового та технологічного розвитку.

В умовах трансформації міжнародних відносин після руйнації біполярної системи процеси в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні характеризуються поглибленням економічної взаємодії між державами, розвитком інтеграційних тенденцій у всьому їх різноманітті і переплетенні різних чинників. Проблема є актуальною, оскільки в політичній науці немає чітко окресленого єдиного підходу до поняття «Азіатсько-Тихоокеанський регіон» і визначення його рамок із географічного погляду, а також практична актуальність дослідження зумовлена інтеграційними процесами, які

відбуваються в сучасній ієрархії глобального світу, де одне із провідних місць належить Азіатсько-Тихоокеанському регіону.

У вітчизняній науковій літературі ґрунтовно розробленими є питання розвитку Азіатсько-Тихоокеанського регіону, теоретичного осмислення чинників його формування та функціонування. Дослідниками аналізуються як різні чинники, такі як безпека, політика, економіка, впливають на АТР, що негативно впливають на його становлення і розвиток. У той же час, невисвітленою залишається тема як саме зовнішні глобальні сучасні фактори, геополітика та геоekonomіка, трансформують країни в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні і, взагалі, в сучасному світі.

Вивчаючи питання Азіатсько-Тихоокеанського регіону, я прийшла до трьох умов за яких регіон буде процвітати. По-перше, США зберігає свій підхід «центр і сила», заснований на суверенній рівності, але воно не займає центральну роль – АТР вільний та відкритий. Китай отримує визнання свого зростаючого статусу і дотримується концепції «спільноти спільної долі» в якості свого регіонального бачення, тобто думає не лише про свою політику, але і про співпрацю з іншими в регіоні. АСЕАН зберігає автономію, голос і свободу дій і не підпадає під конкуренцію з великими державами. Жодна з цих умов не буде повністю переважати, але кожна перспектива впливає на еволюцію і розвиток інститутів в регіоні. В цілому, хоча внутрішні та міжнародні геополітичні тенденції в Азіатсько-тихоокеанському регіоні самі по собі драматичні, через характер регіональних інститутів вони навряд чи матимуть серйозний прямий вплив на регіональне управління, за винятком уповільнення прогресу, оскільки лідери та еліти зосереджені на внутрішній політиці, а не на регіональних проблемах.

Азіатсько-Тихоокеанський регіон є життєво важливою рушійною силою світової економіки і включає в себе найжвавіші міжнародні маршрути. Регіон стрімко мілітаризувався, і ядерний потенціал окремих країн додатково актуалізував значимість регіону. У цих умовах стратегічні складності, з

якими стикається регіон, унікальні. Переплетення і взаємозалежність інтересів США і Китаю в АТР обумовлені історичним переміщенням відносного багатства і економічної могутності із Заходу на схід. Азіатсько-Тихоокеанський регіон, безсумнівно, є випробувальним полігоном для великої гри США, головною причиною якої є зростаюча міць Китаю. Переміщення центру тяжіння зовнішньої політичної взаємодії буде здійснюватися в першу чергу за рахунок дислокації військових засобів в районі регіону. Сучасна обстановка в області глобальної безпеки, яка, крім іншого, є результатом активної участі зовнішньої політики Сполучених Штатів, відповідає кільком, але не всім країнам Азіатсько-Тихоокеанського регіону. Зростання нових сил в регіоні, таких як Китайська Народна Республіка і її діяльність в регіоні і в усьому світі, не відповідає інтересам ні Сполучених Штатів, ні окремих регіональних суб'єктів, тому цілком ймовірно, що США будуть продовжувати прагнути зберегти роль балансира сил в найбільш динамічному в економічному і військовому відношенні регіоні світу.

Розглянувши питання гео економічної трансформації, можна сказати, що сьогодні країни-члени, а саме США, Китай, Японія, незважаючи на політичні, ідеологічні та територіальні конфлікти, виступають в економічній площині як партнери. Економічні показники доводять, що політичні відносини незначною мірою впливають на економічну взаємодію країн. Втім, об'єктивні фактори, в першу чергу зростання рівня оплати праці в КНР, зумовлюють те, що економічні зв'язки між країнами послаблюються. У таких умовах Сполучені Штати можуть намагатись використати традиційний союз із Японією, з тим щоб долучитися до інтеграційних процесів в Азії, в яких Пекін може зайняти провідні позиції і, таким чином, перехопити стратегічну ініціативу та спромогтися обмежити зростання впливу Китаю в регіоні та світі.

Чому питання Азійсько-тихоокеанського регіону актуальне зараз і чому саме ця тема досліджувалась. Оскільки, в АТР входить дуже багато країн, від країн що розвиваються до країн з найвищими ВВП у світі, то дослідження регіону містить дуже багато інформації. І найактуальнішою темою в 2021 році є тема коронавірусу. З статті The New York Times і не тільки там, зараз пишуть про нові штампи коронавірусу в Індії. Чому саме в Індії почався новий штамп, тому що брак вакцини, менше 4 відсотків з 1,4 мільярда людей в країні були повністю вакциновані. Актуальність теми полягає в тому, що Ковід дуже сильно вдарив по економіці країн АТР. Безумовно, найбільше постраждав Китай. Він опинився в економічній блокаді, що не може не позначитися на добробуті громадян.

Постраждав ринок зайнятості, де 290 млн мігрантів виконують низькооплачувану роботу в сфері обслуговування та на виробництві. Оскільки багато фабрик зачинилося, мільйонам працівників буде важко знайти роботу. Через великий попит на речі першої необхідності значно зросли ціни.

Разом з тим провідна позиція Китаю у глобальних поставках так само вплинула на світ. Боротьба з вірусом призвела до руйнування дуже багатьох усталених ланцюжків поставок.

В Азіатсько-тихоокеанському регіоні уряди запровадили антициклічну фіскальну та грошово-кредитну політику. Хоча було вжито багато заходів для захисту робочих місць, підприємств та полегшення навантаження на системи охорони здоров'я, вони не залишилися без наслідків. Більш високі державні витрати та нижчий збір доходів призвели до збільшення державних запозичень, що призвело до різкого зростання державного боргу. В результаті бюджетний дефіцит в країнах і територіях Азіатсько-Тихоокеанського регіону, що представляють звітність, за прогнозами, збільшиться в середньому більш ніж на 3 процентних пункти ВВП в 2021 році в порівнянні з 2015-19 роками і досягне 5,9% ВВП. Як показано в цьому

звіті, системи охорони здоров'я в країнах Азіатсько-Тихоокеанського регіону з низьким і середнім рівнем доходу мають обмежений потенціал і в значній мірі залежать від витрат домашніх господарств з власної кишені. Багато чого залишається невідомим щодо того, наскільки COVID-19 вплине на різні джерела фінансування охорони здоров'я та надання послуг в країнах і територіях Азіатсько-Тихоокеанського регіону. Однак значні витрати на відповідні заходи у зв'язку з COVID - 19 можуть не повністю відповідати фінансовим можливостям країн з низьким і середнім рівнем доходу.

Список використаної літератури

1. Авер'янов С. Феномен «ШЛЯХУ АСЕАН» та його роль у функціонуванні Асоціації Південно-Східної Азії // EVROPSKÝ POLITICKÝ A PRÁVNÍ DISKURZ. 2017. № 4. С. 70-76. URL: https://eppd13.cz/wp-content/uploads/2017/2017-4-3/eppd_2017_4_3.pdf#page=70 21
2. Антонюк Н. Стан і напрями досліджень регіоналізму та процесів регіоналізації закордонними дослідниками міжнародних відносин // Вісник Львівського університету. 2018. №44. С. 3-21. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VLNU_Mv_2018_44_3 19
3. Бобровник В., Белінська Я. Стратегічні перспективи розвитку Азійсько-Тихоокеанського регіону // ЕКОНОМІКА ТА СУСПІЛЬСТВО. 2021. №24. С. 2-6. 16
4. Городня Н. Д. Азійсько-Тихоокеанський регіон: інтеграційний вимір. К.: Дипломатична академія України при МЗС України, 2013. С. 394-404. 15
5. Городня Н. Д. Регіональна інтеграція в АТР в пост-біполярній політиці США // Історичний архів. 2013. № 11. С. 111-118.
6. Городня Н. Д. Східна Азія у зовнішній політиці США (1989 – 2013 рр.). К.: Прінт-Сервіс, 2014. 526 с .

Комліченко А. А.,

*викладач кафедри міжнародних економічних відносин
та регіональних студій Університету митної справи та фінансів
(м. Дніпро)*

ЄВРОПЕЙСЬКА СТРУКТУРА БЕЗПЕКИ: ЗНАЧЕННЯ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

Розвиток структури європейської системи безпеки був процесом, що розвивається, сформованим історичними подіями, геополітичними змінами та колективними зусиллями європейських держав. Декілька ключових компонентів сприяють загальній структурі європейської безпеки:

Інституції Європейського Союзу (ЄС):

Європейська служба зовнішніх дій (EEAS): ЄСЗД відіграє вирішальну роль у координації зовнішньої діяльності ЄС, включаючи його політику безпеки та оборони. Він сприяє дипломатичним зусиллям, врегулюванню криз та ініціативам з розбудови миру.

Спільна політика безпеки та оборони (СПБО): СПБО є ключовою структурою для співпраці ЄС у сфері безпеки та оборони. Він включає розвиток військового та цивільного потенціалу, а також розгортання місій та операцій у кризових регіонах.

НАТО (Організація Північноатлантичного договору):

Багато європейських країн є членами НАТО, військового альянсу, який відіграє центральну роль у забезпеченні безпеки своїх членів. Діяльність НАТО включає колективну оборону, врегулювання кризових ситуацій і спільну безпеку.

Європейські країни беруть участь у двосторонніх і багатосторонніх угодах для посилення своєї безпеки. Такі договори, як Договір про звичайні збройні сили в Європі (ДЗЗСЄ) і Договір про відкрите небо, сприяють контролю над озброєннями та заходам прозорості.

Кожна європейська країна підтримує свою національну оборонну структуру, вносячи внесок у загальну архітектуру безпеки. Співпраця та оперативна сумісність між національними збройними силами є важливими для ефективної колективної оборони.

Європейські країни співпрацюють у сфері обміну розвідувальними даними для боротьби зі спільними загрозами безпеці. Докладаються зусиль для покращення обміну інформацією та координації для протидії тероризму, кіберзагрозам та іншим транснаціональним викликам.

ESDC забезпечує навчання та тренінги у сфері європейської безпеки та оборони. Він спрямований на розвиток спільного розуміння проблем безпеки та сприяння співпраці між цивільним і військовим персоналом.

Механізм цивільного захисту ЄС дозволяє європейським країнам допомагати одна одній у разі стихійних лих або техногенних катастроф. Цей спільний підхід посилює колективну стійкість європейських націй.

Frontex відповідає за координацію зусиль прикордонного контролю для забезпечення безпеки зовнішніх кордонів ЄС. Він відіграє вирішальну роль в управлінні міграційними потоками та запобіганні транскордонній злочинності.

Враховуючи зростаючу важливість кібербезпеки, європейські країни співпрацюють над заходами захисту критичної інфраструктури, обмінюються розвідувальними даними про загрози та розробляють спільні стратегії боротьби з кіберзагрозами, спричиненими російською агресією.

Дипломатичні ініціативи та зусилля із запобігання конфліктам є невід'ємною частиною європейської структури безпеки. Європейські країни спільно працюють над вирішенням регіональних конфліктів, сприяють діалогу та підтримують ініціативи з розбудови миру навіть в умовах нападу росії на Україну.

Розвиток структури системи європейської безпеки передбачає постійну адаптацію до нових викликів і геополітичних реалій. Інтеграція військових, дипломатичних, економічних і розвідувальних інструментів відображає комплексний і багатогранний підхід, необхідний для забезпечення безпеки та стабільності європейського континенту.

Іванова-Биканова В. Є.

Аспірантка кафедри політології

Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

**АНТИКРИЗОВА ПОЛІТИКО-ПЕРОМАНСНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ
В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ**

Монополізація медіаполітичного простору з боку окремих політичних сил та груп в Україні в довоєнний період стала істотним обмежувальним чинником реалізації національної антикризової стратегії. Вона висуває питання політико-комунікаційної протидії зовнішнім втручанням, в тому числі ворожим політико-перфомансним акціям та демонстративним політичним діям.

На сучасному етапі кризова політична комунікація має включати координацію та автономне визначення антикризових цілей і формування креативних антикризових політичних меседжів. Важливим також є узгодження і мотивація різних політичних мотивів, які мають політико-технологічну форму та висуваються на загальнонаціональний рівень. Укладення неформальних «пактів» про «політичний ненапад» має істотно доповнити внутрішньополітичні засади перфомансної діяльності, посилити їх кореляцію як з реальними подіями, так із настроями в суспільстві. Означене вимагає масштабної політико-діагностичної роботи, ефективного та масштабного застосування маркетингових підходів до моніторингу та мобілізації політичних активів. Дієва антикризова політико-перфомансна політика може сформуватися лише на основі внутрішньої довіри та раціонального переконання у спільному значенні захисту української державності та успіху майбутніх проєктів демократичних реформ.

Політико-технологічна парадигма конфлікту на макрорівні в Україні тривалий час сформувала глибинні передумови для механізмів самовідтворювання політичної кризи. Антикризові зусилля в сучасний період

(особливо після повномасштабного вторгнення російського агресора) мають бути сконцентровані на консолідації української політичної нації, громадянського суспільства та публічної влади.

Стратегії одновекторного політико-технологічного впливу в сучасній Україні реалізовувалися в межах домінування певних владних команд. Відсутність компромісу та консенсусу спричинило поляризацію суспільства. Засоби політичних аргументів мають на меті створити символічне підґрунтя макрорівня для подолання наслідків конфліктів після Революції Гідності та війни на Сході України.

Таким чином, антикризовий потенціал політичного перформансу в сучасній Україні детермінований політико-інституційною взаємодією, а також загальним тлом соціально-економічної кризи, спричиненою війною. Неконтрольована та неузгоджена перформансна діяльність політичних акторів в сучасній ситуацію збільшує ризики та невизначеності, у якій суперництво за політичну владу може призвести до неконтрольованої радикалізації політика комунікаційних діє. Ці процеси можуть мати непередбачувані наслідки у вигляді руйнування механізмів відкритої громадської думки, механізмів політичної соціалізації тощо. Розгортання демократичних політичних реформ в післявоєнних умовах сучасної України спричинятиме застосування специфічних стратегій політичної комунікації з боку публічної влади. Вони будуть тісно пов'язані із рутинними практиками представлення щоденної діяльності або бюрократичних структур. Антикризові умови натомість вимагають активної позиції міністерств та інститутів влади в цілому, президентської, парламентської та навіть судової ланки зокрема. Політико-комунікаційні прояви цих інституційних гравців мають бути підпорядковані єдиній меті формування позитивного антикризового інформаційного тла, яка буде опиратися настійливим спробам зовнішніх опонентів підірвати внутрішньополітичну стабільність.